

CSURAY KÁROLY

A magyarság, mint faj és nemzet

BUDAPEST, 1935

M A D Á C H   K Ö N Y V K I A D Ó

Ladányi Jánosné könyvnyomdája, VII., Károly-körút 19. Felelős vezető: fobik I.

Tartalom.

	Oldal
<i>A faj meghatározás tényezői.</i> Testi és lelki jegyek. Vérokösség. Nemzeti, eszme. Az anthropologia értékelése. A típusok maradársága és az eltolódás oka. Anthropologiai felosztások. Az irott történelem a vezetőfonal. A magyar faj meghatározása.....	11
<i>Melyik <u>tipu.su</u> fehérember teremtette meg a kultúrát?</i> A hosszú íejü és a rövidfejü fehérember. A zárt autarchiák és a belenyésztettség. A ló felfedezése.....	15
<i>A nyelv.</i> A beszéd keletkezése. A szavak útja. A szláv »céltudósok«. A finnizmus kezdete. Ilunfaivy fellépése. Mátyás Flórián. Ami valóban probléma: a finn. Az ellenhatás - Yámbéry. Vámbéry érdemei. A lelkijegyek további vizsgálata	29
<i>A nagy előnépek.</i> A szumirok. A szumirologia eddigi megállapításai. A khitik. Az etruszk kérdés. A baszkok. A szkithák. Mondai emlékek. Herodotos felosztása. Megcáfolt elméletek. A szarmaták. Szkitha – hun.....	45
<i>A keleti hunok.</i> A mongolfaj. A mongolfaj török típusa. A mongol törökség megszervezése. A szkitha írás kifejlődése. Az ősi magyar írás.....	51
<i>A szkilha népek fémkorszakai.</i> Az arany. Az agathirzek. A réz. A <i>bvovíl</i> . Szokások, jellem, család. Nemzetiségi türelem. Germán-szkitha párhuzam. A magyar jellem. Matriarchátus, patriarchátus. A kimeriek útja.....	65
<i>Ipar, kereskedelem, fegyver, ruházat.</i> Az alánok és kazárok. A királyi szkithák. A szkitha íj	70
<i>A vallás.</i> A vallás keletkezése és fejlődése. A régi szkitha vallás. A magyarok vallása. A temetés jelentősége. A sírhalmok és sírkövek.....	76
<i>A nyugati-hun hegemoniák kialakulása.</i> Európa néprajza Atilla korában. Az atillái korszak. Atilla halála után. A fehér és fekete hunok. A fehér hunok megjelenése. Baján népe: a pseudoavares. A szlávok fegyverbefogása. Az »avarok« jellemzése. Hogyan lett a »kaukázusiból« »alpesi«? A kaukázusi, vagy barna rassz területi kialakulása. Az u. n. »avarok« utódai ma. Az »ugor« szó és fogalom. A bolgárság kiválása és faji elkülönülése.....	94
<i>Kik voltak az avarok?</i> A »türk«. A »massageta«. Az avarok megfelekezése. Az örmény kútfők. A pártusok. Az Arszakidák. »Savartoesphaloi«. A pártus birodalom. A hunok kiválása. A »magyar« név kezdete. A magyarok elindulásának okai. A keleti kútfők értékelése. Lebedia. A kazárok. A kabarok. A szkitha dialektusok. A kunokra vonatkozó elméletek. Kik voltak a kunok és a bessenyők?.....	124
<i>A honfoglalás után.</i> A magyarok lovábbindulásának okai. A magyarok száma. A nyelvi egység. Faji egység. A »törökös-ség« oka. Az Árpád-típus. A betelepülések hatása. A mai magyarság anthropoogíája. Kunkluzió.....	144

A faj meghatározás tényezői.

Testi és lelki jegyek. Vértörzsesség – nemzeti eszme.

Az emberiséggel foglalkozó tudományok elsősorban az egyént vizsgálják. Az egyedeket sajátosságaik különböztetik meg egymástól és sajátosságaikban hasonlítanak egymáshoz. Ezek a sajátosságok az egyén testi és lelki – somatologiai és pszichologiai – jegyei.

A *beszéd* pl. *lelki* funkció, – az értelem terméke, a gondolatközlés módja. Ilyen a *szokás*, a *művészet*, az *intézmények*, a *szervezettség*, a *jóról*, *szépről*, *helyesről*, *igazról* való *egyező felfogás*. Az egyedek ilyenfajta összegezett sajátosságai, megnyilvánulásukban a felfogásnak és akaratnak egy bizonyos általános típusát adják. *A fényezők ilyen kombinációjában már népről* beszélünk.

A fejlődés azon fokozatában, midőn az összesség cselekvése nem függ az egyének akaratának egyezőségétől, vagy többségétől, hanem az összességnek egy amazoktól elkülöníthető akarata alakul ki, az öntudatra ébredt összesség, az egyénektől s magától a néptől különálló személyiséggé – *nemzeité* válik.

A nemzet akarata és sajátos lénye önálló és önállóan nyilatkozik meg. Öntudatos és öncélú megnyilatkozása kihat az egyénre és a népre s ezen hatásában *államnak* nevezzük. Mindezt Concha levezetése szerint akként is kifejezhetjük, hogy a sajátosságoknak céltudatos és hasznos megnyilatkozása *a nemzeti eszme*, amely egy földterületen anyagiasul va – állam.

A nemzeti eszme a lélek, a földterület és az állami szervezettség a test, amelyben a nemzeti eszme megnyilatkozik.

A szellem azonban a testnél hatalmasabb- Hibás ezért minden törekvés, amely a nemzet fogalmát elsősorban, sőt kizárólagosan a testi jegyeknek a vérszerinti közösségen alapuló hasonlóságából akarja megállapítani. A biológusok definíciója – mely pl. Méhely megfogalmazásában. – azt mondja: »Népnek nevezük (populus) valamely vidék egészét alkotó embertömeget.

Azt a tömeget, vagy annak részét, amely közös származás által polgári egésszé egyesült, nemzetnek (gens) mondjuk.« A nemzet meghatározó kritériuma ezen felfogás szerint csak a *vérközösség*. Tévesen. Ellentétben nemcsak a politikai tudománynak évezredek óta kiművelt és helyesnek bizonyult megállapításaival, hanem az irolt történelem tanúságaival is, amely azt bizonyítja, hogy az állam *elsősorban* szellemi feltételek alapján, a népeknek egymásközötti reakciójaképen alakult és csak akkor állandósult, ha ezek a szellemi feltételek elégségesek, illetve megfelelőek voltak.

De, már a nemzet vagy állam fogalma előtt, *a néphez való tartozás tudata is szellemi funkció*, tehát már ezen a fokon a vérközösséggel legalább is egyenlő tényező a szellem, pl. a nyelvnek, a kultúrának azonossága, a közös múltnak a tudata stb., stb.

Hiányos és hibás tehát minden fajmeghatározás, amely csak a testi jegyek figyelembevételével történik. Elengedhetetlen tényezők itt a szellemi jegyek is. eredendő és maradandó értékük pedig a kombinációban a testi jegyekkel szemben fontosabb értéket biztosít számukra.

Összegezve a mondottakat: pusztán testi jegyeik alapján vérközösségben lévők több népre szakadhatnak, melyekben a lelki jegyek, főleg ha ezek között csupán a nyelv a jellegző, csak a nép fogalmának meghatározója, míg a nemzet fogalma ennél több, egy, nép felett álló öntudatos személynek az állam fogalmában való megnyilatkozása.

Ha a mai európai nemzetek során végigmegyünk, valamenyiben ezen állítások példáit látjuk. Az *oroszok*, akik típusukban a X. században még északiak voltak, ma finn és mongolfajta egyedekkel vannak telítve, és az alpesi, keletbalti, riazan, ontrus, stb. típusok egyvelege. A *francia* az északi, az alpesi és földközi-, a *germán* az északi, alpesi és dinári-, a *lengyel* alpesi, keletbalii, ontrus, szudeta-, az *oláh* földközi és dinári típusok összetétele, s. i. t.

Határozottan megállapíthatjuk, hogy *egyetlen európai-nemzetben sincs meg a vérszerinti egységes és egyenesvonalonvaló leszármazás pusztulátuma*, sőt ebből a szempontból vizsgálva őket, valamennyi a *mozaik képét* mutatja. Mégis, egységes nemzetekről nem lehet beszélni?

A kizárólagosan testi jegyek szerinti fajosztályozás egyenlő lehet nemcsak u. n. rokonnépek, hanem minden más jegyben különböző és ellenséges népek között. A szülő és a gyermek különböző faj, illetve rasszbeli lehet. Végeredményében azt kell mondanunk, hogy a nemzet és az attól, elvonatkoztatott álta-

lános fajfogalom meghatározásában a *vérközösség csak egyetlen tényező, s a testi jegyek csak a szellemi jegyekkel való kombinációkban adhatnak helyes eredményt.*

Az antropológia értékelése.

Mégis az antropológia fontos, mint a történelem segédtudománya. Az antropológia a szociológia mellett pl. legfontosabb segédtudománya a történelemnek. De ha ennek célját tűzné maga elé, ferde vágányra jutna és olyan zűr-zavart teremtené, mint teremtett a nyelvtudomány, midőn erőszakos és nyomorék analogizálásával máig tarló szándékos zűr-zavart teremtett pl. a magyarság őstörténete körül.

Viszont a történelem sok tévedésének és hiányosságának oka, hogy az antropológia nagy jelentőségét eddig nem, vagy nem kellőleg fogta fel. *A testi jegyek merevebbek és maradandóbbak a szellemi jegyeknél, s odáig tudják visszavezetni a történelmi kutatást, ahol az utóbbiak már elenyésztek. A faji ellenszenv és rokonszenv öszlönyszerűsége sok gyengén indokolt fordulatot magyarázhat meg.*

A test adottságokat jelent, képességeket, hajlamokat, amelyekkel a szellem sokszor küzdelembe kerül. Végeredményében, a faj tudománynak nevezett antropológia ilyen értelemben való nagy jelentősége kétségtelen. Viszont: az antropológiának az ember csak »hulla a boncasztalon«, azaz megtagadja a lelki jegyeket, holott az ember élő embert jelent, az élő embernek pedig lelke van. Ezért hiányos egymagában az antropológia »vizsgálati anyaga« s következésként eredménye is.

A típusok maradandósága.

Az antropológia alapvetőjéül *Mendel Gergely* szerzetest lehet tekinteni, aki kísérletei alapján felállította a *korcsok széthasadásának tanát*, amely szerint a kereszteződés eseteiben az ivadékok már a közvetlen generációkban a szülők tiszta fajaira ütnek vissza, illetve bennük a fajta tisztaságának visszaszerzése megkezdődik. *Faji értelemben tehát asszimiláció nincs.* Viszont lehetséges, hogy a kereszteződésnél a fajták tulajdonságai különböző mértékben és kombinációban érvényesülnek az utódokban, így egyes tulajdonságok élesebb formában, sőt új tulajdonság jelentkezésében.

Az ősök lényeges testi jegyei, u. m. színárnyalatok, természet-

adatok, koponyaalakok stb. generációk során *visszaútnak*. Az *átöröklesnek ez a lényege* - A megtermékenyített petesejt egyike része - a somaticus sejt - *felépíti a testet*, a halhatatlan csirasejt állandó és *a végtelen időből jön*. Az öröklött testi és lelki sajátságok alapjai ezek.

Mégis az utódok között létrejött beltenyésztés, éghajlali, táplálkozási stb. változások egyidejű hatása alatt a széthasadás nem következik be, hanem tájfajta keletkezik, illetve állandósulhat. Ennek a variációnak maradandósága jórészt a miliótól, a természeti viszonyoktól, gazdasági és politikai körülményektől is függ, viszont öröklődik a tapasztalat s a megszerzett tudás is, az »arraalóság«, »készség« ösztönében, a természetes kiválogatódás tana szerint.

Az eltolódás okai.

Ha a természeti - gazdasági - viszonyokhoz A) típus kevésbé alkalmazkodik, mint a B) akkor például Gallton elméleti számítása szerint a gyermekszámot 3:4, véve fel,

0 évben	50%	50%
100 „	28%	72%
300 „	7%	93%

arányban történik a két típus közötti eltolódás, vagyis a természet egyszerű rendje juttatja uralomra az alkalmazkodóbbat, hogy háború, politikai és gazdasági változásokról és a faj életerejének csorbulásáról ne is beszéljünk.

Így a típusok képződése, elterjedése, illetve az uralkodóit típusnak a másikkal történt telítése az idők során megmagyarázhatók.

* * *

Messzire vinne és végeredményében közömbös is annak a kérdésnek az érintése, vajjon a fajok egy ősből, egyik faj a másik fajból fejlődött, illetve alakult-e ki, vagy az emberi élet a fajokban a föld *több* pontján gyulladt ki s ezen fajokon belül alakultak ki típusok, raeok. Bizonyos ellenben, hogy *a történelmi időkben az emberfajta magák nem változtak, bár arányukban eltolódások megállapíthatók.*

Antropológiai feloszlások.

Az, antropológia, sőt az egész mai u. n. »fajtudomány« a somatológiai jegyek azonosságán, illetőleg különbözőségén alapszik. Az ember-állat hasonlító jegyei határozzák meg ezt a tudományt. Pl. a

bőr színe, amely szerint *filumcnach* a fehér (kaukázusi), a sárga (mongol), barna (maláji), fekete (néger) és veres (amerikai) emberfajtákat különböztette meg. (De generis humani varietate 1775.)

Blumenach az ember egységes származásának hitét vallotta, amellyel szemben mások azt a valószínű tételt állították fel, hogy az ember-élet a föld többi pontján, egymástól függetlenül kezdődött meg s ez a természeti emberfajták különbözőségének magyarázata. Morton Sámuel pl. ezen feltevés alapján 23 különböző emberfajtát sorol fel.

A ma általános felosztás megalkotója *Retzius* Anders svéd tudós, aki az agy- és arc-idomok szerint a *hosszúfejű* és *rövid fejű* embert különböztette meg. (Ethnologische Schriften I860.) Mindenik főcsoportnak alosztályai vannak, pl. hosszúfej függőleges arcéllal, (dolichocephal ortognath), – hosszúfej előrenyúló arcéllal (dolichocephal prognath), – rövidfej függőleges arcéllal, (brachicephal ortognath). – Kulturképes és kultúrát teremtő népeknek mindkét főcsoporton belül a függőleges arcélű fajt tekinti Retzius és iskolája. Ilyenek Európában: a hosszúfejű népeknél a germán népek, angol-szászok, kelták, skótok, a régi rómaiak és görögök, bár egy későbbi osztályozásában már csak a germánokat találja ilyen dolichocephaloknak. Az európai rövidfejű népek közül az ugor, (?) az európai török, szláv, újjörög, albán, etruszk, rhaetus és bask népeket sorolta ide.

Már itt meg kell jegyeznünk, hogy nemcsak a különböző elméleteket jelentő iskolák, de az egyes iskolákba sorozható egyes tudósok is egész népeket illetően vannak különböző véleményen. Pl. *Welcher* Armin kénytelen beismerni, hogy *a németiség nagyobb részében rövidfejű. Ő* és az angol *Davis* Bernarth beiktatják Retzius rendszerébe a mesocephalizmus, a középszerűen hosszúfej fogalmát, ismét alosztályokkal s meghatározzák annak indexét. (Hossza: 100, szélessége 74-78.)

Müller Frigyes a hajban látja a legjellegzetesebb testi jegyei, amely vagy sima, (egyenes és göndör), vagy gypjas, (csomós, bundás), ő azonban már a faj meghatározásához *egy szellemi jegyben való egyezést is kíván* és ezt a szellemi jegyet a nyelv azonosságában véli megtalálni.

Dacára, hogy dr. Müller ekként *irányt mutatott* a helyes u. n. íjgtudománynak, mégis ezen fogalom alatt az antropológia, a szorosán vett testtan fejlődött tovább. Biztosabb alapokra jhelyezkedik azzal, hogy mindinkább több kritérium megállapításával határoz meg valamely fajt.

Keane a testmagasság, fej hosszúság, bőr, haj és szemszín egyezősége alapján három európai emberfajtát ismer fel: 1. a *középtengerit* (alacsony, hosszú fej, barna haj és szem), 2. *alpesit* (középtermet, kerek fej, barna bőr, haj és szem) 3. az *északit* (magas, hosszú fej, fehér bőr, szőke haj, kék szem). Legtöbbre tartja természetesen az északi fajtát.

Általában az antropológusok ezen véleményüket vagy kimondják és bizonygatják vagy az antropológiának másfajtája mivelői ezt nem vitatják. Egyszerű magyarázata ennek az, hogy az előbbieket a tekintélyek, ők tették az antropológiát faj tudománnyá, amely náluk nemzeti büszkeségük öregbítője, a múlt magyarázója, politikai

törekvések indokolása, szóval egyszerűen alkalmazott tudománnyá lett. Sőt még ennél is több: sok esetben egyszerű politikai érv. Helyesen mutat rá már *Török Aurél*, hogy az emberi test számtalan alaki sajátossága közül az u. n. jellemző sajátosságokat teljesen eltérően, sablonok felállításával határozzák meg és illetően elméleteiknek a tudósok kongresszusaikon valósággal alkudozva szerettek híveket. *Két nagy tudományos párt* – német és francia – alakult, talán nem is egészen tudatalatti céllal. Sajnos, az antropológia tudományának ez az elferdülése tökéletesen hasonlóan alakult a nyelv tudományéhoz, amely szintén az ilyen pártoskodó iadomány hatása alatt erőszakosan teremtett ködöt és zűrzavart a magyarságot illető probléma körül is.

Keane a legtisztább északi embereknek a keltákat tartotta. Az *alpesi fajtába Keane módszerét fogadva el, Deniker besorozza a magyarságot is*. Deniker már hat európai emberfaját különböztet meg, u. m.: 1. északi (hosszúfejű), – 2. keleti fajta (kerekfejű, alacsonyabb és egy szőke középfejű és lesmagasságu alfaj), – 3. iberszigeti (barna, hosszúfejű, alacsony), – 4. seveni, vagy nyugati, (barna, alacsony, kerekfejű), – 5. tengerparti vagy atlanto-földközi (barna, magas), – adriai, vagy dinári (barna, kerekfejű, nagy termetű).

H. G. Wells világtörténetének bevezetésében a mongol, néger és ausztráliai fajokon kívül *egységes fehér fajt* ismer el. A *kaukázusi fajtát*, amelynek az északi, az alpesi és a déli csupán alfajai. Meggyőződésünk szerint a sok bizonytalan határvonalú felosztás között ez az általános osztályozás még a legelfogadhatóbb. Eredeti azon megállapítása is, hogy a hosszú- és rövidfejűség kérdése alapvető kritérium nem lehet.

Ezen összegező meghatározással szemben *számtalan* részletező felosztás ismeretes. Nálunk pl. *Cholnoky Jenő* a fehér fajra vonatkozólag I. európai alapfajt és lí. mongoloida alapfajt különböztet meg.

A mongoloida, fehér alapfajtoi élesen megkülönbözteti a sárga mongolfajt, viszont a dinári fajtának és a »keleties« fajtának a mongoloida alapfajhoz való tartozását maga is kétségesnek ismeri el. Az egész felosztás egy a sok közül és bizonyítja azon alaptételünket, hogy a somatológiai kritériumok halmozása nem elkülönít, csak összezavar és semminemű valóság, vagy gyakorlati eredmény megállapítására *önmagában* nem alkalmas.

A számtalan ismeretes felosztás között felemlíthető Dr. Gáspár János felosztása, aki »Fajismeretében«: főleg Deniker rendszere alapján az 1. Északi, 2. Földközi, 3. Alpesi, 4. Dinári, 5. Keletbalti fehérket különbözteti meg. Szerinte önálló a sémita faj, amelyhez a zsidók és a »mongo)-kaukázusi faj«, amelyhez szerinte legnagyobb részükben a magyarok tartoznak. Feltétlenül helyes azon megállapítása, hogy nem 5-6 rendszertani fajta van, hanem számtalan tájfajta.

Még eredmény ében tehát sem a fajok számát, sem meghatározásukat illetően a tudósok közt nincs megegyezés. A fajt meghatározni csupán antropológiai kritériumok alapján, még azok halmozása melleit sem lehet. A természetben az ember

egészen, tehát a maga szellemi jegyeivel együtt tényező és ezért az utóbbiakat elhanyagolni nem lehet. Bár kívánatos, hogy az antropológia, mint a történelemtudomány igénybevett és ellenőrző, segítő, segédtudománya, minél nagyobb szerephez jusson, de nem szabad, hogy benne a Hunfalvy Pál-féle filológiai iskola esete megismétlődjék. Az antropológia különben is még ma, fejlődésének kezdetén, inkább a testalakok elhatárolására, mint tökéletes osztályozására felkészült, sőt még terminus technikusainak értelme is vitát okozhat. Végül pedig: pusztán a testi jegyek meghatározása még nem fajmeghalározás, hanem annak csak egy tényezője, amelynek más tényezőkkel való eredője jelenti magát a faj meghatározást.

A faj meghatározása.

Szigorúan a testi jegyekkel csak elvont fogalmat, az eszmei fajt lehet definiálni. Ez a természeti nyers »emberanyag«, mint ahogy ennek az eljárásnak az ember valóban csak »hulla a boncasztalon«. Úgyde a pusztá test, emberállat, vagy mondjuk hulla és – az ember között felmérhetetlen nagyságú különbség van: a lélek. Emberi, tehát *élő* egyedekről lévén szó, az azonos, vagy különböző lelki megnyilvánulásokat is figyelembe kell venni.

Ilyen sajátos szellemi jegyek, pl.: a

1. történelmi múlt tudata,
2. nemzeti cél,
3. intézmények, szervezetek,
4. a) politikailag, vagy b) földrajzilag összefüggő terület,
5. nyelv,
6. felfogás a jóról, rosszról, szépről, igazról stb., azaz megnyilatkozásaiban közös kultiura, közös szokások, jellem, vallás, stb.

Ha az elvont, terminus technicusokkal megjefölheió fogaimakoi belüi beszélünk fajról, pl. germán vagy szláv fajt említünk, tudatunkban a testijegyek mellett máris megjelentek ezek a szellemi jegyek mint tényezők. Magukban a szellemi jegyek csak más fogalmak alkotói. A 2, 3, 4 a) alatti szellemi jegyek a *nemzet*, a 4 b), 5., 6. alattiak a *nép* fogalmát adják. Történelmi múltjának tudata és az imperiumot gyakorló nemzetétől eltérő nemzeti cél a népet *nemzetiséggé* teszi.

A kifejtendők szerint a magyar lényegileg épen olyan nép- és nyelvcsoportot jelent, mint a germán, vagy a szláv és maga a kaukázusi (antropológiai) faj. Ha tehát a vonatkozó, bizonyos variációikban nemzetet, vagy népet jelentő szellemi jegyeket összességükben, valamint a kaukázusi típusjegyeket (alpesi, dinári stb. alosztályok) vesszük, – a magyar fajt határoztuk meg.

Melyik típusú fehér ember teremtette meg a kultúrát?

A földön való emberi élet időtartamáról – a földkéreg megszilárdulásától máig – minimálisan az évek tízmillióiban kell beszélünk. Ebből a történelmi idő csupán pár ezer év. Az új kőkorszak előttünk mindössze 4-5 ezer év. *Braks eh* (Histoire d'Egypte) a Menéssel kezdődő 4445. évet veszi a történelem kezdetéül. Ez a felfogás körülbelül csak 1000 évnyi fejlődést tételez fel a legprimitívebb korszaktói, holott ez nyilvánvalóan kevés.

A történelem leirt adataiból ekkortól ismerjük az emberi közösséget. Ezért eddig *a történelem a fonál, amellyel haladnunk kell*. Csak amint ennek vége szakad, *kell igénybe vennünk az embertan, a régészet és a nyelvészet tudományait*.

Az antropológia bizonyítja, hogy az ember hajlandó a differenciálódásra. Különösképen a legkiválóbb fehér ember, amely megteremtette az emberiség kultúráját.

Ez az ember ugyanis üldözte a *csodaszarvast*: mozgalmas életében a klíma és a természeti milió újabb és újabb meglepetése elé került, tehát tapasztalatai alapján *új feladatok állandó megoldására kényszerült. Állandóan alkalmasabb eszközök keltek neki. A természeti világ dolgait és jelenségeit gyorsabb tempóban ismerte meg, használta fel, alkalmazkodott azokhoz. Nagyszerű állandó küzdelem volt az élete és ezekben az őseinkben azért győzhettünk, mert izmaik erején felül korán használni tudták az eszüket is!*

A hosszúfejű és kerekfejű fehérember.

Minthogy a történelmi időkben lényegileg az emberi fajták nem változtak, kétségtelen, hogy 3-4 ezer év előtt is az volt a fehér fajta antropológiája általában, mint ma.

Voltak ugyanis a fehér fajnak olyan népei, amelyek állandóan, vagy elégségesen hosszú *ideig* ugyanazon klímáiiikus viszonyok alatt és természeti milióban éltek, táplálkozásuk, foglalkozásuk nem változott, népük egészségiek kisebb-nagyobb körén

belül állandóan maguk között házasodtak. Az efajta fehér embernek testi jegyei általában egyezők lettek, kialakult egy »varietas«, »race«. Ahogy *Gáspár János* kifejti, ahhoz, hogy olyan nagy és annyi részletre kiterjedő különbség megállandósuljon, mint az északi és kaukázusi, vagy akár az északi és déli típus között van, hosszú időszak és az új formának teljes nemi elkülönödése volt szükséges.

Voltak viszont a fehér fajnak olyan népei, amelyeket a tengerpart zeg-zugos futása és hegyvidékek nem merevítettek kezdettől fogva egyhangú életre és bel tenyésztett szaporításra, hanem egyéneiknek és nemzeteiknek állandó élete csupa változat és a magukonkivüli világgal való állandó küzdelem volt. Ezek – ismét az alkalmazott kép! – ha messze csalta őket a csodaszarvas, új tájon telepedtek, új lehetőségek, vagy veszélyek mutattak rést, új asszonyokat ismertek meg. *Ezeknél nem volt meg a beltenyésztés lehetősége. Az emberállat itt nem mutatta az egységes varietas képét.*

Az első típusu ember a földből, állatjából, a tengertől szűkmarkúan kapta meg a maga porcióját. Az volt a főértelme materiális életének, hogy rágóizmai működhessenek. Sikerült is ezeket konzerválnia, – fő testi jegyének így maradt meg a *hosszú fej*.

A második típusu fehér ember – amidőn szaporodásuk során állatai és a természet szükségleteit már nem kellően elégitették ki, kiterjeszti és elhagyja lakótáját. Megszünteti az addigi természetes autarkiát. Cserekereskedelem, háborús vállalkozások, népek, országok kialakulása kezdődik náluk.

Concha klasszikus meghatározása szerint az *emberi állapot* akkor kezdődik, amikor nem elég az, amit a természet nyújt, hanem annak határán túl többre törekszünk. Ezen munkásság az *ember szellemisége*, amely az *ember világát* jelenti, a *természet világával szemben. Hosszú, ismeretlen, sötét idők után ezért jelenik meg a rövidfejű rasszban az öntudatos ember.*

Ezen munkájában fegyvere tehát elsősorban az *értelem*. A primitív ember agya fejlődni kezd és *a koponya* az arc és rágóizmok rovására karakterizálja az arcot. Kialakul *a rövidfejű ember*.

A »rövidfejűség« oka.

Török Aurélunk az emberszabású lények koponyaalakulásairól irt értekezésében bebizonyította, hogy »az agyvelőtok el-

hatalmasodása – mint amely egyedül az emberi lénynek teszi kiváltságát – csakis úgy jöhetett létre, ha megelőzőleg a koponyában foglalt és a koponya alatt továbbhúzódó tengéleti szervek (fogazat, táptömlő) terméje megkissebbedett. A táplálkozásnak mennyiségi és minőségi megváltozása busás kárpótláskép az értelmiség szervének, t. i. az agyvelőnek aránytalanul hatalmasabb kifejlődését tette lehetővé. De éppen a tengéleti szervek működésének eme csökkenése igen valószínűvé teszi azt is, hogy az emberiség eme előfutár] ai nem lehettek erős és nehéz testtömegű lények. A véznább és hajlékonyabb törzsű lények az arckoponya megrövidülése és gömbölyded agyvelőkoponya elhatalmasodása következtében fejüket legkönnyebben, t. i. majdnem teljesen egyensúlyozva, egyenes, nemes tartást nyertek.«

A fejlődés útja tehát a rövidfejűség iránya volt és a homo uliimus – az egységes, illetve eszményi típus – a rövidfejű agyember lesz. *Az u. n. rövidfejűség a hosszúfejűséggel szemben ezek szerint a magasabbik fejlődési fok.*

A többi fehér emberrel szemben a *rövidfejű* a térbeli és kulturális haladás állandó mozgásában van. Nála a természetes kiválogatódás nem az egyedek tökéletes race-beliségét, hanem a testi és szellemi erők harmonikus fokozását, az u. n. *biológiai konstitúció* fokozottabb emelését eredményezte. Az *egybeolvadás* és *osztódás, keveredés, illetve visszakeveredés* a *közületek funkcióival párhuzamosan történik, így aztán ez a race további alosztályokra oszlott már az idők kezdetén, a beltenyésztés hiánya, illetve lehetetlensége okából.*

A rövidfejű ember bányákat nyit és az érckorszakok munkája nyomán következnek. Fegyvereket, szerszámokat és ékszeret készít és tökéletesít. Birodalmakat alapít, írást ad az emberiségnek. Megalapítja az építészetet és a mérnöki tudományokat. Vallásuk elemei és a fogalmakkal kölcsönadott *szavai szétáramlanak* a fehér ember egész területén és a mind ettől szűzen maradt északi faj, midőn az előbbi évezred elején akként appercipialta a rövidfejű ember munkájának eredményeit, mint pl. most a sárga a fehér emberfajét., vandál módon irtja, rágalommal tagadja és kisajátítja a kultúra megteremtésének bizonyídtékait.

Tény, hogy a hosszúfejű népek rövidfejűekké változnak, helyesebben: rövidfejű egyedekkel ieJnek meg. Pl. *Brennus* korával szemben a császárság korabeli gallok már barnák és rövidfejűek. A lombardok néhány század alatt rövidfejűekké változtak. Az antropológia általában tanúsítja a rövidfejűség előnyomulását. Szemünk előtt ke-

letkezett pl. a jenki. Franz Baras kimutatta, hogy az Észak-Amerikába kivándorolt hosszúfejűek koponyája átlagban már a második nemzedékben megváltozik. Hogy ez a jelenség a fejlődés, vagy a kereszteződés következménye-e, egyelőre nem fontos. Bizonyos, hogy a fajon belül másodlagosan keletkező változat a race, éghajlati, életfeltételi, vagy egyéb okokból. Pl. a tartózkodási hely magassága, a vidék hőmérséklete, táplálkozás, foglalkozás stb. *hosszú idők jöli/amán* maguk is race-kiaiakító tényezők. Az ember ugyanis hajlandó a differenciálódásra. Másrészt azonban a keveredés megzavarhatja ezt a folyamatot. így keletkeznek egyrészt a kitenyészített - zárt auárikiában élt - és a mozgás állapotában élő népek, amelyek race-jegyei nem merevültek uniformálissá. Ezeknél a varietások száma nagy, mert állandó keveredés és visszakeveredés folyik néptényező csoportjaik között.

Bármelyik típushoz tartozzon ugyanazon fajtájú ember, őseben kezdődött kifejlődéséhez ugyanannyi idő volt szükséges. Ezt a telt a fajtákra is vonatkoztatva, micsoda óriási különbség támadt a kulturális fejlődésben pl. a fehér és fekete ember között? A neolith-korbéli leletek hosszúfejű embertípusa ezt a különbséget cca 2000 év előtt *behozta* s valóban az emberi haladásnak kiválóan értékes tényezője *ma*. Sommázva tehát: bár a fajok a történelmi időkben nem változtak is, mégis azok állagában a rövidfejűség előnyomulása észrevehető eltolódásokat okozott, bár ezzel nem érintettük azon kérdést, hogy bizonyos körülmények között a keveredés új race-ot létrehozó tényező.

A 16 felfedezése.

A kultúra kialakulásához fontos tényező volt a ló felfedezése. A vadlóból előbb háziállat, majd közlekedési és harci eszköz lett (a szekér és harci szekér) végül megjelent a magános., illetve hadbaszervezett lovas - mindezek egy-egy fejlődési állomás.

A világ egy pontján kezdődött meg ez a fejlődés. *Ott, ahol a rövidfejű ember lakott, élt a ló őse*, Dél-Európának az Ural és a Kaukázus közötti részén. Ez a vádló a tarpán (*Equus Ferus*). Rövid testű, ékalakulású fejjel, füle kicsiny, szeme élénk, farka tövig benőtt, végtagjának csontjai erősek. A kirgiz lapályokon ma is előfordul. A többi ismeretes vadió, a dsiggetai (*Equus Hemionus*), az onager, kulán, (*Equus Hemmipus*) Ázsia fensíkjain él, de meg testi különbségei alapján sem lehetett a fehér ember *Equus Caballus*ának őse. Bár Nyugat-Európában is élt egy - hosszúfejű - vádló, amely ott is primitív házi állattá tenyésztődött ki, bizonyos, hogy a rövidfejű déleuropai ember lova más volt és a mai ló őse ez lett.

A természetrajz-ismerte összes vadlólipusok közül csak a tarpán volt alkalmas a szükségeseknek bizonyult tulajdonsa-

gokkal ismeretes háziló kifejlesztésére. *Herodotos* is ezt a vadlovat ismerte, bizonyítván, hogy a *Hypanis* (Bug) »Szkithiából jő, egy nagy tóból ered, mely körül *fehér vad lovak legelnek.*« (IV., 52.) A felső Don vidékén még a múlt század közepén is megvoltak ennek az állatfajnak »utolsó bölényei«.

Az ásatások eredményei igazolják, hogy nemcsak őseink paripái, de fajtánk népeié is tarpáníajta voll. – Ha az ógörög kentaur-szobrok konlurjait a végső emlékei jelenlő Kolozsvári Márton és György (1373) szobrászművével egybevetjük, egyformán a tarpánvérű paripára ismerünk. – Viszont teljesen valószínű, hogy a keleti hun impérium alatt ezt a ló'ajtát, az egyebek mellett gazdasági kultúrához is jutott színesek, t. i. a mongolok és (ó) törökök a knlással keresztezve, kitenyészítették a róluk ismeretes ló'ajtát, a mokány mongol lovat (taki).

A lónak, mint közlekedési eszköznek birtokában aztán *ez az emberfajta – amelyet a Kaukázusról is szokás nevezni*, mert a Kaukázustól északra az Ural és a *szintén Kaukázusnak nevezett Kárpátok* között létezett, – nemcsak saját¹ hatalmas területén folytatta lüktető életét, nemcsak szomszédos területekre rajzott ki, ott birodalmakat alapítva, de az idők folyamán hatalmas lovas seregekkel nagyobb utakra kelt s elvitte oda fegyverét, szervezetét, kultúráját és így a többi emberfajta tanító-mestere lett. A ló ilyenén való felfedezésének óriási jelentőségél a szkitha fajtájú népek története szemlélteti. A keleti hunok Ázsiába jutása, a hun népek szélválása, a szkitha fajtájú népek egész életberendezkedése mind csak a lónak mint – főleg közlekedési – eszköznek figyelembevételével értelmezhető, s volt bár ez a népfajta a fejlődésnek bármilyen fokán, lovas-vadász, állattenyésztő, földmivelő, vagy városlakó, a ló iránti régi szeretete s annak elsősége megmaradt. Szokás volt náluk a lóhúsevés és lótej ivás, akkor, amikor már marhacsordáik voltak, ami másrészt erős konzervatívizmusukat is bizonyítja. Valószínű, hogy az ógörög »lófejő« jeltő is idevág s a ló legősibb szerepére vonatkozik.

* * *

A nyelv.

A leski jegyekben való egyezés mellett főfontosságú a szellemi jegyekben való megegyezés. A szellemi jegyek között vizsgálandó mindenekelőtt *a nyelv*.

Hunfalvy Pál »Magyarország Etnográfiája« előszavában így beszél: »Nem az agy idomai, nem a hajnak növése, nem a bőrnek színe teszi az embert, a népet, hanem a nyelv és a társadalmi lét. Etnográfiámban tehát igen kevés hely jut annak, hogy miféle állapotban mulatja a természet az embert, annál, több jut annak, hogy milyennek muialja őt a történelem, vagyis milyennek mulatja maga – magát.«

Kétségtelenül helyes a faj tudomány egyoldalúságának kifogásolása és az a megállapítás, hogy a nyelv, a társadalmi léi, a történelem *(és még más lelki jegyek!)* leszik az embert, *viszont Hunfalvy egész működése a nyelvészet hasonló egyoldalúságát jelenti.* Hunfalvy és iskolája nem elégedett meg a nyelvészet tudományának önállóságával, azzal, hogy ez a történelem-tudománynak is segítője, hanem ennek föléje került, *s a történelem tényeit is csak akként fogadta el és magyarázta, amint az elméleteinek megfelelt.* Az ember és a nép meghatározásának jogát nemcsak a lestlanlól tagadta meg tehát, hanem önmagát, illetve a nyelvet egye lien lelki jegynek tekintette, amely az ember meghatározásához alkalmazható. Egyoldalúság és súlyos tévedés! *A nyelv, a lélek sokféle megnyilvánulása között csak egyetlen forma.*

A beszéd keletkezése.

Bizonyos, hogy a *beszéd* az ember fejlődésének azon fokán kezdődött, midőn an, ak szellemi működése megindult, fogalmakat alkotott s azokat kész szavakban kifejezte. A tárgyú ember nem beszél. Gondolkodás nélkül nincs beszédre szükség.

A *beszéd* nem hangokkal, vagy szótagokban kezdődött, hanem már az első beszélni kezdett ember a fogalom képét teljes szavakban fejezte ki, sőt még valószínűbb, hogy a szel-

lem megnyilvánulása már kezdetben a rövid, egyszerű – mondat volt.

A szó, az érzelem és a gondolat kifejezője. Mig gondolat nem keletkezeti, pusztán az érzelem volt meg, s ennek kifejezésére elég volt a sírás, vagy a mozdulat. A hangutánzó szó is már a gondolat eredménye és ez minden nyelvben más.

Amint az antropológia egyes művelői a testi jegyekre vonatkozólag teszik, úgy próbálják a nyelveket is *egyetlen ősnyelvre* visszavezetni. De semmi idevonatkozó eddigi feltevés, vagy magyarázat nem elégít ki. Nyelveknek más-más a *szelleme*, kifejezőmódja, szerkezete. Az látszik természetesnek, hogy keletkezésüktől fejlődésükön áll külön utakat futnak meg.

Természetesnek látszik az is, hogy mikor nyelvek egymáshatásának körülményeit kell megvizsgálni és magyarázni, az adományozó és magasabbrendű nyelv csak az lehetett, amely a fogalmakat először megismerte és megteremtette. Tehát ugyanaz az ember, amelyik antropológiailag is magasabbrendű, – a színessel szemben a fehér (pl. a török-magyar viszony) és a fehérek között a brachicephal!

A nyelv az emberrel együtt fejlődik. A kultúra kiépülése megváltoztatja a *szókincs* állagát. Új szavak keletkeznek és *olyan irányban terjednek, ahogy maga a kultúra terjed*. A kultúra középpontján új, vagy alkalmasabb szó keletkezik, viszont a távolabbi területeken megmarad a régi. Ezért van az, hogy a minél távolabbi vidék a legkonzervatívabb. A szavak jelentésének meghatározásánál ez sem elhanyagolható tényező.

Kétségtelen, hogy az a nép, vagy népfaj, amelyik kultúrát teremtett, az ahhoz tartozó fogalmaknak neveket is adott. A népek közötti érintkezés következtében ezen fogalmakkal azok nevei is másokhoz jutottak, nem beszélve arról, hogy *a kulturáltabb és erősebb nép egész nyelvének vagy szókincse nagy részének átvételéről is szó lehet*. De a népetimológia is működik, mely a nem értett szavakat, más fogalmakat fedő, de ismerős szóval hoz összefüggésbe. Végül¹ előfordul, hogy nemcsak szavakat vesznek át, de a szóalkutás, vagy mondat szerkezet módját is.

Idegen népnél felfedezve tehát a saját nép szavait, vagy nyelvtanának részeit, önmagában véve a pusztá érintkezésnél többet nem jelent!

A szavak útja.

A szavak továbbjutásának utjál meghatározni sokszor nem lehet, mert ezen ut során formájuk annyira megváltozhatnak, hogy az eredeti szógyök maga sem marad meg. (Pl: age -aetas – kor? vagy archiepiscopus – érsek.) Sokszor körüljárják a világot és nemcsak hangzásuk változik meg, de jelentésük is az eredetinek ellenkezője lesz. Egyik nép a másiktól veszi át s mire újra visszatér az őt szülő néphez, annál az, eredeti forma már elavulhatott s megtörténhetik, hogy *saját alkotta szavát idegenből újra átveszi*- (Pl: a szablyából: Saebel, vagy talán a kazár – gusar – corsaro – kalóz – huszár stb. vándorszó.)

Van tehát: *szóvisszavétel*. Itt is csupán az irott történelem derühet világot. Ez a magyarázata annak, hogyan vannak nyelvünkben töröknek vagy szlávnak tartóit szavak, amelyeknek nem vitásan ősi szavainkkal és fogalmakkal szerves kapcsolatuk van.

Közismert példaként említhetjük meg itt a: »huj-huj-hajrá« ősi magyar csatakiáltást. Az orosz urrá-ból vette át a legtöbb nyelv. Azt hihetik, talán bizonygatják is, hogy ime: szláv átvétel (bár a németbe »airáh« alakban jutott). Bizonyos, hogy ez a kifejezés az összes szkitha népeké, tehát elsősorban a magyaré! Annyira jellemző volt ez ránk, hogy a mindenkori krónikák is feljegyezték, sőt *a keleti hunokat a kínai krónikák ezért nevezték »huj-huj.. népnek*. A szóvándorlás és átvétel jó példája ez és a »szlávból jutott a magyarba «-féle megállapításokra elég tilalomfa. Maga a kifejezés vagy természetes indulatszavak halmozása, vagy eredetileg vezényszavak lehettek. Az első kettő a nyilazásra: »hulljliullj« (a nyilzapor), a harmadik a lovasrohamra: (»hajtsd rá!«). Más ősrégi hangutánzó szavunk a *sújt*. Szinnyey ezt a finn »huhto«-ból deriválja! A *halár* szavunknál azonban még az efajta zsonglörködés is hiába van.

A nyelvészet az antropológiával és az irott történelem-inél együtt, talán majd meg fogja tudni magyarázni, hogy, egyrészt melyik is volt Európa ősfaja és hogy mi az oka annak, hogy a *magyar* szavak, gyökeikben a legkülönbözőbb nyelvekben megtalálhatók.

Hogy csak néhány példát említsünk fel:

víz vele (finn), *vit* (vogul), *vodd* (szláv), *Water* (germán).

kert garden, garten, giardino, jardin, court.

név ném, nom, name stb.

árva (kopasz, tar) árpa, orpo (finn), orbus.

ág zweig stb.

A *róni*, *irni* szó nyomai a némettől a japánig minden nyelvben feltalálhatók, viszont, miért, hogy a *madár*, *étel*, vagy *hegy* szavaknak semmi nyelvben nem találják rokonát?·

Ugyanígy a *szó* vagy *sző* (amely utóbbi a ró, – rovásnál is régebb kultúrára – a szövés-írásra mutat, v. ö.: sző, szövet, szöveg, köt, kötődik stb.) Miért, hogy a magyar *rovás* kiejtésében és jelentési leg is egyezik a legtöbb népével? PL:

rovás (cseh, szlovén, tót)

rabos (szerb)

rabos (horvát)

rovás – rábos (bolgár)

ravas (ukrán)

ravas (oláh)

rebusch, rabisch, robusch (délnémet) s. i. t.

De maga a *rúna* szó is nemcsak, hogy ismerős, hanem a runák-nak, a középtengeri rovásírással való összefüggése is lény ma már, (V. ö. Dr. Sebestyén Gyula: A magyar rovásírás hiteles emlékei 150. lap) s bizonyíték a szavak vándorlására, a fogalmak átvételére, de – sok másra is.

Nyomorult dolog idegenben keresni mindent, mikor a problémák kulcsa csak nálunk lehel. Ha az európai kultúrát fehér ember és pedig a természetes fejlődés törvénye szerint a rövid-fej ü fehér ember teremtette meg a pártatlan tudomány és logika törvényei szerint, *annak a nyelve lehet másokéhoz kulcs,* nem pedig fordítva.

A szláv »cél-tudósok«.

Miklosich Ferenc (Die SI avischen Elemente in Magyarischen) 956 szláv jövevényszavunkat állit. *Tendenciája világos* de maga a tényállítás világosan hazug. Több mint Vs-ad része ezeknek szlávizált latin, görög, német szó, jórésze ma is idegen nálunk, a kis maradék éppen a magyarfajta nyelvekből került a szlávba és onnan csupán visszavétel, sokszor még ez is feleslegesen. (»Fél« helyett pl. »barát«, »gyér« helyett pl. »ritka«.)

Még túlzóbb ilyen tudósuk *Dankovszky Gergely*, aki nevetéses buzgóságában 1898 szláv, 889 görög, 334 latin, 288 német,

268 olasz stb. gyököt sorol fel szavainkban. Kardoskodnak pl. emellett, hogy: acél, akol, baj, barlang, bánya, bika, csorda, csuka, gabona, halom, harc, ikra, járom, jászol, kanca, kard, király, kovács, lánc, marha, medve, molnár, rab, parittyá, széna, ugar, vajda szavaink szláv eredetűek. Nem vitatjuk, szláv szavaink, pl. a szolga, cseléd. De az előbbieket inkább vándorútra kelt, azonban éppen olyan ősi magyar szavak, mint a kenyér, liszt, búza, bor, őröl, szór. eke, szérű, ötvös, varga, szabó, ács, meddő, jártó-gyártó stb. Hiszen mikor a primitív szlávország Európa földjén megjelent, *a mi fajtánk népei* régi, kiképzett kultúrájukban és nyelvükben *rászoritották őket mind-ezek megismerésére és megtanulására.*

De mind emellett, a szókincs nem a legfontosabb a nyelvben. Az angol szókincs liáromlődrészében román, mégis az angol nyelv önállóságát ki vonná kétségbe? Legfeljebb az anropológiának, esetleg történelemnek bizonyíték ez arra, hogy *mikor vették át a fehér kultúrát az európai hosszúfejűek.* Mint-hogy a véletlen nyelvtani egyezés sem jelent sokat, sőt ahogy még a kétségtelenül megállapított *nyelvrokonság sem bizonyít jó: egymagában a vér rokonságot.*

Végeredményben is azt kell mondanunk, hogy a nyelv kifejlődése a népek békés vagy háborús, de állandó kölcsönhatásának következménye. Beállhatott ez még akkor is, ha ez az érintkezés nem volt közvetlen közöttük. *Maga a nyelv a nép faji meghatározásához és őstörténeimének megmagyarázásához édes-kevés.* Még annyira sem elég, mint az antropológia önmagában, mert hiszen – »az anyag merevebb, mint a szellem« (Vámbéry). A nyelv és a faj lehet kettő, sőt: nyelv, faj és nemzet – három. Az ír például angol nyelvű, de rövidfejű és nemzetiségére ír. Vagy az amerikai néger példája.

A finnizmus kezdete.

Súlyos tévedés tehát annak a köztudatba átment áltudománynak az inaugurálása, amely nyelvbéli, sokszor erőszakolt hasonlóságok alapján a magyarságot a finn néppel, illetve népekkel hozta rokonságba. A kiindulás mindenesetre érthető. *Nagy idegenségünkben rokont kerestünk.*

Reguly Antal (Jelentése a Magyar Akadémiához 1842.) miután a török-mongol nyelvekben búvárkodott, fordult, úgy vélte eredménnyel, a finn nyelvek felé. »*Bizonyos* – írja –

annyi legalább, ha itt nem találunk rokont, másutt nem fogunk találni.« Igaz! Sem itt, sem máshol!...

Az ő és az egész irányzat *alapvető tévedése* kitűnik következő mondatából: »a cél linguistikai... de mivel, hol a nyelv rokon, ott a népnek is, amely ezt beszéli, rokonnak kell lenni!«

Azt erőszakolták tehát először is, hogy a nyelv rokonságát bizonyítsák. Viták és kétségbeejtő magyarázatok merítették ki a tudósokat és a közvéleményt. Ennek a korszaknak hangtani és jelentésbeni ábrándos szófejtései voltak a mai korének megfelelő keresztretjvények. *Vámbéry Ármin:* »A magyarok eredete« és a »Finn-ugor nyelvészet« című munkája körül kifejtett vitában helyesen mondja *Budenz Józsefnek:* »*Etymologiai felfedezései, amelyeknek erőszakolt és észellenes voltát mindenkinek be kell látni, – melyeket ő maga időközönként dësavouai, vagy más és másképpen magyaráz s amelyek csak fölhevült és féktelen phanlasia vakmerő hypothésiseinek tarthatók, – e felfedezéseket valóságos dogma alakjában tukmálja a közönségre, amely dogmák nemcsak felsőbb tanintézetekbe jutottak be, hanem okai lettek annak is, hogy rajtuk alapuló tanok és elvek a közép- és elemi iskolákat is elárasztották.*«

Tényleg – az *áltudomány egy gyatra dicsőségű hivatalos tudomány lett.* Ennek az egész történetet teremtő nyelvészkedésnek fő zászlóvivője *Hunfalvy Pál* volt, aki 1851-ben állította fel dogmaként azon tanát, hogy a magyarság az altáji nyelvcsalád finn-ugor csoportjába tartozik, annak vogul és osztják ágával legszorosabb rokonságban. Ezen dogmának őstörténeti vonatkozásait is levonta, abban az állítólagos *nyelv-rokonsága a vérrokonságnak és a közös északi őshazának egyetlen bizonyítéka.*

Hunfalvy fellépése.

Hunfalvy kétségtelenül nagy tudású ember volt. Szívós munkával életében elérte kitűzött célját, – feltevéseit »a tudomány megállapításaiként« fogadtatta el.

Az indiánnak adott pálinka nem volt. ernyesztőbb és gonoszabb ajándék, mint az ő hivatalossá tett tudománya, a magában lévő, rokonait és önmagát kereső magyarnak. Korszaka s az azt követő kor szelleme neki kedvezeti. Felülről nem volt mit várni, értelmiségünk egyre inkább idegen, nemességünk tudatlan volt. A szkitha ősök emlékét megőrzött köztudat élő tiltakozását ledorongolta a szent betű.

Hunfalvy fellépésekor *a nyelvészei volt az a divatos tudomány, mint ma az antropológia.* Meghódította a kicsinyhitűek túlnyomó táborát, akiket előzőleg *Horváth Istuánék* sokat markoló és keveset bizonyító állításai még jogos hitükben is megingattak. A maga korában így aztán még ezek sem voltak ellenfelei, hanem azok, akik az általa is használt fegyverekkel a magyarság árja-volta mellett kardoskodtak.

Beregszászi Pál már 1794-ben rámutat arra, hogy olyan nyelveink vannak, amelyeknek kapcsolatai szétágazódnak a Kelet csaknem összes népeinek nyelveiben. Követője *Fessler* (Ignác Aurelius) »Die Geschichte der Ungarn und ihrer Landssassen 1815.« – a magyarokban található árja, így ind, pehlevi, perzsa és sanskrit nyomokat a magyarság indiai őshazájával és törökfajúságával magyarázza, szemben az akkor már finnista *Schlöserrel*, nálunk *P ray val. De Cassel Selig* (1848. Magyarische Alttertümer) azt vitatja, hogy a magyarság antropológiailag indogermán, sőt a finn máz dacára is nyelvileg is az, még pedig tiszta árja, mert nyelvének finnizációját csupán a kazár beolvadás okozta.

Őket is megelőzően *Fischer* János, *Eberhardt*, nálunk *Kalmár* György voltak lényegileg ugyanezen felfogáson.

Mátyás Flórián.

Hunfalvynak legerősebb ellenfele *Mátyás Flórián* volt. Bár kifejezetten nem keres árja rokonságot, de szavaknak, mint: ármány, bűn, bán, tiszt, falu, manó, menny, vár, vám, vásár, kincs, jog, egy, hét, tíz, száz, ezer, – irán és szanszkrit hasonlatai és mások adatai és bizonyítékai alapján nyelvünket legközelebbi vonatkozásba az árja nyelvekkel hozza. *Annyira* kétségtelenül igaza van, mint azoknak, akik azt a finnel, vagy törökkel hozzák vonatkozásba, de mint ezek, úgy ő sem gondolt rá, vagy nem merete kimondani, hogy az e fajta vonatkozásokban *az alapanyag és az átadó csakis a magyar lehet.*

Mátyás Flórián Hunfalvynál sokkal nagyobb látkörű tudós, mert nyelvész dacára hirdeti, hogy az árja rokonság meg nem áll, mert vallási és országlati műveltséget nem vettünk át és például a magyarságnak más a jelleme.

ime, már itt a lelki race-jegyek felvetése, – amit a mai fajtudomány is mellőz – s amelyek közül pedig csupán egyetlen – egy: a nyelv és amelyeket a testi race-jegyekhez adva lehet csak fajrokonságot megállapítani. Jogosan tartja értelmet-

len játéknak a finnisták szóelemzését és vilátlanul megáll úgy azon tétele mellett, hogy: – a *hasonló szaimk épp úgy jöhettek a finnből, vagy máshonnan hozzánk, mint tőlünk oda*, továbbá: hogy az átjutás kereskedelmi, országlati, szomszédsági, stb. viszonyból keletkezhetett, *nyelvbeli nyomok alapján azonban fajrokonságra józan ésszel következtetni nem lehet.*

Hunfalyyval. való ezen tudományos harca nagyon kiélekedett. »A magyar nyelv finnitési törekvések ellenében« (1875, Pécs) című tanulmányában már nem objektív s végül is *Hunfalvi/ káros áltudománya felülmaradt.* Valóságos terrorral folytatnak el minden ellenvéleményt. Slilusukra csak egyetlen enyhe, de jellemző és megszokott példa pl. »Nem szólva arról az anomáliáról, hogy Hunfalvy Pál *örökbecsű* (!) fejtegetése után akad még *komoly* historikus, aki e képzelt rokonság meséjében liisz. – s. i. t. (Borovszky Samu, az Etnográfiában Nagy Gézárol, aki »A hun-magyar rokonságról« írni merészelt.)

Ami valóban probléma: a finn!

Érdekes, hogy Hunfalvy tana az antropológus *Lenhossékot* is meggyőzte és ezért annak tendenciájában folytatta ez buyárlatait, holott már Budenz kénytelen volt belátni, hogy minden nyelvrokonság dacára *testtanilag a finn és magyar egészen különbözők.* Hiszen testtanilag a finn nép sokkal kevésbé határozható meg, mint a magyar, bár területe és lélekszáma alapján is az ellenkezőjét lehetne várni. Általában két részre, zömök, szóke, komor *tavaszi* és a szálas, sötét, vidám, *karéltre* szokták csoportosítani. *Westerlund* további természetes csoportoknak tartja a nyugati finneket és a quäneket. Valamennyi a természet-átlagban, koponyaformában és színben különbözik. *Hilden* sem tudja antropológiai rendszerébe illeszteni őket, csupán annyit mondhat az eddigi kutatásai alapján róluk, hogy – nem valamely mongol race. Ezen megállapítása természetesen ellentéte? másokéval, akik szerint *a finn típus legtisztább népei* a vogul és az ostják, mert ezek ma is *primitív mongoloidok.* És ez esetben az ősi fajkép nem lehetett az állított kelet-balti típus, amelyből később válhatott ki a riazán és az ontrus.

Pinka Károly (»Origines ariacae...«) a nagy százalékú szókehajszínre és dolicocephaliara tekintettel, a finneket ősrégi árja kereszteződésnek tartja, vagyis hogy *a finnek magyaryelvű indogermánok.* Elmélete szerint az árják a skandináv őshazából délre és keletre nyomatva részint beolvasztották az otlakókkal,

részint beolvadtak azokba. Még a legvalószínűbb ez a feltevés. Köppen orosz tudós még tovább viszi ezt az elméletet és egyenesen »az ário-finn népek« közös őshazájáról beszél.

A Köppen féle teória ősi ellentéte a *Herodotosé*, aki a *szarmata-szkitha keresztveződés* budin népének jelöli meg őket, illetve szerinte ezekkel lehet azonosítani. Nyelvészetileg is érdekes magyarázatot nyújt. Igaz, hogy a finnség antropológiája szintén feldolgozatlan, de úgy látszik, azoknál az *antropológia még nagyobb feladatok előtt áll* s kérdés, hogy legjobb esetben, is belátható időn belül a tőlünk idegen finn problémára választ adhasson.

Török Aurél merő tévedésnek mondja, hogy a közelebbi nyelv rokonság vérrokonság lehetne, vagy hogy egyáltalán a nyelvészeli osztályozás egyenértékű volna a testi sajátságok szerintivel. *A finnek mások a jellemző testi jegyei, más a jellege, kultúrája, történelmi tudata, általában minden jellemző szellemi jegye is, mint a magyarnak*- De Youffrow szerint a finn race lomha, közömbös., legtisztábban a vogulban és a zürjénben mutatkozik. Hozzájuk sorozza még Dzsingisz és Batu kedvenceit, a baskírokat, akik *Baudouin* antropológiai adatai alapján viszont tatárnép. Nevük is: bas-kir = piszkos fejű, török szó.

Ezek felett is dühöng tehát a finn-ugor és a török-tatár elmélet, bár itt nem alaptalanul. *Mert soha kevesebb alapja lomtárba került tudománynak nem lehetett, mint a finn-magyar vérrokonság hamis tanának.*

Az ellenhatás.

A nemzeti köztudat ezt soha nem is fogadta el és ebbeli hiányérzete kielégítetlen maradt. Ez és az előbbi reakciója biztosított jelentős sikert *Vámbéry* Árminnak, aki a »halszagú atyafiság« helyett más fajtát akart *közvetíteni*.

A »Magyarok eredete« című ethnologiai tanulmányában nem kevesebbet állít, – és nem alaptalanul, – mint hogy az egész *finn-ugor elmélet* Schlözer, Zeuss, Gündinger, Roessler, stb. külföldi tudósok *magyarság iránti gyűlöletének* eredménye, amelyet aztán vakon fogadtak el s fejlesztett ki Sajnovils, Gyarmathy és Révay nyomán *Hunfalvy* Pál. *Vámbéry az összehasonlító nyelvtudománynak, ennek a »csapa kétség tudományának* hatásköri túllépését igen helyesen utasította vissza és helyesen tekintette a nyelvet – csupán, más tényezők melletti –

egyik bizonyítási eszköznek. Utal arra, hogy a germán frank nyelve francia, a germán longobárdé olasz, a szláv poroszé német, stb. Ilyen tények mellett pedig a finnista elmélet meg nem állhat, viszont a faj meghatározására is kevés egymagában, amit az orosz nép faji zür-zavarával, az északi és déli olasz, vagy a porosz, bajor, sváb faji különbözőségével bizonyít.

Faji és nyelvi kritériumok összekapcsolásával való tudományos munkálkodása, nagy történelmi és etnográfiai ismeretei jelentős hatást keltettek. Hozzá, meglehetősen *Hunfalvy stílusában* is működött. A lenézett szóelemzést cáfolásnál és bizonyításban épp úgy alkalmazta, mint ellenfelei és vitáiban őt sem kötötte az objektivitás. Tétele minden irányban csupa megalkuvás. A magyar nyelv ugor (finn!) is, török is, ahogy kifejezi: ugor alapon török szókins. Az utóbbi vonatkozás jelentené a török rokonságot a finn rokonság mellett. Úgy de ezen 50%-os megoldás mellett is maradtak problémák. Pl. a tatár race, illetve mongol faj antropológiailag áthidalhatatlan különbözősége, a szláv jövevényszavak nagy mennyisége. Ezért *az utóbbiakat is be kellett venni a cégbe* s végül tételét akként formázta, hogy a magyarság finn, török és szláv elemekből itt, *a mai Magyarország területén alakult ki*. Tehát ifjú autochton nép lennének?.

Ez a tétel megint csak szemenszedett áltudomány, az irott tudomány meg nem indokolható, vakmerő tagadása s ezt az előadandók fogják bizonyítani.

Vámbéry érdemei.

El kell ismerni azonban Vámbérynek kétségtelenül jelentős és sok részében maradandóan értékes munkálkodását. Így pl. tétele értelmében kétségbe vonta *Richardus* szerzetes XIII. századból kelt levelét, amelynek alapján Ottó és Julián barát utrakelve az állítólagos őshazában magyarságot talált. *Pauler Gyulával szemben* kimutatja ennek az egész *Julián-legendának* fogyatékoságait és az a helyes véleménye, hogy *az egész csak későbbi századok kompilációja*. Ezzel kapcsolatosan az állítólagos *baskir nyelvben nyoma sincs a magyar beolvadásnak*, nem lehetnek *tehát ezek az állítólagos őshazában maradt magyarok* utódai. Ezen nyelvészeti megállapítás egyéb tényezőkre, főleg a testi race jegyekre tekintettel, kétségtelenül épp úgy helyes, mint amennyire helytelen az ő és követői, főleg *Gr. Kuun Géza* azon megállapítása, hogy *a kunok – kizárólag nyelvükre tekin-*

tettel – török fajtájú nép lennének. Ezeknek faji és nyelvi alapon való magyar voltát, érdekes, hogy viszont Hunfalvy Pál hirdette helyesen.

Így tehát ki kell kapcsolnunk a magyarságot úgy a finn, mint a török közösségből és rábízni a nyelvészetre az újrendezést. Talán ha nem leszünk elméleteinkben kapocs ezek között, *azokat tudják összehozni*, mint ahogy az antropológia és történelem egyes tudósai már nyilvánítottak is ilyen irányban véleményt. A finn-permi ősnép és a török-tatár ősnép mindképpen közel is állottak egymáshoz, de sem azok keleti, sem ezek nyugati ágába bennünket nem sorozhatnak *s el kell ejteni a Kr. e. 1000-500 között a Tobol folyó környékéről kiöltöződő »előmagyarok« elméletét.*

* * *

A lelkijegyek további vizsgálata.

Nyilvánvalóan ősfoglalkozása volt a primitív embernek pl. a halászat. így a magyarnak is. Helyes megállapítása az *dr. Munkácsi Bernátnak*, hogy – : »Bárhonnan is jött legyen a magyarság, halászó vidékről kellett jönnie, s hogy az emberiség ősfoglalkozása a halászat, minden esetre e nemzetnek is ősfoglalkozásai közé tartozott és tartozik ma is.«

Herman Ottó, dr. Jankó János foglalkoztak ismertén a magyar halászat eredetével, szerszámaival, műszavaival. Utóbbiakat Munkácsi finn-ugor, török-tatár, szláv és német elemekre bontja szét. Pl. a *szigony, szaka, horog* szerinte török szavak és így a halászatot lényegében a törökségtől tanultuk volna (?) De még különösebb, hogy finn elemeket találni itt. mikor ezekhez a fémnevek germán közvetítéssel jutottak, holott – a finnista elmélet szerint is – e korban (a Kr. e. közvetlen századokban) már régen elváltunk volna egymástól, viszont a Kaukázusban sokkal hamarabb voltak ismeretesek a fémek, pl. a vas. Yámbéry (»A török faj«) megállapítja, hogy a vogulok, osztjások és zürjének emlékezés óta és bizonyára már az őskorban is, a mai hazájukban laktak, nem délről költöztek oda, továbbá hogy -»nem valamely egykor hatalmas népnek töredékei.« Egyezik az övével *Ahl Quist* véleménye is (Unter Wogulen und Ostjaken). Területileg is közel van földjük a török őshazához, a Teniszei Ob, Irtis forrásvidékéhez. A török alaptípus (kírgiz) alacsony, szélescsontu, ferdevágású apró szem, ritka

szakáll és sárgás bőrszín, tehát a mongol. Az osztják és vogul, (Castrén: »Ethnologische Vorlesungen« 128. 1.) tehát racebelileg a törökkel (ótörök) egyező. A nyelv-hasonlítás is a mongolhoz vezeti őket.

Velük valóban összefüggnek a *finnek*, akik mai földjüknek szintén ősi lakói, akiknek antropológiája bármely irányba lehel átmenet, akik valóban és nem mondva-csináltan problémái a tudományoknak.

Az osztjákok primitív kultúrája és gyenge szókinccse tehát török közvetítéssel egészülhetett ki a halászati eszközökkel és szavakkal, valamint másfajtajú fogalmakkal. A technikai kultúra haladásának útja mindig egy. De a kezdetet és a befejezést összecserélni nem kell. Azért, mert az indián jó lovas és a pampákon vannak vad lovak, – még bebizonyíthatja a törlénelem, hogy Amerikában csak az új korban lett ismerős a ló! *A hipotéziseknél mindig fontosabb a megmaradt betű!*

Így itt is a kiindulásunkat képező és ismertetett feltevések arra voltak jók, hogy pl. a horog alapján osztják-magyar etnográfiai vonatkoztatások és olyan hevenyészett őstörténelem legyen kisüthető, amely szerint a juan-juan hatalom kiszorította a törököket, ezek a hunokat, ismét ezek az osztják és magyar közé szorítatva, szétválasztották ezeket. így találja meg képzeletében Munkácsi »ezen eddigelé sűrű homályban állott törökséget« a szlávok szomszédságában, a Fekete-tengernél?! Philologia oh! Hipotézisek tudománya!

Logikusabb és könnyebben bizonyítható lett volna beismerni a szkitha kultúra kezdeményezését és hatását, amely átszármazott a szomszédokhoz és később megjelent népekhez. A technikai felfedezések mai korszaka igazolja, hogy a kultúra alkotásai mily gyorsan származnak át a feltalálótól a többi népekhez és lesznek az emberiség egyetemleges kincseivé. Még inkább így volt ez a kezdeti időkben. A szükséges problémát megoldotta egyik s mint célszerűt vette át a többi. Amennyiben ez megfelelőbb volt, elhagyták érte a magukét.

Így volt ez az *írással* is. Volt nép, amely a középkorig nem jutott el szükséges voltának felismeréséig, volt, amelyik csak a szövés-írásig jutott. (Kicsua.)

A kerekfejű fehér ember azonban már a történelmi kor kezdetén megvetette a mai írás – s ezzel a mai kultúra legfontosabb tényezőjének alapját.

Ma már kétségtelen, hogy a vésett ékirást Mezopotámia *sémi* népei – ezek között elsőnek az *akkádok* – készen kapták a kerekfejű kaukázusi fajtájú, ragozó nyelvű szumir nemzet-től, amidőn a Kr. e. IV. évezredben ezeknek államába fészkeltek magukat.

A nagy előnépek.

A szumirok.

A *szumir nép* babyloni hazájába még a történelmi idő kezdetén vándorolt be, – hegyes vidékről, nyilván a Kaukázusból. Ennek bizonyítékául azt vehetjük, hogy bár Babylonban nem volt hegy, a szumir *kur* szó hegyet és országot jelent, – később csupán idegen országot, – mint a mi náluk eredetileg azonos fogalom volt. Pantheonukban egy Ninharsag, »a hegy úrnőjét« *»Harsagkalama«* az »ország hegye-l« jelentette, amely ősi fogalmak az eredeti hazára utalnak. *Államalkotó* és erős *államfenntartó* nép voltak. Fénykoruk Kr. e. 4000 körül lehetett *Urghán* (Urkhammu) királyuk alatt. A sémitákkal folytatott 700 éves küzdelem után *Hamurabbi* alatt bukott el államuk az akkádokkal szemben, akik átvették és továbbterjesztették műveltségüket. Kr. e. 2000 körül nyelvük már csak a liturgia nyelveként maradt fenn.

Megállapítható testi jegyeik mellett különösen fontos a *nyelvük*, melynek hangállománya, szókinccse, grammatikai szerkezete (genusnélküliség, magánhangó-illeszkedés, stb.) az ismert nyelvek között leginkább, sőt *egyedül a magyarral rokon*.

Groüefend a szumir és élámi műveltségben, fa helyett cseréptáblákba égetett felirataiknak tömegében az ősmagyar műveltséget látta. *Rawlison*-nak (1850) Rónay Jácint a magyar szókinccsel segített a babyloni feliratok megfejtésében. *Hömmel* Frigyes kijelenti, hogy »a lovagias magyar nép büszke lehet a világ legrégebb kulturnépével való rokonságára.« *Oppert* Gyula *Sayce* A. H., *Lenormand*, *Dclisch*, *Haupt*, *Lehman*, *Bezold*, *Weissbach*, – általában a legnevesebb szumirologusok szinte dogmává tették ma már a *szumir-magyar rokonság fogalmát*, köztük csak a zsidó dicsőséget féltő *Hqlévy* tagadta – megcáfoltan – ezt.

Mig külföldön tartott és ma is ébren van a szumirologia nagyfontosságú munkálkodása, addig a mi tudósainkat úgy látszik teljesen elernyesztette Akadémiánk hivatalos közönye.

Itt – sajnos – ismét a nagyszerű Hunfalvy hatását kell

megállapítanunk, aki a szumir nyelvvel való minden foglalkozás nélkül – á priori – kijelentette a tagadást. Az előbb emiitett idegen tudósok azonban *helyettünk* dolgoztak, míg a mieink Hunfalvy vagy Vámbéry tekintélye szerint helyezkedtek el, gyatra elméleteiken vitázva, amikor az egész magyar fajkérdést és vele az egész fehér emberi kultúrát megnyitó tudomány művelésére elsősorban voltak hivatottak.

*

A szumir-nyelv szókincsét megvilágítandó, iktassuk ide a következő szavaikat :

nap, nab = nap, ég, fény, isten

dingir = tenger, (tatár – dengir, etruszk -= linger)

paras = parancs

salad == család

seta = csata, csete-paté

adda -= atya, au na = anya

pil = fül

ar = orr

id == itt

uru = ur

ohar = kar

néne = néne

akku = agg

aga = aga, vezér

árad = árad

ária -= ár, áradat

bir (pir) =- pir, pirkadás

bur = burok

gar = ugar

emega = terhes asszony

gasszan = asszony

gáz = gázol

gur = ország

gurug = gurul

ha == (meg)-hal

hal = hal

halam = megsemmisít

hir = hír, hirdet

hus = húsos, erős

irim = öröm

kat = két, kettő

kir = hir

lag = hatalmas (leg...!)
 mag -= magas
 mar = ut
 nin = négy, ninin = negyven
 nin = nő, néne
 szi = szem, szi = látni
 tud = tud
 usa – hon
 usu = hus
 s. i. t.

A jobbról-balra haladó szumir írással szemben az akkád írás már balról-jobbra halad, egyéb lényegbeli változás nélkü!

*

A szumir után újra két szkitha nép: a *kosszeus* és a *káld* lép lel. Utóbbiakat Lenormadt-tal szemben Hömmel nem »turániának, de »alarodi«-nak mondja. Bármely megjelöléssel is azonban ez a nép is kaukázusi. Az alaródik *Élám* államot alapítják a szumirok többezeréves államának bukása után, melynek történetét az Ószövetségből jórészt ismerjük. Sokkal jelentősebb másik kaukázusi fajtájú nép a *khiti*, vagy *khéta*. Ezek írása egyenes folytatása a szumirokének.

A khitik.

A mai Bogharkői határában találták meg a khiti főváros romjait és nemzeti ékirásos feljegyzéseiket. Ezeken főleg *Muiallu* királyuk és II. *Ramzesz* harcai vannak leírva, amint a maga obeliszkein II. *Ramzesz* is leíratá a maga stílusában ezekéi.

A khitik, khilák (khititák, héták, hetiták) voltak ennek az emberfajtának másik hatalmas népe, amely a Kaukázuson átkelve, Kis- és Előázsiaiában alapított birodalmat

A khiták kaukázusi fajbelisége ma már nem vitás és kétségtelen, hogy a szkitha népek egyik legnagyobbika. Van felfogás, amely egyenesen a hun (chun., kun) népek (ez esetben a keleti hunok) őséneke tartja őket. Ruházatuk – dolmány, süveg, görbeorrú csizma, tör, fókos – reliefeken fennmaradt emlékek! – arra utal, hogy a *Kaukázus északi oldaláról* jutottak Kappadóciába. Viszont nevük körül elég nagy még ma a zavar. A khiti, kéta, khita (szkitha) nevek ugyanazon fogalmat takarnak, de khita, hetita, héta időbeli és fajbeli különböző népmegjelölések lehetnek. *Sayse* azt vallja, hogy a khéta nevet több nép viselte. Valóban: idő és térbeli megjelenések itt össze nem egyez-

telhetők. Az egyiptomiak a híkszoszokkal és a khétákkal azonosították őket (*Renan*), míg Tacitus ezeket asszyroknak mondja. Úgy látszik, hogy az *Egyiptomra támadott híkszoszok magukkal ragadták a khitik néhány törzsét, amelyek azonban a Jordán középfolyásánál Hebron körül és a Holt-tenger környékén kiváltak azok tömegéből és végleg itt telepedtek le.* (Marczali Henrik.)

A khilák zöme a Balikh és Orontesz között alapított országot, mely a Kelet legvirágzóbb kereskedő-állama lett. A karaván-utakat erősségek biztosították. Maguknak virágzó iparuk, előrehaladott műveltségük és irodalmuk volt. Mindent, amit eddig róluk tudunk, asszyr vagy egyiptomi, tehát elfogult forrásokból merítünk, – írásos emlékeiket eddig nem fejtette meg a tudomány.

A hosszú és kemény harcokat I. Ramses és I. Széti kezdte meg ellenük s azzal az eredménnyel jártak, hogy a nagy fáraó elvesztette az Oronlesen túli területeket és békeszerződésben velük szövetségre lépett.

II. Ramzesz és Mutaliu kádesi csatája (Kr. e. 1288.) és az ezt követő szerződés az ókor két világbirodalmának egyenlő hatalmát bizonyítja, amelyhez fogható csak a catalaunumi csata! (Atilla-Mutaliu! A megisméltendő történelemben még a nevekben is megjelenik az örök faj!) Igaz ugyan, hogy az idevonatkozó egyiptomi írások továbbra is Szélit »a világ urának«, ellenfeleit »khili legyőzött« és »nyomorult khiti« néven említik!

II. Ramzesz idejében a khita Moruszár király után ennek fia Motur lépett trónra, akit azonban az elhunyt király fivérének Khi lizárnak hívei meggyilkoltak. (Khiti-Szár! Jellemző, ismét a név, De maga a tett is jellemző az Árpádok alatti – primogeniture, senioratus – trónviszályokra!)

Khitiszár felmondta a Szétivel kötött szövetséget és Maharától *Trójáig* Egyiptom ellen *szervezte meg* a népeket. Az egész akkori világ beletartozott a két táborba. Közel két évtizedig tartott a háború, melyet a tárgyilagosságnak, vagy szerénynek éppen nem mondható egyiptomi forrásokból ismerünk. Ezek szerint *2500 harci szekérral felszerelt, idegen népeket beszervezett, leseket, hadicseleket alkalmazó khilikkal* nem birt a legnagyobb hadvezér – fáraó – ügy, hogy békét és kölcsönös fegyveres szövetséget kötöttek.

Ez a khiti nyelven szerkesztett szerződés maga is *diplomáciai remekmű*, másrészt ráviládsz a khiti birodalomnak az egyiptomival egyenlően fejlett kultúrájára. Kölcsönös fegyveres támogatás, kereskedelmi és gazdasági szerződés, *igazságszolgáltatási viszonyosság* van benne kikötve. Valóságos nagyhatalmi szerződés, amely az akkori világot két érdekszférára osztotta fel. Mindezt megerősítette a dinasztiai rokon kapcsolat, midőn Ramzesz a khili király leányát feleségül vette.

A khiti fennhatóság sokáig fennállott hűbéreseik felett. A hómerikus költők pl. megemlékeznek a Dardanos alapította (Kr. e. 1100.) Tróját segítő »khéteiekről«, akiknek vezérét, Achilles fia, Neoplomos ölte meg. Újabb adatok alapján valószínű, hogy a *hűbér, s*

Trója közvetítésével tengeri főhatalmat is kívántak szerezni maguknak. A XX. dinasztia korában azonban birodalmuk szétrepedett. Hatalmas ellenségük támadt délen az arámi és asszír népben, akkor, amidőn (III. Ramzesz korában) Szíriában és Kisázsiaiában a nagy tengeri népvándorlás különben is megingatta hatalmukat.

Tiglath Pilezar asszír Jürály (Kr. e. 1200 körül) erősen visszaszorította őket, bár utódaira az *egyesült* khiták hatalmas csapásokat mértek, annyira, hogy azok kezében Babylonon kívül alig is maradt valami.

A második asszír birodalom (Kr. e. 877.) korában *Assurnazirpúl* alatt a khita hatalom ismét hanyatlak, gazdag, hatalmas országuk III. Szalmanuszor korában teljesen elgyengül, népe megfogyatkozik. 'Jelentős része ottmaradt – Mészáros Gyula éppen napjainkban fedezte fel legvégső nyomaikat a kisázsiai törökségben -, *más részük nyilván a régi hazába, a Kaukázus európai oldalára tért vissza, hogy kovásza legyen fajunk következő világotrendítő lényei.* Az általuk felőrölt egyiptomi, majd asszír világhatalmakat pedig a mosi először fellépő árja médek és perzsák birodalmi váltják fel.

Kronologiaiag utánuk Babylon és Asszíria versengése következett az elsőségért. Kr. e. 900 -800-ra esik Média és Urartu fellépése, majd az újra megerősödött Asszíria legyőzi Urartut (714.) és lerombolja Babylont (689). 670-ben II. Szarukul asszír király sógorával, *Bartatu szkitha királlyal* Urartuból kiszorítja a *kimmeriek*, 610-ban Média elbuktatja Asszíriát, 539-ben Kyros perzsa király Ujbabyloniát. 323-ban megjelenik *Nagy Sándor*.

A khili obeliszkek hieroglifáinak megfejtése koruk történetének sok pontját fogja megvilágítani és főleg a mi fajtánknak ígér meglepetéseket. Ez az egész kérdés fonlos problémája az *idegen* tudósoknak, akiknek nem egy kiválósága azt a nézetet nyilvánítja, hogy a *hikszoszok, kiülük és az etruszkok egy nép!* Megállapítják, hogy a hikszoszok és khilik ruházata, ékszerei és istenei egyezők és ők vitték be Egyiptomba új fegyvernemül a *khili harcikocsit*. De a *khiti-etruszk azonosságot* még nyomatékosabb feltevések, sőt halározott megállapítások támasztják alá.

I. M. Mackag. *Pereg E. Newberry* és *John Garstang* 1907-ben a Times-ben felhívást intéznek a világ tudósaihoz, hogy segítsenek ezen főfontosságú rejtélyekről a fátylat fellebbentem. Az elsősorban érdekelt magyarság tudósai természetesen nem magyarságnak!

Kétségtelenül legnagyobb adóssága eddig a tudománynak az *etruszk kérdés* amely dacára a rengeteg emléknél, (ősregi sírjaik leletei, bennük borostyánkőékszerek, a tolnamegyei kurdi 14 tisztás kazán, több mint 10.000 etruszkfelirat, az archeológia bőséges egyéb anyaga)

máig megoldhatatlan. Bizonyosnak látszik, hogy megoldhatatlan is marad, míg a tudomány *mindenekelőtt a magyar ősmúltat* fel nem tárja, el nem ismeri és ennek eredményei alapján a magyar nyelv és írás segítségével kezd itt is munkához.

Főleg a magyar nyelv kell, hogy kulcs legyen itt, hiszen a a khiti fogalom a szumirnál lényegesen későbbi. Annyi máris kétségtelen, hogy az etruszk szavak a *kaukázusi nyelvcsalád* szellemét viselik. *A ragozás, mondatszerkezet, szóképzés meglepően rokon a magyarnál. A hangsúly a szó első szalagján van, a vezetőknév az első. Mindezeket a nagy germán nyelvész Müller Miksa állapítja meg.*

Szókincsükből néhány eddig ismeretes szavuk:

avi = év	itun = edény
haln = halni	alpan = alap
apa = apa	tesze = tesz
kape = kupa	hlep = halál
vacil = beszél	stb.
eise = ő	

Az etruszkok saját legendája az, hogy Előázsiából jöttek *Turchan* alatt.

V. ö. Az összes szkitha népek, köztük a magyarok ősi vezéri méltósága a »tarchon«. A »tarchon« szó így megvan az ősi khita-elamita vallásban, ahol legendás mitológiai alak.

Valóban a khiti-hatalom egész Kisázsiaira és *Trójára* is kiterjedt. Kréta és Cyprus gályái a Kr. e. II. ezredév vége felé már Byblosban horgonyoztak, talán már a phöníciaiak is járták a; tengert. Tengeren odaérkezésüknek is megvan tehát a lehetősége és valószínűsége, sőt valószínűsített az is., hogy a khiti-egyiptomi versengés adta előbbieknél a tengeri hatalom megszerzésének a tervét s erre volt eszközük a hűbéres Trója.

Az etruszk vallás khiti, sőt szumir istentan.

Ton, á-ten: v. ö. egyiptomi Á-ton = Napisten = a *magyar Ős (Is)-ten*. Emlékezetes ten-gir, ten-ger is. *Istentanukat* is átvettek, fejlesztették., végül a jgörög (hasonló alapon keletkezett) istentannal egybeolvasztották a *latinok*. A Tarchan szóból Tarquin lett.

Első városuk Tarquinii volt, birodalmuk azonban a mai Ausztria, sőt Magyarország egy részére is kiterjedt. (A pécs-környéki etruszk leletek egyik magyarázata.)

Fajtabeli utódaik a *rhaetuszok*, akik a rövidfejű fehér fajtát az Alpok vonalától tovább terjesztették, másrészt a *baszkok*, ez a szintén rövidfejű ősi fehér faj (sötéthajú, feketeszemű,

kerekarcú, zömöktestű nép), akiknél nemcsak etruszk-baszk nyelvegyezést, hanem egyenesen *baszk-magyar* nyelvrokonságot állapít meg a baszk kérdés legalaposabb – egész munkálkodását ennek szentelt – tudósa: *Bonaparte Lajos Lucián hrg.*

* * *

Az etruszk-baszk kutatásból kiindult tudományos eredmények ma egyébként addig jutottak, hogy vitatják, miszerint Európa legrégebb három nyelve, az egymással rokon baszk, finn és magyar népeké, akik az európai ősi fehér fajnak maradványai. Ehhez tartoznak délen a kihalt etruszk és pelazg. Az Ázsiából előrenyomult árja-népek szorították vissza őket ezen földrészen. Nincs ellentétben ezzel az, hogy a *kaukázusi faj la születési helye a két Kaukázus közötti Európa volt s a rö: id-fejű szkitha fajtájú ősnépek innen rajzottak ki*. Legelőször a szumirok (Kr. e. VI. évezred), majd a khitik (III. évezred), azután az elamita, van-urarti., egymás után elmúlt népek, az akkori világ színhelyére.

A szkitha alapnép az őshazában együtt maradt s csak lassan tagolódott két főágra, a hunra és a magyarra, az előbbieket pedig keleti és nyugati hunokra.

A szumirológiában ma már kétségtelen az a negatívum, hogy a kutatás alapja nem lehet a sémitáknak a nyelve, akik azokat tönkretették és kultúrájukat kisajátították. Ép úgy az etruszkológia is hova-tovább rájön – nélkülünk is – arra, hogy az ebben való kutatás sovíniszta tudósok minden erőszakos tévedése dacára sem igazolhatja az indogermánokat és hogy itt a kutatási eszköz szintén *csak a magyar nyelv lehet.*

A szkithák.

Az európai fehér rövidfejű típus a *kaukázusi race*. Földrajzi megjelölése és a legrégebb időktől vezetett történelem szerint ez a *szkitha népcsoport*. Nagy előnépek letűnése után főleg földrajzi és ethnográfiai összetartozásuk alapján nevezik szkitháknak a Kaukázus feletti európai rövidfejű fehér népet az auktorok.

Hippokrates, a híres görög orvos, már testi jegyek alapján megállapítja, hogy a szkitha nép teljesen különbözik a többi emberektől, azok csakis a magafajtájukhoz – egymás között – hasonlóak, úgy, mint az egyiptomiak. Faji, sajátos testi jegyeik tehát oly erősek, hogy az idegen szemében az egyének szinte egyformáknak látszanak.

Kétségtelenül elfogadható Hippokratesnek ezen megállapítása annyiban, hogy az a saját árja fajától való *különbözőséget akar kifejezni*. Ez a különбözöség a testi jegyek alapján is olyan éles, hogy pl. a régi görög írók közül *soha egy se* tévesztette össze a szkithát az árjával, pl. a perzsával, vagy nem hozta őket rokonságba. Ami magukat a Hippokrates-féle testi jegyeket illetik, bizonyos, hogy azok helytelen általánosítások. Szerinte a szkithák kövér, szőrtelen, vöröses-sárga színű emberek.

Lehet, hogy akkor valamely helység vagy vidék szkithái ilyenek voltak, de nagyon helyesen véli *Hommel*, hogy Hippokrates az akkor politikailag már letűnt *khitikről*, a csupán népi életet élő, tulpolgárosult kalmárkodó khitikről beszél. Megállapítását Hommel a khitii régészeti emlékekre alapítja.

Meg kell itt jegyezni, ezt a kifejezést: *»lóratermett«*. Azok életmódja még nem törte meg a *»felesleges húst«*. Nyilvánvaló, hogy Hippokrates egy tájfaját ismerhetett meg, amelynek megjelölését Hommel a szumirokhoz hasonlóan leírt khitikben helyesen találta meg. Ezekről eltérő szkitha meghatározások, pl. maguk a görög regék kenturjai is, megcáfolják a hippokratesi leírást. A néppé alakulás fogalma általában bizonyos területen való megállapodást jelent, amivel a faji kitenyésztődés

is folytatódik, esetleg megindul, viszont a szkitha lovas népeknek vándorlásai és harcai klimatikus változásokat és a tájfajták Újabb és újabb keverődését jelentette. Nyilvánvalóan hozzájárult ehhez idegen fajták beolvadása is.

A hiung-nuk utolsó csoportjai, különösen a kunok és besenyők mongolfajtájú törököket hoztak maguk közt, a pártusokba és magyarokba már őshazájukban árja vér is került. Így tehát azt kell mondanunk, hogy *a szkitha népek általános testi jegye a rövidfejűség*, de egyéb testi jegyekben határozott szkitha típus ki nem alakult. Ez a helyzet a szkitha népek maradványösszeségében ma is, sőt úgy lehet, hogy *a mai szociális és politikai viszonyok inkább a kitemfésztés feltételei, mert a földhözkööttség, foglalkozások, klíma stb- a fizikai és szellemi kialakulások természeti törvényeinek jobban kedveznek.*

*

Már *Homeros* megemlékezik (*Odysseia* L. I. V. 20.) a szkithákról, akiket az ókoriak fantasztikus feltevésével »Keleti Aethiopia«-ba helyez. Viszont *Strabo* szerint a görögök az összes északi népeket szkitháknak nevezték. Persze tul relativ fogalom Itt az »észak«.

Mégis a görögök azok, akik adatokat mentettek át az ősi szkithákról. Azon 58 auktor között, akik ezt tették, legfontosabb *Herodotos* (IV. könyve), aki egyenesen a szkithák megismerése végett utazott a Hypanishoz (Bug), Olbia görög gyarmatra.

Szerinte a szkithák minden más népnél előbb éltek a Kaukázusban- Ebben egyezik vele *Trogus Pompeius*, aki azt mondja, hogy: »a szkithák minden más nép előtt 1500 éven át egész Előázsiát bírták s hogy *ők a világnak minden másnál, még az egyiptominál is régibb nemzete.* «

Ezt a megállapítást a felfedezett okiratok alapján magáévá teszi Francois Lenormandt (*Histoire ancienne l'Orient jusque aux guerres mediques*), azt mondván, hogy a *Zagrosz hegység* és a *Kaspi-tenger* közötti szkitha népeket csak a Kr. e. VIII. században hódították meg az árja médek. Szerinte ez az alapja a perzsa királyok három hivatalos nyelvének, amelyek *egyike – mondja – a behisztumi tábla szövege szerint – a magyar szavakkal meglepően összevethető.*

Mondai emlékek.

A szkithák eredetéről *Herodotos* két, – egyik szkitha, másik pontos görög – lényegében egyező mondát közöl. (IV., 5., 7., 8., 10.) Eszerint *ősapjuk Targitaos király* Zeusnak. és

a Boristhenes (Dneper) folyam nimphájának, tehát *az égnek és a földnek fia volt.*

A szkithák születési helye tehát a Boristhenes környéke, »mely körül – mondja Herodotos – fehér vadlovak legelnek!«

Diodorus Siculus szerint (Lib. II. C. 43.) Zeus és egy kígyótestű nő voltak szüleik, egy másik görög monda Zeus helyébe Heraklest teszi.

A lényege ezen mondáknak az, hogy *őslakók* voltak.

Targiáosnak három fiától származott a szkitha nép, a nyugati a legidősebb, *a keleti a legfiatalabb ág.* Az akatzirok és a magyarok történeti ideje igazolja ezen mondai magot.

Targiáos fiainak az égből arany eke és járom, arany csákány és arany csésze, a földművelés és állattenyésztés, a harc és vadászat jelképei hullottak alá, mint a foglalkozási ágakra elkülönülés, talán rendeltetésük jelvényeiként. A fiuk nevei: Lipaxais, Kolaxais és Árpoxais voltak. Herodotos szerint: *Agathiosos, Gelonos és Sky (lies).*

A kultúrát akkor felvett és folytatni kezdő görög, mondáiban csak sejtette, hogy a szkitháktól kapott mindent, mert u. n. kenturjaik voltak az őket megszemélyesítő Herakles tanítói, így mondákká változtak érintkezéseik momentumai és milsem tudtak a *korábbi* szkitha kirajzásokról.

Ősi és állandó *ethnográfiai és földrajzi* fogalmat jelentett a görögnek ez a szó: szkitha. Történetükben tagolatlan az a számolt ezer év, amely Targiáos és Idanthysos (Dárius ellenfele) között eltelt, s csak annyit tudtak, hogy a szkitha – él. Épúgy a Herodotostól Priscusig letelt ezer év alatt.

Herodotos, Strabo., Plinius a szkitháknak *nyugatról kelet felé* terjedését az európaire és ázsziakra felosztás módszerével fejezik ki. Az európainak nevezett szkithák (szántóvetők: georgiai, a Boristhenes és PanLicapas között, vándorlók: nomades és a királyiak: *basilei a Meois körül.*) Ezek közé sorolják még az alánokat, s némely kisebb törzseket. Megkülönböztetik tőlük a szarmatákat, az átmeneti népet jelentő roxalánokat, továbbá a jazigokat, budinokat és a »bastarnae«-kat.

Herodotos, könyvének 100. fejezetében, úgy szól, hogy a *legrégebbi szkitha föld* a Taurus hegytől a tenger, Cimmerius, a Bosporus és Maeis tó határai között terül el és a Tanais választja el őket a szarmatáktól. Herodotos földrajzi elnevezéseit (pl. Boristhenes = Dneper, Tyras = Dnyeszter, Hispanis – Bug, Porata – Pruth stb.) azonosítani könnyen lehet, annál nehezebben népmegjelöléseit.

A szarmaták.

De e nélkül is vitás, hogy kik lehettek a szarmaták? Azt mondja róluk: »szkitha nyelven beszéltek, de azt rosszul ejtették ki«. (IV. 117.)

Aurelianus *Marcellinus* az alánokat is a szkithákkal *rokonnyelvű, szarmatáknak* tartja és *magas, széptermetű*, és »nézésükkel rettenetes« embereknek írja le. Ezek északi ága voltak a roxalánok.

A népvándorlaskori keszthelyi, vitatlanul szarmata csontvázleletek azt mindenesetre bizonyítják, hogy ezek *nem árja nép* voltak. A roxalánok ugyan a IV. században a góthokkal jöttek hazánk területére, de a különbséget köztük a tudomány határozottan meg tudja állapítani.

A szarmaták származását a monda (Herodot. IV. 110-117.) így beszéli el: »az amazonok szkitha ifjakhoz mentek nőül, s azok megtanultak szkithául, *de nem tökéletesen*. Gyermekeik aztán anyjuktól *ezt a rontott szkitha nyelvet tanulták meg*.«

Minden esetre e monda – lényegében már történelem, – figyelmeztet arra, hogy mondvacsinált és erőszakolt felvételek helyett – *a szkitha alapnéppel való érintkezésben kellene keresni az okot, amely a finnista nyelvészkedés eredményeiben mutatkozik!*

*

Ha Herodotos három mondai testvérének, – Agathyrsos, Gelonos, Szkites – nevére figyelünk, a mondanak valóságmagva sokat árul el. A legöregebb fiú *Agathyrsos*. A legnyugatibb nép az Erdélyben lakott *agathyrsos*. A középső Gelonos. A gelonok népe ellen vezetett hadjáratot Darios, ezeket hagyták cserben az agalhyrsok. Herodotos, azt beszéli róluk, hogy az ő korában a gelonok már csak egy városnyira zsugorodlak össze, ami – mint látni fogjuk – tévedés lehet.

A legfiatalabb ág a legkeletibb: Sky tes ivadékai. Ezek a *szkitha* népek – mint látni fogjuk – később két részre, a hunokra és a magyarokra tagolódtak.

Herodotos érdeklődése kiterjedt, a szkithák számára is. »A szkithák számáról – írja IV. 81. – nem tudhattam meg bizonyosat, mert azt is mondják, hogy igen sokan vannak, azt is, hogy kevesen – már t. i. az *igazi* szkithák.«

Az utóbbi kifejezés épp úgy jelentheti a csak nyelvileg szkitha szarmatákkal, mint a királyi szkithák testvérnépeivel való különbségtételt. Mindenesetre feljegyzí a történelem első népszámlálását a következő történetben: Pausanias, a plataeai hős 477-ben Byzantion meghódítása után a Bospornshoz ércedényt állított. Nymphis a III.

században még látta s leírja. 40.000 fontnyi, Poseidonnak szentelt, 15.000 liter (8000-9000 kupa) tartalmú. Ez a hasonlított. Herodolos adatai szerint hatszor ekkora ércedény – mert 600 amphorát nyeli el könnyen – és 6 ujjvastagságu az, amelyet Ariantes szkitha király azon nyílhegyekből öntetett, amelyekkel megszámláltatta népét (IV. 81.) s ezt Exampaiosban (»Szent Utak«, valószínűleg a Dneszter és Bug között állíttatta fel. Itt, számítani lehet, de az adat csak a szkitha népek egyikére vonatkozhatik.

A szkitha népek *keletebbre* húzódása már Herodolos korában észrevehető volt. Az agathirsek kijönnek Erdélyből és az a terület, amely még Idanthysos és Dárius harca idején a szkitha föld szive volt, lassan határukká lesz. *Tomiban Ouidius már nem talál szkithát.* Helyüket lassanként elfoglalják a Balkánról felnyomult *thrákok*, hol géta., hol dák nevek alatt. Burvista királya alatt már szervezett hatalom a dák (Kr. e. I. század) amely legyőzi és kiirtja a bój és tauriszk népeket! E korban viszont az Alföldet megszállják a szkilha-szarmala jazigok, a Kárpát-vidéket a germán vandál, bur, ligius, victual, hakring, os és bess, törzsek. A góthok Kr. e. 160. körül vonultak le a Keleti tenger melől és a III. században helyezkedtek el a Don és az Alduna között.

A szkitha helyett lassanként a *hun* lesz gyűjtőnév, elhnográfiai és földrajzi fogalom, – pars pro toto.

Már Histaspes Darius (Kr. e. 520) megemlékezik a hunokról és *Xenophon (Kr. e. 4-3Í.) az avarokról!* De sok mindent megtudunk Nagy Sándor historikusaitól. Adrianus Flavius és A. Curtius, Nagy Sándor 331-i hadjáratáról írva, megkülönböztetnek királyi szkithákat és *szabad szkithákat.* Utóbbiak éppen azok, akikről legtöbbet kellene tudnunk!

Massagetáknak is nevezik ezt a szkitha népet, s megemlítik a »Sogdiani, Dahae, Sacae«, szkitha törzseket.

A massageták a hunok mellett a nagy előnépek kiválása után együtt maradt szkithaságnak – másik főága.

Herodolos elkülöníti tőlük a lissagetákat és a jirkákat (issedonok) – akikben Tomaschek a magyarokat sejtí Munkácsi val és Nagy Gézával egyezően. Utóbbiak azonban délről északra rajzolják meg ennek a népnek vándorutját, míg Tomaschek szerint a Tobol és Irtis közötti őshazából indultak el a Kr. e. V. században. Bizonyítási eszközeikre meg kell jegyeznünk, hogy a halászatnál fonlosabb itt a ló! – Ezek a népek, a massagetával azonos szkitha népcsoport tagjai.

Főleg történelmi adatok alapján valószínű, hogy a szkilha-ság ebbe a csoportjába tartozott a királyi szkithák népe (Regii,

Basilei, később a szkolot, kabar, majd palóc név alatt). Úgy látszik a »szabad szkitha« massagéták első kirajzása voltak nyugat felé. *Herodolosnak azt beszélik el, hogy fiatal nép, a massagéták földjéről szakadtak oda* és verték ki a kimmerieket, akiknek emlékeit a Tyras (Dnyeszter) mellett neki megmutatják. *A nagy népek, (szumir, khili, agathirs-kazár, kimmeri stb.) kiválása után az együtmamdl szkithaság tehát két főcsoportra tagozódott.*

Szkitha = hun.

A szkitha helyett előfordul, különösen Sándor korának íróinál az ezzel egyértelmű *szaka* megjelölés. Az a 30.000 szaka ifjú pl., akik mint túsok és harcosok Nagy Sándort indiai hadjáratára elkísérték, *massagéták voltak*. Vagy: a VI. században író byzantiak a lurkókról azt jegyzik meg, hogy azelőtt *szakáknak* hívták őket.

Többen, pl. Nagy Géza képesek voltak emiatt arra, a nehéz tévedésre, hogy a szakákban törököt lássanak., holott a szkithaszaka, valamint a lurk-magyar fogalmi egyezőségek érthetőek, sőt alaposan nem is vitathatók és maga az utolsó adat – *lurkók, azelőtt szakák* – a magyarság idenfikálásának fontos adata.

A szaka a szkithákat megjelölő idegen szó. Más-más nyelvű auktoroknak különféle idegen elnevezései olyan zavart okoztak egyébkén!, mintha majdan egy új kultúra korában fognak esetleg vitázni a német, deutsch, allemand, tedesco, neamcu népek különbözősége felett!

Hieronymus (Sophronius Eusebius; szül. Kr. u. 331.) a következőket írja: »Oriens lolus inremuit ab ultima Maeotide inter glaciale Tanaim et *Massagetarum immanes populos*, ubi Caucasi rupibus feras gentes Alexandri claustra oohibent erupisse Hunnorum examina« s tovább »ab Orientali vero parte vicinae Schythiae fuerunt gentes Gog et Magog, quos inclusit raagnus Alexander.« Kénytelen volt ugyanis várakat emeltetni és őrségeket hátrahagyni ellenük.

De bármiként is nevezték a szkithákat, vagy azok egyes népeit az idegenek, azoknak szomszédi, szövetségi, nyelvi, kulturális és faji össze tar lozandósága előttük 'és korukban kétségtelen volt. Ezt a tényt csak később és ma homályosították el. »Sogdiani, Dahae, Massagelae, Sacae sui *iuris sunt*, omnes hi simul si terga nostra viderint sequenlur, *uti enim eiusdem nationis sunt.*« stb. mondja pl. *Curtius*. (Historiarum L. VI. I.)

Ha összevetjük a massagéták elleni gyászos kimenetelű hadjáratot Herodotos, Strabo vagy Justinus leírásában, azt látjuk, hogy a más-más névvel való megjelölés a szkitha népek megkülönböztetését nem is jelenti, mert *azokat állandóan össze-cserélik*. Herodotos, Ptolomaeus., Plinius, Strabo, Periegéda Dénes határozottan ki is jelenti a szaka, dalia, massagéla népek ugyanazon szkithaságát. *Mindezek helyett, általában a szkitha megjelölés helyett kezdték aztán a görögök az V- századtól, a hun elnevezést használni.*

457-ben Constantinus, 475-ben Eusebius, Leó, illetve Zeus követei Perozes perzsa királyhoz, *az addig szkithának nevezett népet már hunnak említik és megkülönböztetik köztük az euthalitának, vagy cidaritának nevezett keleti hunokat.*

Arra a kérdésre, – amely az eddigiek alapján is szinte felesleges – *hogyan hol voltak eddig a hunok és hogy hová lettek ettől kezdve a szkithák*, minden logika és a bizonyítékok tömege alapján csak egyetlen felelet lehetséges: *az egymást felváltott két elnevezés ugyanazon népcsoport népeit jelenti, azzal, hogy az utóbbi mégis össze foglalóbb.*

Megcáfolt elméletek.

Ha megfigyeljük azt a zür-zavart, amelyet a célzatos tudomány mesterségesen támasztott a szkitha kérdés körül, meg lehet érteni Fiók Károlynak a kifakadását: (»Az árjak és. ugorok érintkezéséről«), hogy »ez a kérdés ma az ethnográfia legelriasztóbb kérdése, mely a kutatót sokoldalúságával, határozatlanságával és megközelíthetlenségével képes kétségbe ejteni«. *Az árja tudomány* – mert a tudomány nem mindig: »nemzetközi« – u. is kisajátítási kísérleteik kudarca után legalább el akarja érni, hogy a magyarság szkitha örökségét és folytonosságát megtagadja, illetve inkább mások kezére játssza. Wsewolod, Miller, Zeuss, Müllenhof indogermán-, K. Neumann mongol-, Schafarik finn-, Guno szláv-, szkitha elméletei egymást buktatták meg. Niebur és Schifner elméleteinek, bukása után Müllenhof ezt a *szarvasokoskodást* állította fel: – *Ha Herodotos szkithái nem mongolok, viszont ha a finnekkal azonosítható budinoktól is különböztek, – csak árjak lehetnek.* Meglévén a tétel, – már csak bizonyítani kellett. Erre való lett volna a nyelvészet.

Hiszen a nyelvészet, amely – különösen – Humbolt Vilmos előtt – az összes nyelveket a szanszkrit nyelvformába

próbálta leírni és a nyelvészetet mindenekfelett állónak tekintette, bizonyítási eszközül különösen alkalmasnak kínálkozott. A német tudományosság isteni tése és az árja nyelvek kidolgozott tudománya, – a görög, latin., szanszkrit, zend és szláv nyelvekben – anyagot és tekintélyeket jelentettek. *Csakhogy: az árja nyelvek épen oly mértékben telítve vannak a szkitha nyelvcsalád szógyökeivel, mint a mienk árjakkal.* »Végeredmény mindenestre az, hogy a szkitha nevek nagy részét iráni szótövekre eddig még nem tudták visszavezetni,« – állapítja meg Nagy Géza. (A szkithák nemzetisége) és hogy a kétségtelen (ősi) szkitha szavakra még megközelítő analógiát sem tudlak találni.« A kölcsönhatásnál többet, vagy ennek mikéntjét újra csak bizonyítani kellene, a tárgyilagos bizonyítás eredménye pedig legalább is nagyon kétes értékű volna tételükre. A nyelvészeti alap elégtelensége (ismert ősi szkitha szó mindössze 10-12 van) és kilátástalansága, az anthropologia határozott tiltakozása (rövidfejtés) után, tehát etimológiai indokolást kerestek elméletükhöz és megfordítva a társadalmi fejlődés törvényeinek rendjét, azt mondják: »a szkithák primitív árja nép voltak, amelynek eltérő jellemvonásai ősi nomád életmódjukból származtak.« Valahogy így próbálják át-hidalni azt a saját elméletünkben is kirívó tény, hogy míg ők ázsiaiak, addig a szkitha európai. Az árjak u. is Kr. e. 2000 költöznek be az Oxus és a Jaxartes (Sir Darja – Amu Darja) vidékéről, az akkor ismert világvégéről. A Tarira medence táján Leumann ujabban is két indogermán nyelvet fedezett fel. A nyelvtudomány két főágát különbözteti meg az indogermán nyelvcsaládnak: az indoiránit (örmény, kurd, perzsa, afgán., cigány) és az európai árját (germán, román szláv.).

Az árja elmélet szerint a szkitha nomád életmód akként alakult ki, hogy a kezdetbeni földmivelés kifejlesztette az állattenyésztést, s az állatok birtokában aztán normadizáltak! Müllenhof és társainak ezen felfogásával szemben (Zeuss, Tomascsek, Hömmel, stb.) amennyiben egyáltalán érdemes vitába szállni, megtette azt Nagy Géza (Székfoglaló Akadémiai Értekezése), aki rámutatva az ellenkező sorrend törvényszerű égére, megemlítette a szabály alóli egyetlen ismert kivételt jelentő búrta, amely ugyan tényleg földmivelőből lett állattenyésztő, de nem lett nomád és hogy a nomád az vadász nép. Ha nem is tekintjük a nagy szkitha előnépeket, amelyek az akkori elképzelhető

kultúra magaslatáig jutottak, az egy tömegben maradt szkithaság népeinek (szabad szkithák – királyi szkithák) *hegemoniára törekvése* a törvényszerű fejlődést bizonyítja.

Említsük még meg Neumann, Niebulir, Safarik mongol, – Schiffner, Potocky és KI apró th iráni elméletét, amelyet a szanszkrittal próbált alátámasztani. Utóbbi mégis a massagetákban finn-ugor népet lát és Atillát közülük származtatja. Egyszer hat nép között osztják szét őket, ismét mások három szkitha törzsben (kabarok) árját, a többiben uraltájiakat, tehát mongol törököket látnak, csak egyetlen egyet nem akarnak feltételezni sem, hogy a szkithaság sui generis – nép, sőt népfajta és nyelvcsalád volna.

A megfelelőnek látszó tudományos elskatulyázás meghiúsulta után a múlt század első felében, a magyarság északi származását kezdték el hirdetni és hogy maguk a szkithák is Ázsiából vándoroltak a Pontushoz és így tulajdonképpen ők az ókor törökjei. Továbbá, hogy, különben sincs közünk hozzájuk, különösképpen nincs a szumirokhoz, mert mikor onnan – ahonnan, – északról, Ázsiából a szkitha földre értünk., ott már nem voltak szkithák. Ezekben a vigasztételekben aztán nagy lett az egyetértés s az elsüllyesztett igazság helyett »a finnista« és a »törökista« elméletek kavartak nálunk is vitát a »nyugatiak« nagy meglegedésére.

A keleti hunok.

A mongol faj.

Az antropológia tudománya határozottan megcáfolja azt, hogy a magyarság török fajú lehetne.

*Huxley meghatározása szerint a mongol fajta kisközép termetű, kiálló pofacsontu, széles arcú, sárgás bőrű, sötét, kemény, egyenes hajú, ritka szakálú és szörzetű ferdeszemű, Mindezen testi jegyek együttes jelentkezése valóban szembe-
szökő és maradandó differencia a fehér emberrel szemben. A gyakorlati felismerés és a tudomány egyként kizárja azt a lehetőséget, hogy mongol fajta nép a fehérember testi jegyeit vehette volna fel történelmi időkben, akár fejlődés, akár keveredés okából. Két faj keveredése (bomomeria) csak korcsokat eredményezhet, amelyekben mindkét faj pregnáns jegyei felismerhetők, ha ez a korcsosodás állandósul is. Mongol fajú a japán, kínai, tunguz., török, szamojód, vogul, osztyák, votják, lapp, stb. Ide sorozhatók a malájok is. Maga a japán némely feltevés szerint mongol és maláj racevegyület. Peschel Oszkár a mongol faj egyik raceának tartja az amerikai ősnépeket is.*

Mindezek egy-egy racet jelentenek a mongol fajtán belül, ugy, mint ahogy a fehér fajtára vonatkozólag is ismeretes racef elosztások vannak.

Ezek közül a mongol faj török típusa az, amellyel foglalkoznunk kell.

A mongol faj török típusa.

A monda genealógiája szerint Jafet Türk nevű fiának ikreitől, Tatártól és Mogultól származott a török és a mongol nép. Nyelvüket, társadalmi és hadi szervezeteiket és egyedeik antropológiáját illetően a monda magva, hogy ikernépek, nyilván igazság. A mongol és a tatár, a baskír, kirgiz., turkomán, vagy más török ugyanazon faj-jegyeket és nem nevezetes racefoeli különbözőségeket visel. A mongollal szemben még leginkább török race a turkomán, amely szó valóban is a nomád

török fogalmát jelenti, a letelepült törökkel – *türk* – ellentétben. De úgy ez, mint a finn-ugornak ismert többi északi nép vitatlanul mongol, sőt Nagy Géza szerint utóbbiak még ennél is közelebb állnak az ajno-maláji japánhoz.

A *mongol faj török típusának türkömén népéből* szakadtak ki a szeltsuk törökök, akik az Abbaszida kalifák katonái és testőrsége lettek. Nevüket Szeltsuk vezérük adta, aki népét Kr. u. 1000-ben vezette Bokharába és térítette az izlámra. Utóda Togrul bég már Kisázsiaiban kalandozott és Togrul, Emir Al-Omra, a kalifa testőrparancsnoka lesz.

A szeltsukok után indult el a turkomán sivatagból *Ozmán népe*, az ozmánli török. A XIII. században Khorasszánból I. Szolimán a mongolok elől 50.000 főnyi népével Örményországba vándorolt. Dsingisz-Khán halála után ide akart visszatérni, azonban Szolimán az Euphratesbe fuit s így népe nagyobb része folytatja csak útját két nagyobb fiával, míg a kisebbik rész, két kisebb fiával az új hazában maradt. A szeltsukoktól nyert hűbéren Ertogrul állapít államocskát, de unokája, Ozmán már szultán. Ozmán fia Urchán(!) (1326-tól 1359.) megszervezi a janicsárokat és ezzel további sikerek útját nyitja meg, amely egy évszázadon belül a Keletrómai császárság megdöntéséig vezet. (1453 május 29.)

A »török«-nek nevezett nemzet ezen pár mondatba foglalt történetét azért kellett ideiktatni, hogy abból némely következtetéseket levonjunk. Mindenek előtt ez a nemzet talán a legfiatalabb a világon. 1250 körül kezdődött kialakulása, most Kemal alatt 1934-ben fejeződött be. azon utolsó reformjával, amely elrendelte, a török hangzású családnevek felvételét. Addig, míg Kemal a kalifáútsl meg nem szüntette, *a törökség fogalma tulajdonképpen a kalifátus szervezete*, Mohamed zöld zászlaja volt. Ki állithatja, hogy Ertogrul 20.000 ozmanlija adta rövidesen a törökség 100.000-es hadseregeit, amely a pazarló hekatombák dacára meg nem fogyatkozott? *Törökké lenni annyit jelentett, mint az izlamra térni* és így most is., Kemal kisázsiai győzelme után tíz év alatt, a megmaradt Törökország 12 millió lakosa 5 és fél millió betelepülővel gyarapodott, akik kizárólag úgy lettek az elszakított területeken törökké, hogy ősük mohamedán hitre tért.

A 20.000 ozmanli kalonarésze természetesen a seregek színe volt s lassan elfogyott; viszont földjüknek népe, mindenfajta – árja, kurd és örmény, kaukázusi fehér és sémita – csupán *nem* mongol fajta és *nem* török volt. A többnejűség

is tényező, a nők más, főleg kaukázusi fajtájúak voltak. Vég-eredményben tehát világos, hogy a töröknek nevezett nemzetben a mongol fajú, vagy török race-jegyek miatt hiányosak és miért mondhatjuk, hogy testi jegyek alapján *a török nép nem török fajú.*

Ez a megállapítás még csak a faji leszármazás alapján történik, pedig bizonyos, hogy valamely faj megállapításához a somatologiai jegyeken felül lelki jegyekben való egyezés is kell. Bár ezek nagy része – nyelv, vallás, kultúra., – tényleg a mongol-törökséghez tialja vissza a török nemzetet, mégis ezek is csak úgy, mint a testi jegyek, *a kaukázusi fehér fajától ellenségesen idegenek.*

*

Nyelvészeti alapon inkább lehetséges volt vitát kezdeni a magyarság faji problémája felett és a magyar nyelv török jövevény-szavaival próbálni meg bizonyítani. *Ezek azonban ép-úgy alkalmasak az ellenkező bizonyítására is.* A bizonyítékot jelentő szavak éppen *a törökben jövevények,* még pedig a szkitha ősz-nyelv jövevényei, mely nyelv úgy a hun, mint a magyar nyelvnek egyaránt kezdete volt. Átvették pedig a mongol-török népek ezen szavakat és fogalmaikat *a keleti hunságtól.* Az u. n. köztörök nyelv egyező szavai *tiszta magyar szavak,* amelyek minden szkitha nyelvnek is szavai voltak. *Gombóc Zoltán* ezen szavak legtöbbször kimutatta, hogy Lebédiában került nyelvünkbe. *Ezen nyelvészeti megállapítás rendkívül fontos,* mert összefügg *a bessenyőkkel* való összeköttetésünkkel, amely népünk nemcsak a nyelvészeti, hanem az antropológiai *örököség behurcolója* is volt. De ezenfelül is vitatjuk, hogy a szó-egyezések bizonyítanak, hogy bessenyő-közvetítéssel jöttek ezen szavak, mert ellenkezőleg ez a közvetítés régebbi időben éppen tőlünk, feljűk vezetett. Hiszen szláv és különösen horvát szó-egyezések is vannak, amelyek szintén nyilván *a szkitha nyelvből, sokkal a magyarság, vagy törökség fellépése előtt jutott azokba a nyelvekbe.*

Ugyanez a helyzet állítólag törökeredetű személyneveinkkel is. Kartal, Álmos, Ákos, Karcsa, Bese, Zsongor, Kaplony, Kurd, Tege, Thonuzóba, tótem-nevek. Viszont: Tass, Tömör, Aba, Tárkány, Ajtony stb. törökségét valószínűsíteni sem lehet, mert ezen utóbbi tótemneveket azok nem vették át.

*

De nézzük a szellemi nyomokat. A török fajtájú nép pl. *nem államalkotó.*

Temudsini fellelkesítette fajtája egykori urainak és tanítóinak a hiungnuknak példája, azok császárainak örökére 'vagyolt. Sikerült egyesítenie 26 mongol törzset és 19 török népei, és belőlük megalkotla a kék-mongol nemzetei. Császára lesz ennek: - Dsingiszkhán! Óriási birodalmát megszervezése után a Volga, Kaukázus és Káspi-tenger határolta. *Kipcsakország* feje Batu lett és ennek *török lakossága* adta a mongol vezérllet alatti hadsereg emberanyagát. Batunak 1241-i magyarországi hadjáratában mongol vezérllet alatt tehát *török* harcosok irtották ki jórészt a magyarságot, akik testi megjelenésükben («kutyafejű tatár») erkölcsükben és kultúrájukban, a magyarságtól kétségtelen határozottsággal idegenek voltak. Kultúrájukban egyellen egy rész volt csupán tragikusan ismeretes a magyarság előtt: a *hadi kultúra*. Megdöbbenően eszméltünk ebben *a sajátunkra*, amelyei fajtánk alkotott, népünk, illetve népeink addig, a többi világ ellen eredménnyel alkalmaztak s amelyet a többi nyugateurópai újítás között szintén elcseréltünk.

A mongol-török hadszervezet a hun (hiungnu) utánzása volt. Tíz lovas rajt, 10 rajt századot, 10 század ezredet alkotott. Tíz ezred a töményt, a hadtestet, több tömény a hadsereget jelentette. A hadsereg élén fejedelmi, vagy kiváló hadvezér állott. Pontosán kidolgozott haditerv alapján, pl. 1241-ben a magyar honfoglalást utánzó, az északkeleti és délkeleti Kárpátok szorosain való átkarolással indul meg a támadás. Portyázókat, felderítőket, elővédeket alkalmaznak, – mindazt, ami Bölcs Leó feljegyzései szerint *a magyar hadviselés volt. A régi magyar harckultúrával szemben maradt tehát alul a magyar.*

Dsingiszkhán halálával megtorpan a mongol-török impérium és visszaszorul. *Tamerlán* hasonlóan csak életéig tartó birodalmat alkotott. Ezzel aztán körülbeüül vége is lett a mongol-török népek államalkotásainak, maguk jelentéktelenségébe sülyedtek, idegen impériumok alá.

Az ozmanli törökség az izlám hatalmas lendítő erejével alkothatott világbirodalmat, de még ez sem volt elég annak fenntartására, s a kemali ország most, fajilag új nép alkotása. (V. ö. a mai Görögországot a klasszikussal.)

Az ozmánli törökség magjából fakadt török nemzettől eltekintve, – amelyből a török faji elem mondhatni, teljesen kiesett és amely csak az izlám hatalmas lendítőerejével haladt, – egyetlen török nép sem tudott soha maradandó államot alkotni és képtelen volt bármilyen kultúrát teremteni.

Arra a kultúrára, amelynek el nem felejtett részével megéltek máig, – a kaukázusi fehér ember tanította őket, – a hunok!

A mongol-törökség megszervezése.

Ezek a hunok *a keleti hunok* voltak, akik a Kaspi és az Ural közötti hazájukból – az erő hatása a legnagyobb ellentét állás irányába! – az ókori világ másik nagy birodalmára, Chinára támadtak. Fellépésük körülbelül a khiti birodalom letűnésével esik egybe.

A chinai évkönyvnek *hiungnuk*-nak nevezik őket, s Chinának nagyon küzdelmes századait jelentik.

Kél sajátos kultúra összecsapása volt ez a harc, amelyben a hiungnuk nagyszerű szervező-képességével és fejlettebb hadiművészetével szemben a chinai diplomáciai ügyesség állott. A hiungnuk ellenségeik óriási tömegével szemben megszervezték és kitanították a primitív *mongol fajtájú ostorok népeket, akik a hiungnu századok alatt kénytelenek voltak megtanulni ezeknek nemcsak hadi technikáját, hanem kultúrájuk jórésztét is.* A türk írásról pl. a T'Ang dinasztia Kr. u. G00-beli évkönyvei megállapítják, hogy az »a *hu* nép írásainak betűivel azonosak«, azaz rovás-írás. Dr. Sebestyén Gyula: '(A magyar rovásírás hiteles emlékei) bizonyítja, hogy az ötörökség között *nem* keletről-nyugalra, *hanem* nyugatról-keletre terjedt el ez a írás-tudomány, t. i. *a keleti hunok előrehaladásának irányában.*

A fogalmakkal átvették az arra vonatkozó szavakat, sőt ezzel nyelvük telítve lett. Egyébként bizonyításra sem szorul, hogy a primitív nép a nyelv-változtatásra hajlamos.

Kr. e. 209-ben már a hiungnuk hatalmas birodalmat hódítottak és szerveztek meg az Uraltól Koreáig. Az ellenállást Si-Tong-Ti császár (Kr. e. 259-210) kezdi meg. Megépíti a chinai falat és diplomáciai ügyességgel destruálja a keleti hunok szövetségeseit. A kétszáz éves küzdelem során ezek lassan mind *uraik és tanítóik* ellen fordulnak, míg aztán Kr. e. 54-ben a chinaiak és szövetségeseik visszaszorítják a hunokat.

A keleti hunok visszavonulásának útját állta a régi hazájukban megtelepedett fajtájukbeli többi nép, ezeken túl a nyugati hunok, délen a másik világbirodalomnak a limesei. Ekkor már a kisebb ellenállás irányában *Indiába*, az árjakra vetik tehát magukat és már Kr. e. 56-ban Vikra alatt megalakul az u. n. *Indo-Szkitha birodalom*, amely uralkodóik pénzei szerint Kr. u. 178-ig tartott.

Ezek a pénzek és a Védák beszélnek az árja harcokról és az ekkor indo-szkithának nevezett keleti hunokról, mig nern India népeiben elmerültek, mert Buddha – akivel, szkilhis öltözetében Kaniska király pénzére együtt verette képmás.*?!, nem volt népüknek annyira jó konzerváló ja, mint a töröknek Mohamed. Akik tehát Indiában magyar nyomokat keresnek, pl. Bálint Gábor, vagy ujabban Zaj thy Ferenc, kizárólag ezen az alapon – nem ok nélkül teszik!

* * *

Bizonyos, hogy az antropológiai race-bélyegek állandóbbak, mint az etnikai ismertető jegyek. Az öröklött race-beliség a szüleléssel hozott testi sajátságok bizonyos mennyiségének állandó kombinációját jelenti. Ezek, a mongol fajtájú népeket – a malájtól a törökig – a magyarságtól kezdettől és állandóan elkülönítették, *minthogy ez a honfoglaláskor is mongoloid jelleg nélküli, tiszta kaukázusi típus volt.* (Török Aurél.) Figyelembe kell venni az etnográfának idevonatkozó tanúságait is amelyek a rokonságot szintén tagadják. A nyelvbeli és kulturális esetleges egyező adatok fennforgásának megmagyarázására elegendő az önmagában is bizonyító *irott-történelem*, amit az archeológia is támogat.

Végül: valóság a *faji vonzalom* és a *faji ellenszenv*, amelyek önkéntelenül érvényesülnek. Soha a, magyarság egyetlen fájjai szemmel sem bizonyította be egész életén keresztül faji ellenszenvét annyira, mint a tőle legmerevebben idegen törökkel folytatott véres harcaiban.

A szkitha írás kifejlődése.

A kiüti korszakba utalja az archeológia a karnaki palota feliratait és a persepolisi ékirásokat. Ezen a földön feküdt *Hu norocerta* (V. ö. Tigranocerta vagy Semiramocerta) és *Hunor*, a szakák földjén *Sacassene* városok, amint *Calmet* megemiili (Commenlarii in Genesim C. II.). Előbbit a Tigris és Euphrates forrásainál fekvő Colchis-sal azonosítja.

A mondák Eviláth földje, Hunor és Magyar születési helye ez. Nem tévedhetünk ezért, ha feliratok tartalmát is a szkitha népekkel, a hunokkal vagy a sabarokkal hozzuk összefüggésbe.

Az ékirást lényegében csak a megjelenítési formára tekintettel nevezik rovás-írásnak. Kínai adatok bizonyítják, hogy *rouás-írás volt a keleti hunoké*, a hiungnu vagy hu népé,

amelyet átvettek az ótörökök. Nyugatról keletre a keleti hunok útján terjedt ez közöttük (-orchoni feliratok-). Ugyancsak tőlük, de lehetségesen tőlünk, minden esetre fajtánkbeli néptől vették át s vitték magukkal az árják is, bár ezek a *rúnák* a már aránylag egészen késői korban, Wulfilának, a IV. században szerkesztett betűivel jelennek meg. A németek, magának a *rune* szónak eredetét keresve, természetesen csak éppen a magyar *róni* és rovás szavak mellett haladnak el.

Priszkos Rhetor előtt Atilla hun módon és nyelven pálcákba vésett névsort olvastatott fel szökevényeiről.

Menander Protector szerint a »turkok«, azaz magyarok fejedelme (V. ö. Géza koronáján: »A turkok királyának...) *Mányok** vezetése alatt követséget és szkitha írásu levelet küldött II. Jusztinusznak (569). A X. századból *Ibn-Iszhák-el-Neddin* jegyzi fel: »Szavahihető ember beszélte el nekem, hogy a Kabk (Kaukázus) hegység királyainak valamelyike a ruszok királyához küldte el" s ez alkalommal azt jegyzé fel, hogy ezek írása olyan, hogy azt *fába-* szokták róni. E szavak után fehér fadarabot vett elő s azt nekem átnyújtotta.«

Az ősi magyar írás.

Ez az ősi írás volt a magyarság írása is, mint amelyet maga, minden esetre fajtája – alkotott magának. Hatalmas ősi kultúrájának többi termékeivel magával hozta ezt a mai hazájába is, ahol azonban ezt is üszökkel és fegyverrel irtotta ki a keresztény kultúra. *A csiki székely krónika* panaszolja, hogy Béla – Endre öccse – a rabonbán, gyula és horkáz méltóságokat és a helységek régi neveit eltörölte, ezeket a szentek neveivel felcserélni és a családok régi írományait összegeetni parancsolta,

A kulturtörténelemnek, mindenesetre azonban a magyarság őstörténetének felbecsülhetetlenül fontos adatai pusztultak így el a száraz fák ősi rovásaiban. De a hegylakó, konzervatív székelység, – midőn a kereszténység pusztító dühe csillapodott, – újra alkalmazta itt-ott ősi Írását, amelynek fennmaradt emlékeit Bonfini és Szamosi *szkitha*, Verancsics, Telegdy, Otrokocsi és Lakatos *hun*, Bél és Derzseczky *hun-szkitha*, Katona és Csipkés *magyar*, Tsétsi *szkitha-magyar*, Szabó Károly *hun-székely* írásnak neveznek.

A Bécsi Képes Krónika XIV. század azt mondja róla: »Ezek a székelyek a *szkitha betűket még el nem felejtették* – rovás-

* Ma is van két Mányok község.

módjára használják.« A XVI. században Thuróczy János, B. Székely István, Oláh Miklós, majd Verancsics Antal és Szamosi István írnak róla, utóbbi (1569.) a következőket: »A székelyeknél van még ma is bizonyos Írásmód, mely régi őseikről, a szkithákról sok századon keresztül szállott az utódokra s ezen Európába a keletről behozott írásukat ma is fenntartják.«

»... felülről kezdődve tart felénk, a betűk lefelé folyván s oly finomul, egymásbafonódván, hogy igen kevéssel sok értelem fejeztessék ki.« Gelczi-Katona és Komáromi-Csipkés szerint az írás jobbról-balra haladt.

1931-ben felhívták *Thomsen* figyelmét egy konstantinápolyi állítólagos *rima-írásra!* A szkitha-magyar írás alfabetijével sikerült is ezt pontosan megfejtenie így: »Ezer öczáz tizenöt esztendőben írták, észt " ... *kedeji Székely Tamás fogoly.*« (Dr. Sebestyén Gyula: »A magyar rovás-írás hiteles emlékei.«)

Rovásírásos emlékek pl. a *csikszentmihályi felirat*, (1501.) a debreceni könyvtárban volt *régi magyarbetűs könyv*, az *enlakai felirat* (1668.) a *székely der zsi rovásírásos téglá*.

Teleki János »Rudimenta«-ja, amely a hangérték pontos megjelölésével összeállítja a rovásírás abc-jét s amelyhez *baranyai Decsi* János azzal írt előszót, hogy: »*tanulja meg belőle a világ eredetünk dicső szkitha kapcsolatát.*«

Geleji Katona »Magyar Grammatikája«-! (1645.) így kezdi: »A *székelyek a régi szkithai magyaroknak igaz maradványai, úgy mint kinnél még az igaz tulajdon magyar betűk is megvagy nak.* «...

Ezek és mások kutató és bizonyító munkálkodása kihívták a tagadók ellenkezését. *Hunfalvy* Pál is tagad, mert hiszen ez az etimológiai fontos tényező ismét sehogyse illik be a finnista nyelvészkedésből levont következtetésekbe.

A török fajrokonság hirdetői vitátlan tényeket nem tagadnak ugyan le, azonban azt mondják: a »betű« török szó., – ez az írásmód tehát török és azt a kabarok hozták be (*Nagy Géza*).

Téve – tagadva ezen tétel első részét, – az., mint láttuk, semmit sem bizonyít, a következtetés hamis, hogy pedig a kabarok török nép lettek volna – *látni fogjuk!*

Igaz, hogy a rovásírás idegen kutatói közül *Müller* Konrád dr. és *Babinger* Ferenc is a székelyek kazárságát állítja, – pusztán a rovásírás alapján. Ez lényegében ugyanegyre vezet, de egyoldalú, mintha kizárólag más egyetlen pszichikai jegy. vagy testi jegyek alapján akarnók meghatározni a fajrokonságot. Egyébként kívánatos, hogy igazuk legyen. Különös fontosságú

eredmény volna a kazár-székely azonosság bebizonyítása!

Kétségtelen, hogy a rovásírás nem Erdélyben keletkezett, különösen, hogy nem ott s nem másoktól vettük át. Névtelen ugyan azt mondja, hogy: »azon föld lakosai az egész világon a leghitványabb emberek, mivel blachok és szlávok«, – de téved, mert a székely otlakás kezdetén, sőt a magyar honfoglaláskor, – ezek nem voltak »azon föld lakosai.«

Debreczeni Miklós, az ősmagyar írás emlékeiről írott tanulmányában bizonyítja, hogy »ősi írásunk már Atilla korában sőt előtte, kifejlődött, összes magyar betűivel«, holott a cyrill írás csak a IX. század derekán, az ótörök írás pedig a XIV. század végén fejlődött ki teljesen.

Ha tehát az antropológia mellett a nyelvészetet, általában az ethnográphiát, illetőleg az ebből törvényeket levonó etimológiát., *az írott történelem segítségére hívjuk, népünket erőszakolt vonatkozásoktól máris szabadabban, természeti és faji hovatarozását bizonyosabban látjuk.*

A szkitha népek fémkorszakai

Az arany.

A történelem csak a fémkorszakok emberét ismeri, az ez-előttit most kutatja és deríti fel az archeológia.

A kőkulturából az *arany* vezette át az emberiséget a fémkorszakba. Az első, emberektől felhasznált fém azért volt *az arany*, mert azt tisztán is találta a primitív ember és puhasága miatt könnyebben tudta azt feldolgozni.

Az értelemre gerjedt *kerekjein ember* volt az arany első inegismerője, s ennek kapcsán a többi fémeké, amelyekkel az emberi kultúra fokozatait jelentő *fémkorszakokat megnyitotta*.

Az árja ősnyelvek – a zend és a szanszkrit – átvették az arany« fogalom szkitha szavát, egészen bizonyosan magának a fogalomnak a megismerésével együtt. Ezek a »*zaranya*«, »*híranyag*« szavaik. A görögök »*chryson*«-ja sémita eredetű szó. Nyilvánvaló következtetés ebből, hogy *az ósárják nem ismerték az aranyat*. Ha pedig ez a feltevés megáll, – megáll a többi is a fémek felfedezését illetően. A temetkezési halmok és urnasírok vas- és bronzleletei bizonyítják pl., hogy *Keleten már régen a vas uralkodott, amikor az Odera és Elbe környékén még a bronz tartotta magát*.

A szumirok ismerték az aranyat, meg is volt reá a saját szavuk, hiszen őshazájuk a Kaukázus volt. *Mégis az arany népe egy másik ősi szkitha nép volt – a kazár.*

Az agathirsek.

Ezek is a Kaukázusban laklak, mint ahogy *a szkitha népek hazája a Kaukázustól a Kaukázusig terjedt*. Az akatzir-(agatirs)-nak nevezett kazárok *Kaukázusa a Kárpátok* voltak. Kótelek, Amianus Marcellinus írása, és az orosz Nestor krónikája bizonyítják ezt az adatot. A germán népvándorlások a nyugati gótok is átvették Erdélyre ezt a helynevet »*Kaukland*«, amelyei buzgó germán nyelvészek a »Hochland–hői deriválnak.

Vajjon a történelmi kor kezdetén Európa uralkodó fajtájának autochton népe volt-e az akatzir, vagy a két Kaukázus között kialakult race Erdélyben elsőnek letelepedett népe, egyremegy. *Bizonyos, hogy előtte Erdélyben nép nem lakott.* A nedvdús és kialakult nyugati vidékekkel szemben a Déli Kárpátokról jégárok nyomultak elős az erdélyi medence s az Alföld száraz pusztai klímája sokáig meggátolta a letelepedést, viszont a történelmi kor megnyíltakor Erdélynek már régen berendezkedett: népe az akatzir.

Reinecke Pál érdekes kutatásai és megállapításai szerint a *szkithálc legalább is 10 századon át éltek Magyarországon* és csak La-Téne kultúrával lépnek fel a géták és a dákok. Bizonyosan megállapítható – írja -, hogy *a Kr. e. VII. századtól Erdélyt szkitha nép lakta.*

A szkitha rövid kardok, vasbalták, nyilcsucok, fémüstök és mindenek felett ékszerek leletei Csongrádig, sőt Pestig terjednek, az önálló magyarországi í'émkorszakok bizonyágaiként.

Történelmet először Herodotos ír róluk, mikor Dárius a Balkár. felől megtámadja a szkithákat Kr .e. 588-ban. Dárius 800.000 emberrel kelt át a Boszporuszon és a Dunán. A visszavonuló szkithák elpusztították előtte a legelőket, kutakat, barmokat. (V. ö. Endre és Henrik háborúskodását.) Közben összevonták a maguk erejét és így csatlakozásra szólították fel Erdélyt lakó népüket, az agatirseket is. Ezek azonban megtagadták a szkitha szolidaritást. Elpártolásuk a többi szkitháktól azonban nem hártotta el Dárius roppant seregének katasztrófáját.

Hérodotosz szerint az agatzirek a *Maris* (magyarul, illetve később – Maros) folyó mentén laktak. *Maris – Maros –* nyilván azért, mert hegyekből áradó vize partját szaggatta, ; marta«. A »mar« szógyök közös a szkitha nyelvcsalád minden nyelvében. *Müller* Miksa nézete szerint innen került az árja nyelvekbe és a *Maros*, Marcus, Martel, marcere. móri. stb. szavak eredete ez. A »*Marosa* ősi szkitha név. – Talán – ami a régi szóemlékeknél gyakori, – *elértés*, vagy a *megőrző* idegen nyelvben a megfelelő hangérték hiánya miatt: »*Maris*«. Minden esetre később lett a szláv »*Maris*«, mikor az árja szlávok, a kelták és a germánok után, az *u. n.* avarok pórázán fellépnek Európában és megkezdődik a Balkán felé való előhaladásuk. Ebből lett a *Miereschx* és a »*Muresu*«, mint ahogy a többi földrajzi elnevezés is eredetileg szkitha volt, amelyeket a később jöttek átvettek és elváltoztattak. Így az oláh »*Siret* a szkitha »*Szereth* -ből, a Porátából *Pruth*, de az Árvából lett

a görög A varos, talán svájci Aar, s. i. t. (Téglás Gábor: Herodotos Dáciára vonatkozó földrajzi adatai).

De hiszen ennek az eljárásnak kétségbeejtően friss példája szemünk előtt van. Az ősi földet megszálló idegenek saját nyelvükbe átvették most is a magyar helyneveket. Eltorzították azokat s ha talán csak nemzedékek sora és kulturális kataklizmák után lenne változás. a szavak visszavételének ténye ismét vitákat szülhetne. Csak a betűsor első egyetlen betűjét a Helységnévtárban végignézve, felismerhető eltorzítással átvették az oláh és szláv nyertesek következő helyneveinket :

(Aba)széplak – Siplak (cseh), (Abauj)nádasd – Nádost (cs), (Abauj)szakály – Sakul (cs), (Abauj)szina – Sena (es), Abosfalva – Abus (oláh), Ábránka – Ábránka (o), Ábránka – Ábránka (cs). Abrudbánya – Abrud (b), Abrudkerpenyes – Carpinis (o), Székelyabod – Abud (o), Abosfalva – Abus (o), Ákos – Acâs (o), Ecellő – Acilin (o), Ácsva – Acinva (o), Akmár – Acmarin (o), Ada – Ada (szerb) Adámos – Adamus (o), Éradony – Adoni (o), Egeres – Aghires (o) Ágotakövesd – Coves (o), Egreshely – Agries (o), Almászegres – Agris (o), Tiszaágtelek – Agtelek (cs), Nagyajta – Aita mare (o), Ajtón – Aiton (o), Aknaszlatina – Akna Slatina (cs), Aknasugatag – Ocna Sungatag (o), Albis – Albis (o), Aldoboly – Doboli de jos (o), Áldófalva – Aldesti (o), Almásfegyvernek – Fegiernic (o), Almásgalgó – Galgau, Almásköbökös – Cublesul roman (o), Almásnyires – Nires (o), Almásrákos – Racas (o), Nagyalmás – Almásul mare, Keresztényalmás – Almásul mic, Alménés – Minisei, Váradalpar – Alparia (o), Alsóaklos – Ocolisul inare (o), Alsóalmás – Dolny Almás (cs), Alsóaradi – Sopoki Aradac (sz), Alsóapsa – Niznaja Apsa (cs), Alsóárpás – Árpásul de jos (o), Alsóbodor – Bodor (cs), Alsóboldogfalva – Bodogaia (o), Alsócernáton – Cernatul de jos, Alsócsertés – Certejul de jos, Alsócsitár – Citary (cs), Alsócsobánka – Cibanka (cs), Alsóelemér – Xemacki Elemir (sz), Alsófegyvernek – Fedvernek (cs), Alsógellér – Alsógellér (cs), Alsóhomoród – Homorodul de jos (o), Alsóidecs – Ideciul de jos (o), Alsóilosva – Ilisua (o), Alsójányok Dolny Janók (cs), Alsójára – Jara de jos (o), Alsókáinok – Káliük (cs), Alsókálcsa – Nizna Kolocava, Alsókálcsa – Nizna Kálcsa (cs), Alsókápolna – Capalna de jos (o), Alsókemence – Nizna Kamenica (cs), Alsóköröskény – Dolny Kereskyn (cs), Alsólakos – Dolnji Lakos (sz), Alsólánc – Nizny Lánc (cs), Alsólendva – Dolnja Lendava (sz), Alsólugos – Lugasul de jos (o), Alsónádasd – Nadajdia de jos (o), Alsónyárasd – Dolny Nárasd (cs), Alsóolesvár – Nizny Olcvár (cs), Alsópusztafa – Pus ta Kovec (sz), Alsórákos – Racosul de jos (o), Alsóremete – Nizné Remete (cs), Alsóróna – Róna de jos, Alsósárad – Alsósárad (cs). Alsósebes – Nizny Sebes (cs), Alsósimánd – Siinandul de jos (o). Alsószilvás – Silvasul de jos (o), Alsószombatfalva – Sambata de jos (o), Alsótelek – Teliucul de jos (o), Alsóvárad – Dolny Várad (cs). Alsóváradja – Oarda de jos (o), Alsóvásárd – Dólné Vasardice (cs). Alsóvidra – Vidra de jos (o), Alsóvisó – Viseul de jos (o), Alvinc – Viuntul de jos (o), Amadékarcsa – Amadékarca (cs), Andód (cs) – Ondód (m), Érendréd – Andrid (o).

Apa – Apa (o), Apáca – Apata (o), Apahida – Apahida, Aradi – Árud (o), Ujarad – Aradul nou (o), Székesaranyág – Araneag, Aranyos – Aranies (o), Aranykut – Ariuncuta (o), Aranyosmohács Mahacin, Árapatak – Arpaiaç (o), Árkos – Arcus (o), Erdőd – Arded, Erdőszáda – Arduat (o), Árok – Járok (cs), Alsóárpás – Árpásul de jos, Árpatak – Arpatac (o), Asszonyvására – Asonvasar (o), Tiszaásvány – Asvan (cs), Atya – A tea (o), Avaspatak – Avaspatak (cs), Újváros (avas) – Orasul nou (o). Kelljen folytatnom az alfabeta »ß« betűjétől?

Erdély aranyát először az agalirszek aknázták ki. Az ezer év után nyomukba lépett thrákok, illetve dákok feladata csak az ő műveik fenntartása volt, épügy, mint Traján légióinak, akik a feltárt telléreket és aranyosásokat gondosan üzemben tartották, csakúgy, mint a lejtők és domboldalak *terraszos meg művelési módját (garádok)* s a rendszerint ezzel kiképzett halastavakat. Ezek csak éppen most indulnak pusztulásnak, az ott *most* imperiumhoz jutott barbárok alatt. – De még többet jelentenek az» agatirszektől származó leletek, amelyekről az is megállapítható, hogy azok *erdélyi aranyból* készültek.

Ezeknek az ékszereknek szkitha stílusával, más szkitha népek, főleg a szintén különösen pompakedvelő, *u. n.* avar nemzet emlékei között később is találkozunk.

A réz.

Az arany után legkönnyebben megmunkálható fém a *réz*.

Ott van Erdélyben a *Rézhegység* a Marostól nem is messzire és a bányász akatzirok hamar felismerhették ezt a fémeket.

A magyarországi önálló rézkor kérdésével *Pulszky* Ferenc, *Lampel* József és *Hildebrand* Jenő foglalkoztak és a Kr. e. III. évezred derekára teszik. Természetesen a tudomány ilyen időbeli felfedezései nem jelentik a történelem pontos chronologiáját. Bizonyos csak az, hogy a rézkorszak közvetlenül csatlakozott a kőkorszakhoz és az a bronzkorszakkal akképpen folyt egybe, mint a paleolith és a neolith kőkorszak. A bronzkorszak kezdetét sem lehet meghatározni.

Egészen valószínű, hogy az akatzirok Erdélyben nem ismerték a tiszta *önt*, hanem a lelelek arra mulatnak, hogy az antimon ónanyagával kevert réz adta bronzukat.

A bronz.

A Kaukázuson-tuli birodalmakban hamarabb kezdődött a bronzkor. De ha e tekintetben *Wirchov*, *Tomaschek* és *Müller* nézetét is fogadjuk el, a bronz felfedezői akkor is a rövid-

fejű fehér emberfaj la másik két nagy népe: a szumir és a khiti. Tény az is, hogy a Kaukázus antimonbányáin felül Chorassanban tiszta ön is fordul elő. Úgy lehel tehát, hogy az akatzirokat a bronzkultúrával megelőzte öregebb testvérmemzetünk, a szumir, – meri mire ez náluk virágzásra jutott, addigra már a Skandináviában letelepedett árják is magukkal vitték. Skandinávia és Magyarország a leggazdagabbak ugyanis bronzkori kincsekben, ezen leletek azonban stílusukban eltérnek egymásból.

A bronz használata a Kr. e. V. századig maradt fenn, de már a VIII. századtól használatos a vas, amellyel az etruszkok ismertették meg a X. században a világot s amely a keletibb szkitha népeknél akkor már rég használatos volt.

Az u. n. hallstadi kort jelentő La-Téne kultúra, amely a magyarországi szkitha kultúrával párhuzamosan halad, már a keltáké s ennek 500 éve után az őskort befejezi nálunk a rómaiak fellépése.

* * *

Szükségszerű volt, hogy az értelmével elsősorban dolgozó rövidfejű ember az eszközöket és az eszközök anyagát felfedezze. *Szükségszerű* volt, hogy ezek a rövidfejű racebeli népek az elméleti és gyakorlati haladásnak, a közösség szervezkedésének, – a történelemnek megindítói legyenek. Ezek között pedig előkelő helyet foglal el az agathirs, akatzir, vagy kazár nép, amely – a hadi erények kisebb mértékével ugyan, a maga korszakaiban méltóan képviselte fajtáját.

Szokások. Erkölc.

A nyelv a lelki jegyeknek csupán egyike és így egymagában teljes értékelése mellett is kevés volna a nép származásának, vagy hovatarozásának meghatározásához. Úgyde a nyelvészetnek tendenciózus irányban tévedésekkel teli volt már indulása is. Kiemelkedő tekintélyei – németek – teljesen mellőztek minden a célhoz vezető más vizsgálati eljárást. így az ethnográfiát is. Pedig a nép külsejének, életmódjának, szokásainak, jellemének, vallásának, stb., szóval, a nyelven kívüli más szellemi jegyek megnyilatkozásának vizsgálata, érhetett volna annyit, mint ezek közül egy – a nyelv.

Azon lelki jegyek között, amelyek a népet s a népfeleketeken felül az egész népcsaládot összefűzik, a legfontosabbak

egyike a helyesről, az *erkölcsről való azonos felfogás*, ami első-sorban minden szervezet alapját, a családi életet jelenti.*

A helyesről való azonos felfogás a *szokás*. Ez kötelező a közület minden tagjára s aszerint, amint szankcióval jár, vagy nem. helyesebben, aszerint, hogy *milyen* szankcióval jár, szokásos, vagy társadalmi *konvenció*.

A források egybehangzóan bizonyítják, hogy a *szkitha népcsalád népeit és népeinek egyedeit ugyanazon szokások kapcsolták egybe*.

A szkithák szokásairól nagyon sok mindent jegyeztek fel az auktorok. Mindezeket összeadva meg lehet állapítani, a *szkitha népek egységes lelki struktúráját*.

Mindenekelőtt ragaszkodtak az *ősi*-hez, ahhoz a rendhez, amelyet fajtájuk szükségképen és célszerűen fejlesztett ki. A természetes okok (foglalkozás, táplálkozás, hőmérséklet, általában a természeti »milieu) hosszú időn keresztül folytonosan és egy irányban hatva, kétségtelenül jellemző testi jegyeket alakítanak ki, mint: színárnyalat a napsugárzás, izomzat és csontrendszer a foglalkozás, koponya és termet a táplálkozás és szükségessé vált szellemi munka eredményeit. Ezek a testi jegyek viszont felismerhető mértékben kapcsolódnak bizonyos belső jegyekkel, lelki jegyekkel. így pl. a termet és izomzat bizonyos foglalkozásra való *hajlamosságot*, az éghajlat, táplálkozási rendszer *az ivarérés kezdetét*, stb. befolyásolja. A természeti milieukihat a vallás keletkezésére, s. i. t.

Míg azonban ennek a népcsaládnak tagjai önfenntartási okokból a békés vándorlás és a harc okozta állandó mozgásban voltak, ami a beltenyésztést és ennek eredményeként tesli jegyek szerinti egységes race kialakulását és fennmaradását megakadályozta, másrészt a félig-meddig kialakult raceoknál rftlrís új típus *kezdődött* és népeik az egész népcsalád szoros összeiartozósága miatt folytonosan keveredtek, – addig ezek a lelki jegyek, pl. az egész népcsalád nyelvének, vallásának, békés és harci szervezetének, erkölcseinek, szokásainak, stb. jegyei állandók maradtak és ezért *a somatológiai jegyeknél fontosabbak*.

A szkitha népek kezdettől fogva *konzervatív hajlandóságú* faj. *Herodolos* az idegen szokások megvetésére és üldözésére számos esetet beszél el róluk s ezt mondja, hogy: »Minden egyéb népek felett a hellén szokásoktól irtóznak« (IV. 76.), ami a velük szemben való öntudatos védekezést jelenti.

Ha visszagondolunk pl., hogy minden megye gyűlhelyén évenként összejöttek és »Aresnek áldoztak« (IV. 62.) a nemzetgyűlésnek minden népfelkezeténél és a nálunk Rákoson keresztül mai napig fennálló nemzetgyűlés kezdetére találunk. Ezzel szemben – sajnos, – ilyen régi tulajdonsága fajtánknak, a »rut visszavonás« is, amiről a contario – már *Thucydides* megemlékezik, mondván: – »nincs nép, mely nekik ellentállhatna, ha összetartanak.«

Az összefüggő területen a szokások, erkölcsök, szervezetek, kultúra, stb. szempontjából egységes fajtájú népeket vallási és nyelvi – csupán – dialektusok választották el és ezek új meg új politikai célok elérésére újból és újból csoportosultak, egymástól elpártoltak, csatlakoztak, vagy önálló expedíciókra elkalandoztak. A rövidfejű fehér *fajta* természetes hajlama volt ez, – az államalkotó *nemzet* szempontjából azonban káros és a szervezettséggel ellensúlyozandó !

Egy-egy csoportosulás egy vereségig, vagy újabb célkitűzésig tartott és ekkor az azonos fajtájú nép *politikai* neve felcserélődött, indokoltan tagadhatunk meg tehát olyan nagyszámú *népnevet*, amelyek között, különösen az újabb magyar történetírás összezavarodott (utrigur, kutrigur stb.).

Az örmény krónikák »*kajlandor*«-jai, a pártus – szónak *vakító világoossága*, *Bölcs Leó* jellemzése a szokásos *elpártolásokról*, a honfoglalók kalandozásai (külön-külön vezérek és csoportok vállalkozásai) – mind idevágna.

Mínthogy idegenekkel állandó harcban, vagy szövetségben álltak s területük idegen fajok határa volt, azokat megszozták, velük szemben megértők, türelmesek, emberségesek voltak. *Tacitus* beszéli el, hogy a meghódoltakat meghagyták saját joguk, szokásaik, intézményeik alatt. Az arménusok *inkább akartak a pártusokkal szolgák, mint a rómaiakkal szabadok lenni.* (XIII., 34.).

De amennyire szigorú erkölcsi rend kényszere fogta össze őket, épp úgy elismerték az idegenben is a kiválóságot, s maguk közé fogadták. *Onegesius* – hun főember. *Priscus* beszél egy másikról, – aki viszont harcban tűnik ki s ezért érte az a *kitüntetés, hogy hunná lehetett.* Úgy látszik, kölcsönös volt az a felfogás, hogy hunnak lenni »*több*« embert jelent, annak dacára, hogy az auktorok »barbár«-nak neveztek bennünket.

Különben az, hogy »*barbár*« értelmetlen és semmit sem jelentő szó. A görögnek a római, ennek a germán és i. t. volt a

barbár, amely szó eredetileg idegent jelent. Plautus nem akarthatta a latin önérzetet bántani, mikor görögből latinra fordított darabját így jelöli meg: »Menander seribsit, Plautus vertil *barbare...*« Csak később keletkezett a máig tartó rágalmozó irányzat, amely fajtánk népeit ezzel a jelzővel lekicsinyíteni akarja,

A természeli okok eredményezte testi jegyek és a lelki struktúra összefüggése kétségtelen.

A germánokat pl. az írott történelem és a köztudat úgy ismerte meg, hogy szálás, szőke, zord tekintetű emberek, akiket földjük a hideghez és éhséghez szoktatott, de nem tűrték a melegei és szomjúságot. Lovuk kevés, rossz és gondozatlan, de gyalogságuk erős volt. Kevés vasuk, tehát szűkös fegyverzetük volt.

Ha a *szkitha népek* jellemzéséből egyel kiemelünk, – Bölcs Leóéi a magyarokról – ezek »hideget, meleget, fáradtságot, ínséget *egyaránt* bírnak. Főiparkodásuk a vitézkedés – továbbá (Gurdézi) »jókinézésük, bátrak ,tekintélyesek. « íme a természetalkoita faj, testi jegyekben is az egész történelem! *A germán sovány földjén túrva élt. Testi jegyei alapján alakult anthropologiai rassza, de éltének irányzását éhsége szabja meg.* Hiába vágyik délre, olt megállni nem bír. (Meleg és szomjúság!) Ezért *a szélességi fokok irányában expansiv!* Ami némettség délibb, az *nem árja*, hanem somatologiailag *szkitha fajú*, a germán nyelvű és szellemű, de kaukázusi testű *délnémet népek*.

A lájfajtákból összetevődött rövidfejű fehér faj viszont: államalkotó és államfenntartó, alkotmánya, hadiszervezete, harcmodora, fegyvere, ipara, művészete, vallása stb. azonos. Az átmeneti fokozatú testi jegyek mellett a sok egyező lelki jegy. Mind ezekben más, mint a többi nép! *Ez a különbözőség egyaránt a fajé, népé, egyedé.*

A magyar jellem.

Meg lehel állapítani így az egyeseknek, pl. a *magyar* népnek, vagy a magyar *embernek* a jellemét. Azt mondja pl. *Kaysersling*: »A magyar, mint igazi arisztokratához illik, gögös, bátor és könnyed.« »Büszkesége tiltja, hogy megmutassa gondjait, könnyeit. A magyar fantáziáját, akaraterejét, örökifjúságát turáni származásának köszönheti. Európát csakis az újjászülető arisztokratikus szellem építheti fel. Ez a szellem ma

már csak a magyarokban él.« Ez az arisztokratikus szellem nem politikai fogalom! – általános. Paraszt, katona, nemes, kezdetől fogva ugyanaz – *magyar*, és mind különbözik mástól. Meglátja ezt minden idegen.

Mme Reinhardt 1806. évi útleírásában írja: »A Bánság lakossága egészen elüt Magyarországtól. Szláv eredetű jobbágy. Most mind a két faj el van nyomva, a magyar mégsem felejtí, hogy Atillától származik és mint hódító vette birtokába az országot.« »A magyar magatartma büszke óvástétel, a másiké alattomos meghajlás ... « »A magyar köznép arcán ma is meg lehet találni az akarat és erély kifejezését, dacára kizsákmányol tságának... « stb.

A magyar lélek kiváló kutatója és ismerője *Herman Ottó*. »A magyar nép arca és jelleme« munkájának már e címe is tanúsítja a lelki jegyek természeti voltát és szükségyszerűségei. Szerinte az arc a vérmérséklet, a szenvedély, a nyugalom, értelem, butaság kifejezője. Annak alapján az értelmi fok, s az a ludat, amelyet a nemzet történelmének menete kifejlesztett, meghatározható.

Az arckifejezést somatologiailag deriválni nem lehet. Egmást követő nagy állandósult lelki hatások az okai ennek. A magyar szellemiségét, (erkölcsait, szokásait) intézményeit ért támadások alatt megkapó önértetet, büszke ellenállóságot fejlesztett ki. Nemcsak államot alkotott, de államfenntartónak is bizonyult. Nem csak, illetve nem annyira szívós, mint rugalmas, ha le is teperték, talpraáll. Hogy szemlélődő, szorgalmas, mértékletes, szemérmes, virtuskodó, de nem kegyetlen, nem bosszúálló, komoly, lovagias, hálás, nem összeesküvő, de hűséges, mondásaiban humor, gúny, bölcsesség nyilatkozik meg, tánca más, mint a többi népé, stb. stb. mind annyira ismeretes, hogy bizonyítani felesleges. A testtel együtt fejlődött léleknek ezek a jegyei, – másokéival szemben valóban alkalmasak a különbözőség megállapítására. A parasztot, katonát, nemest mindenkor és külön egybevetve más nép hasonlórendű fiaival, egyaránt megtaláljuk ezt a különbözőséget. A fel nem ismert és elkallódott sok őstehetség, akiből »bármelyik táján a világnak: – nagy költő lett volna, az ősrégi hatalmas kultúra visszarezgése a magyar lélekben. Különös az a »sirvavigadás«! És ki tud úgy »veszteni« mint a magyar?... Vájjon miért? Évezredek sorsváltozásai tömörülnek sokszor magatartásának egy pillanatában! Mindez együttvéve része a feleletnek arra, – mi az, hogy magyar?

Az ethnologia törvényei, amelyek a történelemmel, régészeti, nyelvtudománnyal s a fizikai különbözőségeket jelentő anthropológiával, visszafelékővetkeztenek jutnak a kérdés feleletéig, azt bizonyítják, hogy azok *egyező en vonatkoznak a szkitha népekre* s ezen egyezés bizonyítja azok fajazonosságát. A közös múlt, az azonos történelem őket, mint lánc tartotta össze. *Az egyik történetének későbbi szakasza már a másik történetének kezdete, illetve a később fellépő folytatja az előbbi útját,* sokszor átvéve szerepet még az első alatt. **Kiemelkedett népeink története csak az egységes szkitha faj hegemoniáinak története.**

Matriarchátus, patriarchátus. A kimmeriek útja.

Herodotos feljegyzései mellett és előtte nagyon sok ógörög auctor feljegyezte a szkitha szokásokat. De az *egész görög mondavilág át van szöve szkitha vonatkozásokkal.* így komoly alapja van az *amazon legendának* is, annyiban, hogy abban egy régibb családi intézménynek, a *matriarchatusnak* a nyoma lelhető fel.

Az ősi primitív család feje az anya volt. Az ősi ember primitív állapotától a kultúra teljességéig tartó, önmaguktól tör! ut elején, a szkitha népek matriarchatusban éltek. A fejlődés lassan, de határozottan tartott azonban a *patriarchátus* irányába. Az apa fiaival vadászott és harcolt és, azok büszkék voltak apjukra. Dicsőség volt tetteit elbeszélni, azt túlszárnyalni., testi és valamely lelki megnyilvánulásban *ráhasonlitani.* Tetteit a *családi hagyomány* megőrizte, ami ismét a *köztudat* alapja.

A családi szervezetből nemzetségi lett, ami a hadiszervezetnek lett az alapja.

A fejlődésnek ezen a fokán már tiltott volt az *ellenkező.* Ami egykor törvény volt – bűnné lett. A történelem adatai szerint az egyébként türelmes és konzervatív szkitha népek éppen a matriarchatushoz való ragaszkodásuk miatt verték ki maguk közül a *kimmeriek-et.*

A *kimmeriek* (Kimmer, cimber, kimmeri, gimmiri, gomer) harcait *Herodotos* (II. 13., IV., VII. 20.) beszéli el.

A *királyi szkithák* (Regii, Basilei, vagy: szkolotok, később kabarok, palócok), akiknek végtére megmaradt 3 törzse a honfoglaló magyarokhoz csatlakozott – verték ki Fekete-tenger melléki ősi hazájukból Kr. e. 700 körül őket. Úgy látszik a támadás kétfelé szakította a megtámadott kimmeri népet.

Egyrésztük a Kaukázuson-túlra tört, másrésze az árják útján és közéjük északra tért, – bár Herodotos azt állítja, hogy a délről visszafordult egész kimmeri nép vonult azután északra.

A királyi szkithák a szabad szkithaság keleti (*avar*) ágából, *főhatalom* alatt kivált., *őseikre* büszke, vitéz harcosok, lenézték és megvetették a még matriarchatusban élő kimbereket, megtámadták és szkitha földről kiűzték őket. E korban a Fekete tengernél görög gyarmatok még alig voltak és így a Médbirodalom érezte meg először a kimber fergetegét. Cyaxarcs méci király éppen akkor győzte le az assyrokat, mikor megrohanták őt a délnek szorított kimmeriek, (Herodotos, I. könyv, 103., 104., 108. 1.) az összetört Médiát pedig a kimbereket üldöző szkitha nép (Basilei) foglalta el s tartotta 20 évig megszállva. Maguk a kimberek tovább rohanva, *Giges* lid királyt és országát semmisítik meg, miután leverték az assyr birodalmat is. Eképpen elintézték az akkor súlyos mned–assyr villongásokat. De hatalmukba került Syria, Damaskus, Palesztina. Inváziójuk Egyiptom határán állott meg, ahonnan I. Pszamiik ajándékokkal visszatérésre birta őket. Jórészt a továbbfolytatott véres harcokban fogytak el. Pusztításukat keserves versekben írja meg *Jeremiás* (5-15.) és *Sophonias* (2., 4-6.) de a népek kifejezései és regéi komor emléküket máig megőrizték.

Tomaschek szerint a georgiai »gmiri« – hős, óriás., a láz: gomori,« – bátor, a görög, továbbá zürjén és permi kimör felhő, homály, a magyar »komor« szó és fogalom, a homérosi énekek »felhőkbe és sötétségbe burkolt kimerlek« kifejezése zordon emlékü.

Észak felé szorított részük az árják útján, – akik között anthropologiai és ethnografiai emlékeik egyaránt fennmaradtak, a dán Chersonesosra jutottak. Itt a germán *teutonokkal* kerültek szomszédságba, majd szövetségbe.

A szkitha kimberek és a germán teutonok szövetségét (Kr. e. 388.) már *Livius* római históriájából ismerjük (Brennus kardja). A kelták földjén, *Galliában letelepedtek* aztán, akik között nemcsak anthropologiai, de ethnografiai emlékeik is fennmaradnak, – s tudjuk, hogy a kelták lettek az európai árják legjobb *lovasai*. *Ma* a kelták walesi ága viseli nevüket:

«*kymerek*. Bizonyos, hogy *ők az óceánig terjedő rövidfejűség tényezői is!*

Ipar, kereskedelem, fegyver, ruházat.

Kazárok, alánok, királyi szkithák.

Látszólag az akatziroknak a Dnyeszteren túlra lelepedése azt az elméletei Lámogatja, hogy Európa ősi népét jelentő fajtánk a baszk és finn népszigeteket kivéve, a Fekete tenger feletti Dél-Európában tömörült. *De mintha a kimbereknek nyugatra törése, az ősi magyar, illetve szkitha temetkezés – fejfel nyugatra* – azt a tételt igazolnák, hogy: az őshaza hívta vissza fiait!

Az Erdélytől keletre új államot alkotó kazárság a szkitha faj *anyagi kultúrájának* volt későbbi reprezentáns nemzete, Az arany népe elsősorban itt is az arannyal foglalkozott. Ötvösművészete sajátos és uralkodó lett. Elsősorban *ékszerei*. de kifejlett iparának egyéb termékei is eljutottak az akkori világ minden piacára, ahonnan aztán egyéb cikketek és nyersanyagot, hoztak a felénk, mint gócpont felé igyekvő kereskedők. Annak a korszaknak vasutait a karavánutakat, a kazár kereskedelem alakította ki.

A régi szkitha állatmotívumok geometrikus ornamentikája ékszereken és dísz tárgyakon, az arannyal és drágakövekkel díszített kardszijjak és lószerszám-díszek, zabiák, a tiszta szkitha lemezborítás, illetve most már mindezek régészeti leletei, a magyarföldi késői vaskor emlékeivel egyező pontosi szkitha emlékek, a Zichy Jenő gróftól ismertetett, a kievi, poltawai és a hatvani lelettel egyező *tarori* lelet, a szibériai *teszi* kurgán leleteinek keramikája, amely a sopronvidéki agyagművesség vaskori leleteivel egyező, – mind, a karavánok útján a Dúnától Ázsia közepéig juthattak el, mint a kazár iparművészet és kereskedelem nagy fejlettségének bizonyítékai.

A Dárius-féle epizód óta elmúlásukig – tudjuk, hogy *ez a szkitha nép a többitől elütött békés természetével*. A harci események helyett fájának értékeihez az anyagi kultúra teljesítményeivel járult. Államszervezete, nyelve, egyéb kultúrája azzal egyezett. Túlérett civilizációja akkor temette el, amikor

fajának Benjáminját, a magyart szeretettel segítette máig és örökkéartó útjára.

A *kazárok* nevének lényegét illetően nincs eltérés a népek, iüetve az auctorok között. A görög akatzir, katzir, kazár, *az örmény* chasr, kasr, gihsar, *a perzsa* kazár, kozár, korz kiejtésben is szinte egy. Neumann Károly valamiben ráhibázva a valóságra – azt állítja, hogy a hiung-nu a kazár és ennek Me-geré ága a magyar. Ebből annyi az igaz, hogy mindhárman a szkitha népcsalád – különálló tagjai.

Chovonei, amidőn a magyarságról, pontosabban a pártusoknak az árják felett alapított secundo geniturájáról ir, (Moses Choronei *Geographia*) elbeszéli, hogy a kazárok és a basilok egyesült csapatai a Tzur (vas) kapun betörték... itt Valarsz elesett. Ennek fia Chosroes bosszú-hadjáratba indult és átkelt a Kaukázuson. Felsorolja a támadó szkitha népeket: *Chasiri, Basilii, Huni, Guda makari, Massagetae*.

Úgy látszik tehát, hogy a különben békés kazárnak is sokszor kellett fegyverhez nyúlnia érdekeiért, hiszen örök törvénye, hogy a népek életében *önfenntartási eszköz a háború*, amint *Heraklitos* mondja: »A háború mindennek atyja«. – A kazár azonban – mint kalmár nemzet, – főleg szerződöttett hadsereggel végeztette hadműveleteit.

Szomszédjában, később fennhatósága alatt lévő testvérnépe a Regii, Basilei, azaz a *királyi szkithák* voltak erre elsősorban alkalmasak és szükségesek akkor, midőn a hun impériumok után a hunok és velük ezek hű társnépe, amelynek a bányászat, ipar és kereskedelemben helyét közvetlenül betöltötte, *az alánok* letűntek a történelem színpadáról. *Choronei, már ebben a korban* (Valarsz uralkodott 194-214) *utal a magyarokkal (Makari, Massagetae) való összeköttetésükre*.

Ezek a harcok főleg az árjakkal, perzsákkal folytak, nyilván gazdasági okokból, de midőn a perzsák örökét az iszlámmal az arabok vették át (637), ezekkel is. Faji és vallási türelmességük és csak másodrendű katonai értékük miatt nagy birodalmukat, – mihelyt a királyi szkithák maradék népe a magyarsághoz csatlakozva, kivált államukból, – fenntartani képtelenek lettek, – az rövidesen összeomlott és népük faji mennyisége az árja szlávságot dagasztotta meg.

Ők voltak a szkitha népek, elsősorban a basileusok – drága és szép *öltözködésének* iparosai és *fegyurművesei*. Különösen ezen utóbbi iparuk termékeit hordták szét, nemcsak faj-

tájuk népei, hanem azok is, akik azokat megtanulták értékelni, t. i. a török népek. Ezek között legfontosabb volt az *ijj*.

Az ijj.

A *szkitha ijj* más volt, mint a többi. Ez a *szkitha* hadviselési kultúra külön terméke. Abban a korban ez volt a *tökéletesebb fegyver*. A görögök ebben is közvetlenül a *szkithák* tanítványai voltak. Már a hitrege szerint Herakles *szkithia* *ijjat* használt és nyilazásra bizonyos Tentaros *szkitha* tanította.

A *hun ijj* – Schyticus arcus – a rómaiak legbecsesebb zsákmánya volt, éppúgy, mint az öv, (cingulus). Az előbbit maguk is próbálták utánozni (carmintumi *ijjlelet*), sőt római adatok szerint később át is vették a *szkitha ijj* típust.

Az *ijj*, *nyil* ősi *szkitha* szó. Maga ez a fegyver azonos minden *szkitha* népnél. A *hun*, vagy magyar *ijj* ugyanaz, mint az *u. n.* avarok *ijjformái*. A pécsüszögi, keszthelygáti. *simmeringi* háromélű, rombuszalaku nyilcsucok *hun*, vagy alán leletek, de megegyeznek a megfelelő *u. n.* avar leletekkel. A szó is bizonyíték arra, hogy a *turkesztáni* vagy *török ijj egyező volta csak azt jelentheti, hogy ők vették át ezt a szkitha népektől, nem pedig fordítva.*

Az *ijj* mellett a *kazár fegyveripar* gyártotta a többi *szkitha* fegyvert, a *tört* és a *rövid kardot*. Egészen késői a *hosszú egyenes kard*, amelyet csak a magyarok vettek át *kazár közvetítés*sel a *germán varégek*től.

*

De nemcsak a *hun deréköv*, hanem más *ruhadarabok* is, pl. a *mente* kedvelt viselete lett a római és a bizánci *előkelők*nek. Maga *Justiniánus* is viselte a *ködmönt* és a *mentét*, sőt *Belizár* és *Narses* táborában is általánossá vált.

Ami általában a *szkitha népcsalád* népeinek ruházatát illeti, megállapítható, hogy az., a *népcsalád ethnographiájának* teljesen kiképzett eredeti terméke, amely a *virágzó szkitha kultúra* másrészei mellett *átalakító hatással* volt a *szomszédos hasonló kultúrákra*, annyira., hogy pl. ez alapon az *árja stólaszerű viselet*et levett *perzsákat* a görögök *szkitháknak* tartották.

Jellemző *ruhadarab* volt a *szűr*, (ebből alakult a *mente*) a *maihoz hasonlóan*, úgy amint az a *persepolisi reliefeken* látható.

Az *indo-szkitha* *Kanerku király* (Kr. e. 78.) *arany pénzén szűrének virágos himzését is kivehetjük*. A *bögytyát* a *gyalo-*

gosok. bokájánál szíjjal kötötték le. *Redős, keskenyűjű inget*, és vastag szövetből készült kabátot (atillát) viseltek (karmanchai relief), amelyen *pity kék* voltak. Efajta pity kék minden népvándorlási és honfoglalási szkitha sírban előfordulnak. A pitykék közeit zsinórdiszkek töltötték ki, (tagibostani reliefek). A *szűk gatyá*, a mai pantalon őse, a régi görög műipari emlékek alapján a pontoskörnyéki szkitháknál volt használatos. Nyilván régibb volt a másiknál és talán a klimatikus viszonyok hatása alatt a keleti hunoknál terjedt inkább el.

Ezen, a *régészeti* emlékekkel igazolt viseletet és továbbá a hajviseletet és a süveget *partus* közvetítéssel vehették át a perzsák, akik között a Szasszanida korban lett általános.

* * *

Kétségbeejtő konokság tehát, mikor még (vagy már) ma is úgy írnak, hogy a mai hazájába költözött magyarság csak – fémeket nélkülöző primitív háziipart ismert. Ha csupán a fejlett iparú és kereskedő kazárookra, vagy a *válok*-nak nevezett alánok bányász népére gondolunk, egymagában képtelenség az efajta állítást. De nemcsak a történelem cáfolja meg ezt a tudáskosságot, de az archeológia is. Az a fajta, amelynek hadi- és fegyverkulturája a legelső volt korában és amely első volt a fémek használatában, leletekben is hátrahagyta ennek bizonyítékait. Bizonyítékok itt a honfoglalók sirleletei is, ha csupán a *Fettich Nándortól* feltárt hencidai 16 honfoglaláskori sirra gondolunk. A szkitha típusu állatmotivumok a kazár fémműves munkának bizonyult lófelszerelési és fegyvermunkák a kultúraazonosság bizonyítékai itt is. Meg van a *lemez-borítás*, – tiszta szkitha fémművesség emléke. Az előforduló hosszú, kétélű normann kard is idevágó emlék és ezen sirok nordikus koponyáival norm an-varég csatlakozást bizonyítanak. Megemlítendő itt, hogy *Fettich* értékes munkájában (Oroszországi kereskedelmi utak és az ősmagyarság) szintén elveti a *bessenyőtámadás meséjét*, történészeink fixa ideáját s megállapítja, hogy a visszamaradt, illetőleg visszatért magyarság, – minden harci katasztrófa oka nélkül – a Perzsia és Arábia *felé* kiépült kereskedelmi, karavánuton utazott *visza*.

Valóban jól mondja *Herczeg Ferenc*: »*Sok feladat vár ránk, magyarokra még a részletkérdések felderítése körül is, hogy lomtárba dobhassuk történelemkönyveink sokszor tudatosan, sokszor tudatlanul alkotott, lankasztó és mérgező megállapításait.*«

* * *

Kultúrát teremtő fajtánk fejlődéséhez mindenik szkitha nép adott valamit. Ezen tevékenységük nemcsak az egyetemes jót jelentette, amelyet mohón vették át és használtak fel a többi fajtájú népek, hanem első sorban saját maguk tulajdonát jelentő kultúra volt ez.

Érthetetlennek tartják egyesek azt is, hogy e hazában »bámulatos rövid idő alatt« – a nyugatival egyenrangú kultúra fejlődött ki s ezt nem a magunkkal hozott kultúra kivirágzásának, hanem legfeljebb a magyarság »kulturfogékonyságának« szeretik elkönyvelni. Épigy van őstermelő kultúránkkal is. A nomád' magyar röviddel a honfoglalás után csodálatosan erős gazdasági berendezkedést teremt. Könnyű lehetne megérteni, ha bátrak lennének vallani a magyarság szkithafajusagát és a szkitha faj kultúrát teremtő elsőségét!

A magyarság a honfoglaláskor saját maga kitenyészette *különfajtájú lóval, juhval és szarvasmarhával*, valamint *ebbel* jött be. Ezen szavaik is természetesen eredeti ősiek és *társadalmának egyik osztályában* ősi szántóvető nép volt.

Strabo és Q. Curtius megőrzi a »páros« szót, utóbbi még a »sir«-t *Ebbe nemcsak temetkeztiünk, de ez a szó elsősorban a gabonavermet jelentette. »Sir-os* vocabant barbari...« (VII. 4.) Ma meg *történetíróink* vadászó nomád népről – beszélnek rólunk!...

A vallás.

A lelki jegyek egyik legfontosabbja *a vallás*. Az azonos egykori vallás nyomai bizonyítékok, az együttesen felvett vallás azonos hajlamosságot jelent. Az a differencia pl., amely a törökséggel szemben minden testi és szellemi ismérvünkben fellelhető, megvan a vallásban is. Vándorlásaink (Lebédia, Etelköz) elején és alatta már hódított az izlám, hisz a kazárok végromlás előtt állott ősi népe nemességében ekkor már az is volt. *Ha a magyar töröknép és az állítólagos faji, nyelvi és területi összefüggésük megvan ezekkel, – természetes, hogy átveszi a mohamedán hitet. Ha átveszi – meg is tartja. Ez esetben Mátyás 5 millió magyarja nem fogy el, ma 50-60 millió és ez a vallás uralkodik!* De az ösztönszerű gyűlölet a mongolság iránt ebben a kérdésben is megnyilatkozott.

Amint hallhatatlan részünk *a lélek* a testtel végrehajtott cselekvésekben nyilvánul, akként tölti be az állami organizmus is rendeltetését.

A testet jelentő állami organizmus lelke, elrendeltetésünk hite. Ennek teljesítése a lényeg, az erre való törekvés a szabadság. Ezek felismeréséből alakul ki a népben a konkrét korszak istene, aki a *Felfoghatatlan* mindenhatóságának megnyilvánulásából *valaki*, illetve ezen megnyilvánulásból valaminek *a kiemelése*.

Sokisten egyidőben – a még egészen primitív embertől eltekintve, – a nemzeti célok differenciáltságára, sok ellenkező tulajdonságú képesség megszemélyesítése – küzdelmes időkre utal.

A termékenység istenét a kereskedelemnek, az életörömöknek, vagy a háborúnak az istene követte. Az istenek bukásának mindig a nemzeti célok megváltozásában lehet az okát megtalálni. Mindössze annyit jelent mindez, hogy a Felfoghatatlanságban való örök hit és a konkrét vallás kettő és hogy *a földi életben a nemzet a mindenekfelett való!*

Így a magyarságnak is több istene *volt*, ami természetes, mert a vallás a nép fejlődésével változik. Mindenütt a polytheizmus, pantheizmus, monotheizmus a fokozat. Müller szerint

még tovább is van, van atheista vallás is, pl. a budhizmus. Budha, mikor belátta a régi istenek tehetetlenségét, elvetette őket, de népének helyetlük csak erkölcsant adott. Az istenre áhítózó nép erre ötmagát telle meg istennek. Efajta kísérlet volt a francia forradalom vallási része is.

Az előbbi három fokozatot minden történelmi népnél megtaláljuk. Éppen ezért egyetlen auktor, vagy egyetlen korszak más bizonyítékai alapján nem lehet valamely nép vallását megállapítani, – csupán az illető korszakra vonatkozóan.

A szkitha népcsoport utolsó és legkiválóbb népe, *a magyar, egi/islenhivő volt a honfoglalás korában.* (Ipolyi, Horváth Mihály, Szalay., Fraknoi.) Azelőtt nyilván átment a többiekhez hasonlóan a fejlődési fokozatokon. Éppen ezért általában a szkitha népek vallását kell mindenek előtt néznünk, amely a ködös és érthetetlenül idegen *Kalevala* hitétől csakúgy különbözik, mint a germánok durva fantáziájától.

(Ezt meg az Edda örzi meg: Imirt legyőzi Odin s annak vére tengerré, teste földdé, csontjai hegyekké, koponyája éggé, veleje fellegekké lesz. Az Iggdrasil óriás fára helyezi Odin az új világot.)

A régi szkitha vallás.

Az »isten« maga szumir szó. Nyers természetimádásra – ég – utal, de ez már maga vezet a végtelen, a Felfoghatatlan felé. Idáig természetesen még hosszú az ut!

Herodotos a szkitha vallásról ezeket mondja: (I., 31.) »Bárgyuknak tartják az istenképeket és az istenek emberszerű ábrázolását (!) »de – a görög nevekkal azonosítva – szokás náluk a legmagasabb hegyek bércein áldozni és az egész égboltozatot, mint Zeust imádni. Áldoznak a Napnak és a Holdnak, a tűznek, víznek, szeleknek is. A királyi szkithákról megjegyzi, hogy áldoznak a tengernek – Poseidonnak – is. (IV., 62.) Minden megye gyűlhelyén évente összegyűlnek és Aresnak áldoznak.«

Az egyház és a szimbolumnélküli szkitha vallás tehát élesen különbözött az árja (Ornruzd – Áhrimán) és sémita (csillagimádás, sabeizmus) vallásoktól. A behistumi felirat (Kr. c. V. század – Dárius Histaspes) nemcsak az árja, sémi és szkitha nyelvről, de ezek három vallásáról is bizonyíték.

Ezt mondja továbbá Herodotos: »... csupán ezen isteneket

szokták engesztelni: Hestiát kiváltképen, azután Zeust, és a Földet, hívén, hogy a Föld Zeusnak a felesége. Ezek után Apollót, az égi Venust, Herculest és Arest. Ezeket az összes szkithák tisztelik. Szkitha nyelven Hestiának Tabithia a neve. Zeusnak az én véleményem szerint igen helyesen Papeos, a Földnek Apia, Apollónak Otosyr, az égi Venusnak Artimpasa, Poseidoimak pedig Thagimasadas.« Tehát: tűz, víz, föld, nap, »égi-szeretet asszonya«, nemzetségi ős, vagy hadak istene.

A tűzisten maga a nap volt. Erre esküszik *Baján*: »A menyheli isten tüzes nyila csapjon agyon ... «

Ha *Baján* esküjét összevetjük *Teofilaktossal*, aki a magyarokról ezt mondja: »A turkok tisztelték a tüzet rendkívüli módon, a léget és a vizet és himnuszokat énekeltek a földnek, – hanem egyedül azt imádták és nevezik vala istennek, ki a mindenséget alkotta.« ... Megállapítható, hogy az azonos, eredetileg pantheista, illetőleg politheista szkilhavallás még Baján korában, de ez a magyarok honfoglalásakor már monotheizmussá alakult.

A magyarok vallása.

A főisten, a magyarok *Öregistene* már a valóságos egyetlen Isten, *akinek mi választott népe voltunk*. Az embereknek és a kisisteneknek atyja, aki a világ felett trónol. Egyetlen fiának, *Gönczölnek*, a Magyarok Istenének, aki égi szekerén mennydörögve hajt és a tüzes istenyilakat dobálja, édesanyja az Ő felesége, *Nagy boldogasszony*. Körülveszik leányai: *Kisboldogasszony*, *Nagyasszony*, *Kisasszony*, *Szépasszony*, *Földédesanya*, *Bábaasszony* és a *tündérek*. Mindezek járnak-kelnek a magyarok között, de félelmetesen nagy dolog, ha őket maga »az Isten meglátogatta.«

A tündérek a jó emberek segítői. Támogatják a jót, védik a gyengét, gyógyítóírt, – istenfáját és más istenadta gyógyfüvet visznek a betegnek. A kereszténység az angyalokkal azonosította őket. »Tündéri szépek«, karsú, aranyhajú, nefelejcskékszemű szüzek. *Íme, az ősmagyar női szépségideál*. Valamit ez a tényadat is jelent, ha arra gondolunk, hogy a kínai missionáriusok odavitt szentképein Krisztus az ideális – kínai!

Szépasszony a magyar Vénuszfogalom. Nagyboldogasszony az anyaistenasszony. Kisboldogasszony a szüzén maradt leánya, akinek fogalmát a legenda szerint *Szent Gellért* azonosította *Máriával*.

Tiszta magyar az ég: Gönczöl-szekere, a Hadak-útja és a többi csillagok.

Hittek a túlvilági életben, amelynek milyensége a földi étellel összefügg. »Te előre mégy s engem a másvilágon szolgálni fogsz« – mondta a német királynak Lehel.

Herodolos már a régi szkitháknál említi a vérszerződést. (IV., 70.) »Ha a szkithák szövetséget kötöttek, bort öntenek egy edénybe, s abba azoknak a véreből, akik a szerződést tették, kardmetszés vagy átszúrás által eresztettek és... kiitták. « - Tacitus leírja (XII. 47.) ezt a pártusoknál, megvolt a kunoknál, nálunk, amint leírja a *Névtelen*.

A szerződést, az adott szót, megtartották. Barátság, nemeslelkűség, vendégszeretet, istenfélelem, a családi élet tisztasága, stb. jelentette vallásuk mellett az *erkölcsstanukat*.

Ez az egyistenhívő magyar vallás közvetlenül a honfoglalás előtt alakulhatott ki teljesen. Sok tekintetben érdekes idevágó munka a *Kandra Kabosé* és az *Ipolyi Arnoldé*. Nyilvánvalóan helyesen állapítja meg utóbbi, hogy ezen monotheizmus előtt vallásunk a Nap-tűz-imádás utolsó stádiumában volt. Szent Gellért maga felemlíti a nemzetiségi tűzhelykultuszt, a szkitha bálványoknak nevezett, tűzhelykörűli arany-ezüst szobrocskákat, amelyek az ősök tiszteletének az *előző vallás* módján megőrzött emlékei voltak.

*

A győzelmes új és a régi vallás viszonya kétféle lehet. Vagy a megbékélésnek az az útja, hogy a győztes új, magába olvasztja a régit, vagy véres és rágalmazó üldözéssel tiporja el azt. Az előbbire példa a római pogányság. Így indult nálunk a kereszténység is. Az öregistent, Kisboldogasszonyt a maga fogalmaival azonosította. *Kandra Kabos* idéz is egy ilyen félig pogány, félig keresztény himnuszt, (62. oldal).

Ez lehetett a viszony az utolsó monotheista magyar vallás és *elődje* – a Nap-kultusz között is. Kádán táltos istenéi, a kazacsai kódex megőrkítése szerint így »imágya«:

»Te vagy mindennek ős életfája
Te izzó tűz örök főrra ta
Kibül erőd mendet alkota

... kibül minden terem

Kitül *ármány* éjjele retten stb. « (Táltos imádság istenrül.)
Ibn Rosztem a X. század elején és *Gurdézi* is tűzimádóknak ismer bennünket. Ősrégi vallásunk és a szkitha népek ősi val-

lása lehetett éppen ez. A görög rege szerint az égből az emberiség – számára tüzet lopó *Prométheusz a szkithák királya volt*. Ha az égi tűz jelentésére gondolunk, minő ősi és fontos beismerés éppen ez, az emberiség számára kultúrát teremtett *szkitha fajtánkról*. Vegyük éhez, hogy az árják élnemzetét reprezentáló hőst, Heraklest, a szkithák tanítják, az egész heraklesi mondakört, *a kentaurokat*, akikről, mint az indiánok a spanyolokról azt hitték, hogy lóval egybenőtt emberek! Valóban, a régi görögök tudták és megőrizték, hogy kiktől kapták műveltségük alapjait s e -korban *a hagyomány és a történetírás nem volt még annyira az erősebb erőszakos igazolása, – vagy ennek érdekében hazug és süket*.

A temetés jelentősége.

Úgy vélem, hogy az élet értelmének és értékelésének valamely magasztos felfogása nyilvánult meg a halott mikénti ellemetésében.

Itt a választóvonal, – ami oly tragikusan ellentétes volt a keresztény dogmákkal, – az erkölcsi normát és altruizmust jelentő – *vitéség!* *A hős* folytatja földi életét *a megdicsőült hősök seregében*. (Ez az örök élet hite is.) Illő a nemzettől, akiért és a bajtársaktól, akiknek élén küzdött, hogy *érdeme szerint* bocsássák a hosszú útra és vele legyen minden, ami kell, – mindenkifelett: – *a lova*. Az ősi szkitha sirok leleteitől máig megmaradt ez a szokás, – az ősi fajtájú palócok ma is – jelpéül – lópatkót tesznek a meghalt legény mellé.

De ha nem volt *igaz ember* az elköltözött, vagy *jó vitéz* az elesett, *megmentették őt* a folytatandó túlvilági élettől. *Visszaadták* a teremtő Napnak, a tűznek. *Megsemmisült: »se hire, se hamva.«* *A lélek örökéletének vallott és kifejezett hitével ellentétes volt az elégetés*. A szentgalleneni *cenkeket* elégették. *És Atilla rettentő elszántságát így értjük meg, amikor a catalaunumi síkon máglyahalálra szánta önmagát*.

Halottaikat a pusztá földbe, *fejükkal nyugatra* temették el. Sírjuk fölé halmokat emeltek. A táltosok eltemették a derekat, a vitézt, a lantosok hősi tetteit megénekeltek. *Naiv eposzunk* Gyurgyus fej vételétől »a pártos elődök nagy vitéz« tettein keresztül a Botond regéig, Bátor Oposig így képződhetett.

A *sírhalom* áldozóoltár, határjel, iránytorony is volt. Ősi neve meg ezeknek »men« – (nyug) hely, és – *máglya*. Az arabok – menhelnek, a lengyelek *mogila*, movita, mohila, az

oláhok *modsila*, a németek Hunnengraebcr, orosz-szláv szóval *kurgán-nak* nevezik

Sírhalmok, sírkövek.

A *döntői* (régii rossz leírással – »Dentu.« Egyébként v. ö. pl. »Marczaltó«-vel.) *Lebediában*, a nevezetes *Keres* környéke, de az egész Szkithaföld tele volt és van velük. A Dárius "elől visszavonuló Indathyrsoz szkitha király, ennek; »az ősök sírhalmainál« ígért csatát. Herodotos mondja: »Hunnum certatim aggerint, magnumque stúdiom erhibent, ut *tumulum erigant, quam maximum*« (Hist. Libri IV. 71.). De már a hunok előtti szkitháknak, a kimmerieknek is meg voltak a kurgánjaik. Ezeket s az itt felállított *szobrokat* a szláv évkönyvek és *Rubruquis* (1253.) »*kirnoréka-nek* nevezik.

Ezek a szobrok az ősi szkitha képzőművészet emlékei. A tudomány számára talán ezért értelmetlenek és érthetetlenek a szoboralakok *edényei*. Ha azonban az áldozat fogalmára, de inkább a *vérszerződészek szertartási edényére* gondolunk, egészen könnyen érthető a kifejezett gondolat.

Henzelmann Imre tudósunk a gótok művészetéről írott tanulmányában egyenesen ezek részére próbálja elvitatni a csészehordó szobrokat, akiknek teremtő erejét pedig nem bizonyítja soha semmi alkotásuk.

A Kinára tört keleti hunok Ázsiába is elvitték a kurgánokat, tőlük vehették át a mongol fajtájúak, összeegyeztetve sámán hitükkel, mint ahogy másrésről Zoroaszter vallása átvette a lóáldozatot. Talán ez utóbbi oka Ibn Dusztaht állításának, miszerint a magyarok a tűzimádó mágusok vallását követik, kiknek szent madarát, a Turult, címerül pajzsukon viselik.

A későbbi korban a sirok szobrai »emlékkő« helyettesítette – a *bálványkő*.

Sokan »Balch« város emlékét keresik e szóban, amely a Nap-tűzimádás, lóáldozat, máguspapok, stb. ismerős elemeket tartalmazó Zoroaster vallásnak volt a főhelye s amelynek szkitha eredetét is, úgy lehet, joggal vitatják.

Nyelvünk ma is tele van e szó és fogalom emlékeivel. Balkó, Valkó, Bálványkő, bálvány, »Baluwana«, »Kubaivan«, Keaszó, Keveháza, Százhalom., stb. A kereszténység, különösen *Vatha* leveretése után ezen emlékeket *elpusztította* és I. Endre alatti imádság szerint bűn lett az ősökre emlékezni: »*ne wemoagouc bardous esculoec ereus zent ieleseit*« (Ne imádjuk pártus őselők erős, szent jeleseit.) (Magy. Ak. Ért. 1850. I. sz. 23. lap.)

A nyugati-hun hegemoniák kialakulása.

Balambér, Bendegúz., Atilla hunjai, a *hunok*, a korukbeli szkitha hegemonia nemzete, a Kr. u-i 373-ban tűnnek fel. Birodalmuk területileg is összefoglalta a szkitha népeket.

Hun alatt kifejezetten Atilla népét értjük, amely a Kaukázus körüli. Déleurópa ősrégi lakossága, tisztán maguk a szkithák, akiknek Ázsiához soha semmi közük nem volt. Procopius (De bello apud Stritterum Hunnicorum C. XIV.) részletesen leírja kaukázusi lakhelyeiket. Szent Hyeronimus, aki keleten élt, a Kaukázus bércei közül vezeti őket nyugatra, a massacfeták földjéről: Ez az adat nem annyira a magyar-hun azonosságra, mint arra utal, hogy a nagy »szabad szkithaságból« alakult ki ez a hegemonia is.

A görög és perzsa írók és *az örmények nagyfontosságú, de nem kellően méltatott évkönyvei* a Kr. e. II. századtól állandóan már mint hunokról emlékeznek az addigi szkithákról! (Bár *De guinea* és nyomán nálunk Szekér [J. Aloysios] a hingu-hun azonosságot vitatja tévesen.)

A történetírásnak tévedése csak az, hogy 374-ben átkeltek a Volgán. Akkor csatlakoztak volna hozzájuk az alánok, akik erős és sokáig szerepelt népe volt a szkitháknak, bár, maga a hegemoniát egyszer sem szerezte meg, hanem csupán erős támasza volt a szkitha népek főhatalmat gyakorló sorának, a kimbertől a hunig. Most Atilla táborában természetesen találjuk őket ott.

Igaz, hogy népük jelentős részének elpartolásával Orleansnál és Calalaunummal ők is mérték Atillára a legnagyobb csapást. *Ez a része az alánoknak ott is települt le a Loire mentén.* A régi kimber település után az alánokban találjuk meg a kaukázusi (alpesi) fajtájú franciák létezésének magyarázatát.

A hunokra vonatkozó legfőbb forrás, *Priscos Rhetor maga is sokszor »Szküth«-nek nevezi a hunt.* Viszont ugyanő külön említi meg többször *a királyi szkitháknak* jól szervezett és harcos nemzetét, amely a hunok felléptéig leginkább jelentette a szkithaságot. *Ezek a szkithaság másik főágából rajzottak ki, – a szabad szkithaságból, az avar anyanépből –* és úgy látszik, nehezen törődtek bele az új főhatalomba, mert Priscos

azt írja róluk, hogy inkább akartak a bizánci császárnak, mint Atillának szövetségesei lenni. – Úgy látszik, még akkor is inkább hozzánk húzódtak, nemcsak *Strabo* alapján mondván, hogy »a királyiak ugróknak is neveztetnek« meg, mert később *Bölcs Leó* »eleolheros« jelzővel illeti Árpád népét, akárcsak Herodotos a királyi szkithákat, hanem mert *Romulus* római követ előadása szerint, hazájuk a Kaukázus hegységtől északra s a Maeotis mocsártól keletre fekvő országban, – Jordanes szerint az Európa keleti határánál levő hungurok országában éltek. Priscus még azt is írja róluk, hogy azok a török, amelyekkel Atilla megajándékozta Anatólius és Nonus bizánci követeket, – tőlük valók. Atilla birodalma természetesen kiterjedt a *kazárookra* is.

Hunfalvij a kazárokat egynek veszi a királyi szkithákkal azonos kabarokkal. Elméletének céljából utóbbiakat a csuvasokkal azonosítja s így következteti, hogy a kabaroktól származik a magyar nyelv török szóanyaga. így próbál kitérni a szarvasokoskodás ágából, hogy I. i. ha a magyar-finn, de a magyar részben török, akkor a finn is – részben török.

A régi görögök ismerte szkithaságból Kr. e. 700 körül emelkedtek ki szervezetségükkel a királyi szkithák, ugyanúgy és ugyanazon anyanépből, mint amelyből később a pártusok. A szkitháknak annyira határozottan jelentették folytatását és megszemélyesítését, hogy őket, mint Targitaos népét vonták bele abba a mondakörbe, amelyben Lesostris és a többi egyiptomi hódító (II. Ramses, II. Usurtesz, III. Thutmesz) hadjáratai folynak össze, – pedig ezek kezdete (a khitikkel) már a Kr. e. 1500 körüli időkre esik.

Kr. e. 700-tól Atilláig több mint 1000 év. Ez jórészt a királyi szkithák hegemoniájának kora, – az eredménytelen, állandó harcoké. E korszak vége felé alakult ki a szabad szkithaságból *hun* fogalom alatt az *új főhatalom*.

Európa néprajza Atilla korában.

Az új hegemonia alatt a szkitha nemzet *a támadás önvédelmi harcát* kezdte meg az egész Európát elárasztani kezdő germánság ellen.

Germán ősi kelta szó, jelentése lármázó. Ezt a IX. században váltotta fel a »deutsch«, nevezet az ösnémet thivd-ből, ami népet jelentett. Maga a *német* szó a szlávok elnevezése rájuk vonatkozóan.

A keltákat a homerosi énekek még nem ismerik, tehát jóval az első árják, a görögök után indulhattak útra Ázsiából, valahonnan a

lurkesztáni steppékről, ahová legújabbán a svéd *Arne* a dolicocephal koponyaleletek alapján is az árja őshazái teszi, de minden esetre abból az Ázsiából, amely eddig nem is vitásan az árja – hindu – perzsa – afgán – beludzsi, – kurd, stb. népek ősi, illetve szülőhazája volt.

A Chersonesosnak nevezett Jütlandban a *kimmeriek* kevert szkitha népe már a Kr. e. századokban szomszédi, majd szövetségi viszonyba került a germán *teutonokkal*. Jóval később Julius Caesarral harcol a *svéb* Ariovistus és a svébek, *markomannok*, *longobárdok* és *cheruskok* ellen Drusus, Tiberius Aurelianus és Probus. Idejükben új germán népek keletkeztek. A svébekből váltak ki a markomannok után – a *burgundok* és az Erdélyben is tanyát vert *góthok keleti és nyugati góthok népére szakadtak*.

Az árjaság történetének valóban alapvető segédtudománya az összehasonlító nyelvtudomány, amely be tudja bizonyítani, hogy miként ágazott szét az *ázsiai árja népcsalád* – szemben a sokkal egységesebbnek megmaradt *európai szkitha népcsaláddal*, – kél fő, aztán még sok alcsoportra. Egyfelől megmaradt az óperzsa és indus, másfelé szakadtak a görög, kelta, germán, szláv és örmény csoportok. Közös szókincsük azonban vitátlannul az *ázsiai őshazára* utal.

Az európai ág kivándorlása több csoportban és két irányban történt. A görögök, a Földközi tenger mellékén, a kelták, majd a germánok, végül mindenütt ezek nyomában óvakodva a szlávok, *a szkitha föld feletti Szarmata-síkságon jöttek Európába*. A kelták Európa közepét szállták meg, a germánok előbb a szarmata földet, innen Északeurópát, s helyüket a szlávok ülték meg.

A gótok a római nyomás alatt keletre, a Don és Alduna vidékére tértek ki, a keleti góthok itt azonban már a szkitha ellenállásba ütköztek, úgyhogy a nagyobbik baj elől vissza kellett fordulniok. 375-ben a góthok kivonultak Dáciából és Valenstől kértek befogadást.

A hun támadás így először a szkitha akalzirok őshazáját, Erdélyt szerezte vissza, majd a Nagyalföldre helyezte államuk súlyát – s itt uralta Európa őket. Keleti határuk Európa keleté maradi, – nyugaton a burgundok szomorú veszte szülte a Niebelungenliedel! Óriási birodalmuk összefogta tehát az összes szkitha népeket, de nem élte túl nagy uralkodójuk x\tila halálát.

A hunok.

A hunokról *Priscos Rhetornak*, az ellenségnek feljegyzéseit ismerjük főleg. A levert és meglapult ellenség krónikásainak hazudozásaival szemben még a legtárgyilagosabb ez. Bizonyos, hogy java szkitha nép voltak, tehát erkölcsük emelkedett., kultúrájuk fejlett, – nem más., mint az előttük, utánuk való szkitha népeké!

A magyarországi hun korszak (376-156) olyan rövid, hogy ebből érthetően kevés a régiségi anyag. De a tömegcikket jelentett lószerszámveretek, zabiák, szijjgarnitúrák, csattok, edények formáinak egyszerű statisztikája igazolja a *hun csoportok egységességét*. Bár tartoztak birodalmuk népei közé nyugati germán hódoltak is, egyébként mind egyfaj., szkitha népek voltak, közöttük előkelő szereppel az *alánok*. Idevonatkozóan kétségtelenül helyes tehát *Ammianus* megjegyzése (XVII., 12., hogy: »vicinitate et similitudine morum armaturaque concordet«. Egyébként az alán és a germánnak tartott régészeti anyag összekeveredik. Utóbbiakról *Rostowzew* »Iranians und Greeks (1922) című munkája óta legalább annyi bizonyos, hogy a Jeleték díszítési módja, az aranyművek kőberakásai és technikai jellegzetességeik *pontosí kölcsönzések*. (Lásd bővebben: Alföldi András »Leleték a hun korszakból és technikai szétválasztásuk«). Egyébként ami hunkorszakbeli lelet akad, az általában és természetesen egyező a későbbi »avar«-nak *nevezett* korszakéval, s azzal együtt foglalkoznak vele.

Hadviselésük az ismert szkitha hadviselés; a szkitha, most – hun íj s az azzal bannitadás, a hun lovas és lovashadsereg, a nyugatinál magasabbrendű taktika. *Aëtius*, – Bendegúz vagy Mundzuk udvarában – hun tuzsága alatt tanulta el azt és lett: »equis promptissimus, sagittarum iactu peritus«. – *Procopius* szerint (Bell. Goth. I. 27.) *Belizár* azért tudta legyőzni a góthokat, mert azoknak csak gyalogos íjjászai voltak, míg a keletrómaiaknál jó lovasnyilazók voltak, – a velük szövetséges, illetve akkor már római zsoldos – hunok. Legalább is a hadi művészetben nem tagadták le tehát a hunok átalakító hatását a Nyugatra!

Sicambriúnál, – Óbuda és Szentendre között – két hétig tartott »Krimhilda csatája« s a Netad folyó (a kis vörösvári Filatori patak) vért nömpölygetett a Dunába, amelynek véres vize vitte a Balkánig a legnagyobb király halálának és nemzete katasztrófájának jelét.

Atilla halála után a hunok egy része a Pontus felé, Kiszkihiába, (Dobrudsza) vonult vissza *Dengizikkel. A széke-lyek hun származására utal »vadon« és »Hunnivár« szavuk.*

Az atillái örökséghez való jogukat azonban fel nem adták. A *szkitha népekből* új és új hun seregek indultak Dengizikkel rohamra. Még 462-ben is *Bassiánát* (Péter vár adót) támadják meg és csak későbbi harcaiban esik el Dengizik. Jelentős része Atilla népének, lakhelyén maradt, vagy a római birodalom más területén telepedett meg és a kimber és rhaetus (etruszk) származású *rövidfejű rasszba friss szkitha vért vitt!*

Fajtánk történetének tragikus sorsú hőse, Dengizik, főleg a szkitha szolidaritást újból megtagadó akatzirokban csalatkozol!, akik ismét a maguk külön útját járták. Kereskedelmi érdekellentétek, a karavánutak biztosítása a perzsákkal sodorta őket ellentétbe s kétségtelenül döntő erejüket ezek ellen fordították. Az Atillafi *írnák* azzal próbálja lebeszélni bátyját a rómaiak elleni támadásról, (467): »Most nem lehet sikeresen háborút viselni Bizánccal, mert a saragurok és akatzirok Perzsiában vannak elfoglalva«. Összetartozásuk fontos bizonyítéka ez az adat.

A »fehér« és »fekete« hunok.

Az atillái örökség tudata egyrészt, keletibb testvéreik nyomása másrészt, arra készítette a hunokat, hogy újra elinduljanak azon az úton, amely a maradék hunok településein az Alpokig vezet. Különösen a második momentum volt kényszerítő, mert az avarság most, – egy, a történelem színpadára lépő új nép, – az ótörök türk támadása miatt, egy részében kénytelen volt nyugat felé kitérni. Az avarság támadó részének őseréje a hunokat területükről kivetette, egyrészt, mert Dengizik után dezolált állapotban maradtak, másrészt pedig, mert ez a része a hunságnak, teljesen polgárisait, azonban csak másodrangú harcos nép volt. Az Atilla alatt egységes hunságnak ez a társadalmi rétege voltak a fehér hunok.

A »fehér« és »fekete« megjelölésekkel a hunok történetében gyakran találkozunk, jóllehet sokszor tudatosan kerülnek ezeket a jelzőket, – éppen mert magyarázni nem tudják. Bizonyos azonban, hogy addig, amíg erre a kérdésre nincs kielégítő felelet, lényeges pontjain homályos marad a hun történelem, sőt az egész szkitha társadalmi rend megismerése.

Kétségtelen annyi, hogy ez a megjelölés ősrégi és sajátunk. Sokan a bőr színét, mások származási megjelölést vélnék benne. Magunk úgy hisszük, hogy ezek a kifejezések a szkithaságnak, konkrété a hunoknak *rendi tagozódását jelentette*. Ez a rendi tagozódás *a ruházkozásban kifejezésre jutott* és a fenti lényeges megjelölések közvetlenül ezek színére vonatkoztott.

A békés, földmivelő, iparos, otthoni *nép fehérben* járt. A polgársággal szemben a harcosok egyforma, erősebb, vastagabb *mezben*. Ennek a színe sötét, vagy *fekete* volt. A fekete szín, ősi szó formája ez: *csűr*. Talán ha a »mez-telenül« vizes és a »*csurv-on vizes* kifejezések különbségét és az utóbbi pontos jelentéséi megállapítjuk, – a főkérdésre is meglesz a felelet.

De ismerjük pl. a magyar »*kék*« kende törzset. Nagybánya vidékének *bányász-népe* volt. (róluk: Kékes-hegység). Adat van a -»*veres*« hunokra, a fehér hunok szolganépére. Ezek földjén volt Vereczke nyilván »Veres K(e)ő« és a Vihoriái, amelyben nem alaptalanul látják az egyező székely »Viharláló« hegy nevet.

A »*csűr*«, tövégi magánhangzóval, tehát eredetileg: *csura* ellentéte a *béla* – fehér. Ez is ősrégi szkitha szó. Az örmény krónikák feljegyezték *Béla* »kajlandor« vezér nevét, a Kr. u. II. századból. Nyilván, a királyi szkithák: »kajlandor«-ok (a magyar korszakban »kabar«-ok) vezére ez.

A »*béla*« szót átvette a szláv, *biel*, *bel* formában és fehér-jelentésben, míg a török »*boiluc*« átvételben jelentése méltóság-név lett. Egészen valószínű, hogy az alap szkitha nyelvben is a szolgáltaiban átvevő szlavénak felelt, meg a jelentése. (V. ö. a Felvidéken kiejtésben és jelentésben éppen megtartott Béla – folyó és Béla hegység.).

Az örmény krónikák sokat írnak a Kaukázusi *vaskapukról* és fekete kapuknak, sokszor pedig *Tzur-zárnak* nevezik.

Olop mester fekete hunjai várat (garád) építenek és magukról *Csur-lwirgarád-nak* nevezik, A szláv Csornigrád szó visszavétele nélkül is lehetne ma ez *Csongrád*. Csura – Csuraszombat (Arad megye) az Árpádkorban már régi fészek. Csupán Pozsonymegyében hat Sur- van. (Hegy, Nagy, Nemes, Péntek, Valta és Varrasur.) Csurgó – eredetileg Csur-

góthi volt. – Vagy a Surgólh név! Jelentésük fekete, azaz, harcos, – góth, tiszta hun »avar« megnevezés. Aztán Surd.

Vagy a Fekete-ügy folyó neve. A »fekete« nyelvcsaládkban újkeletű szó. A magyar dialektus az ősi »csűr« helyébe tette megfelelőként, épügy, mint az ősi (h)ügy szó után, az ital., a legfiatalabb magyarban pedig a víz keletkezett. De a magyar is megtartotta az általános kifejező szó mellett a két előbbi a különös kifejezésére. Elhasznált viz, – üditő, élő viz, – viz. A partját meglakó népről a folyócska neve tehát nyilván *Csurugj* volt. A magyarnak Fekete – ügy lett. Úgyde a »fekete« szó magas hangzóihoz az »ügy« szó mély magánhangzója nem illeszkedti, így lett a szó Feketeügy, amelynek értelme önmagában nincs. – Vessük össze ezzel a Csongrádnycyei Kórógy folyó nevét. Atilla népe, Priscos szerint ő maga is, itt lakott. – Anonymus úgy írja: »*Cour-ueg*.« Bizonyosan, mert a latinban nincs cs., és gy, bár korábban a hibás orthographiat még *Csurugynak* olvastatta az élő emlékezet. Későbbben – a törökök utáni újratelepítésnél – *Kúrúgyiwk* olvasták, – ma *Kórógy*. A szóalakulásnak érdekes példája tehát ez, Feketeügy = Kórógy!

A fehér hunok megjelenése.

Élő és fontos megkülönböztetés volt a hunok között a fekete és a fehér. A fehér hunok a polgári, iparos, kereskedő, földművelő, tehát – nem harcos – népet jelentették. – Ez az elsősorban polgárságot jelentő hun nemzet jelent meg újra az atillái haza kapui előtt 465 körül.

A közbeékelődött népek nekik sem jelentettek gátat. Amennyiben szkithák voltak: melléjük álltak, ha idegen volt és ellentáloii, összetörték. A bizánci udvarban megjelent követeik ott érthetetlenek voltak. *Tiszta hun ruházat, csimbókba kötött hun,* (illetve szkitha) *hajviselet,* (v. ö. a magyar Vata u. n. pogány-lázadásának idevonatkozó reakcióját) *és tiszta hun nyelv* voltak a jellegzőik. A régi hun tolmácsokat nem is kellett a császárnak kicserélnie.

Paulus Diaconus (799) és Szent Paulinus aquileiai patriarcha (803) az »avarok« elleni frank hadjáratok krónikása és az »avarok térítő «-je korukban ennek a népnek bizonyára legjobb ismerői, róluk írván, mindenütt *tudatosan* nevezik *hunoknak* őket. Utóbbi Aquileia »avar« ostromáról írván, a »*hunok szkitha ravaszágáról* beszél és Nagy Károlynak ellenük veze-

tett hadjáratait – nagyon helyesen – a *hunok elleni* hadjáratoknak nevezi.

Mindazonáltal *megjelenésükkor a bizánciak azt hitték róluk, hogy új nép. Hallottak türk-avar háborúról, (?) az avarok (abar, sabar, sabir) híres népéről régóta tudtak – s azt vélték, hogy ennek a háborúnak vesztese az avar nép, – a megjelent.*

Az avar fogalomnak régi, dicsőséges hite *nagyobb* respektust jelentett a fehér hunoknak, – *nem is tiltakoztak a hibás elnevezés ellen.* Jóllehet már hun ruházatuk, nyelvük és szokásaik észrevétette a tévedést, csakhamar pedig a türk nagykhán követsége ezt a – szinte több, mint tévedést – világosan leplezte, visszakövetelvén a császártól az avarok – *szolgáit, a várhunokat, – az avar név rajtuk maradt, a történelem olyanforma pongyolaságaként, mint a rézbőrűn az »indián«, vagy az oláhon a »román«.*

Nem lehet vitás ezek szerint, hogy az újonnan szerephez jutott nemzet is a *hun* volt, még pedig az a réteg, amely a *biztosított régi hazában* földmives, kereskedő, iparos, legfeljebb tartalék, vagy helyőrség, »várhun« volt.

A bizánciak tévedését azonban érteni lehet. *Maguknak a bizánci kútfőknek sem volt helyes fogalmuk a szkitha népek lényegéről, szoros faji, nyelvi összetartozásukról és az ad hoc politikai alakulásokról. Minden új politikai alakulást új nép feltűnésének tartottak.* Amit az akatzirokról, saragurokról, uirigurokrói elmondanak, tiszta haszontalanság, mert azok ethnikumával, vagy bármely szempont szerinti lényegével nem voltak tisztában. Egyedül az a negatívum fontos ezekben, hogy míg a hun, »avar«, majd »magyar« név alatt feltűnt, nagy egységeket lényegükben nem különböztették meg egymástól, addig ezektől élesen elválasztottak másfajta népeket, pl. a fehér hunokkal egyszerre feltűnt szlávokat.

Baján népe: a pseudoavares,

A fehér, vagy várhunok hatalma *Baján* alatt virágzott ki. Baján Justinianusnak, illetve II. Justinusnak volt kortársa, és államát a hatalom legteljesebb magaslatára emelte. A Dontól az Enns-ig, az Aldunától az Oderáig terjedt hatalmas birodalma. Uralkodói címe az ősi »Tarchan« vagy az újabb khagan volt.

Ebben a nagy birodalomban Baján alatt még teljesebben

kialakult a szkitha hunság néprajzi egysége, mint az az atillái birodalom 80 esztendeje alatt volt.

Az Atillától Bajánig eltelt 100 év alatt a hun földre germánok is betelepedtek, illetve felettük egy germán réteg létesült.

A *herulok* 480-ban a Kisalföldet és az ahoz csatolt Ausztriát szállták meg. A longobárdok is hun földön telepedtek meg, amint történet-írójuk, *Paulus Diaconus* krónikájában (I. 20.) kifejezi: azon a földön, amelyet »barbár nyelven »feld«-nek neveztek!« – Dévénytől Olmützig (491-től). Általában az osztrák és határos részeken főleg a helynevekben még ma is felismerhetők fajtánk szavai.

A közöttük történt morvamezei csatában vesztes herulok egy része ősi hazájába, másrésze a Tiszántúlra, a gepidákhoz ment. Főleg ezért fordultak a longobárdok a gepidák ellen, hívták segítségül az »avarokat« és győzelmük után *kiirtották* ezt a testvérnépüket. *Erdély viszont így újra a hunoké lett*, a 453-567-ig tartott germán uralom után. (Jordanes a gétákat, gepidákat és keleti góthokat közös eredetű, lényegében egyazon népnek tartja.) *Pannónia is csakhamar és teljesen hun lett, és az új irodalom súlya ide helyezkedett 568. április 2-án.* A longobárdok ugyanis ékkor innen Északolaszországba vándoroltak ki. Nemcsak saját népüket, de az ország minden más, sőt régi hun lakosát is magukkal vitték és minden ingóságukat felégették, mit el nem vihettek. (Dr. Márki Sándor: »A longobárdok hazánkban.«)

Így tehát sem Erdélyben, sem a Dunántúlon, nem lehet fehér, hunok (»avarok«) előtt népről beszélni!

A Vág és az Ipoly között egyelőre a svévek és kvádok maradtak meg, míg a *fehér hunok betelepítette szlávtság* ki nem szorította őket. A szlávok nem voltak hódítók, hiszen a hunok alatt tanultak meg harcolni, *akik bukásának főoka éppen az volt, hogy fegyverbefogták a szlávokat.* Az »avar« először inkább a *nevével győzött*, azután pedig főleg szervező és vezető maradt, mint a császárságkorabeli római nép. Maga ugyanis Atilla alatt az egész hunság kultúrájának letéteményese volt és műveltségük következményeként már önálló fellépésük idején *elpuhultak voltak.* Szerettek jólétben élni, (míg a harcos fekete hun »éhséget, szomjúságot tűrt«) a díszes és értékes ruházat nagy gondjuk volt, ékszerekkel pompáztak (ezek bőséges emléke a »keszthelyi kultúra«), illatszereket használtak és györjeik (ring) fényüzését az egykorú krónikák is megcsodálták.

A *győrök* koncentrikus sáncgyűrűk – egy-egy törzsnek voltak védelmi és társadalmi szervezete. A legbelső valahol a Tiszánál – ahol Atilla székhelye lehetett – a kagáni székhely volt.

Harcosnak csak másodrendű harcosok voltak« és ezért alkottak maguknak a magas, vörhenyes-szőke szlávokból segédcapatokat! Ezeket küldték támadáskor előre s ha őket vissza-

verték, fegyverrel hajtották őket újra támadásra. Innen a szlávok »bifulcus-bifurcus« (elől-hátul hajtott, – két karó közé szorult) krónikás gúnyneve.

A fehér hunok gazdagsága és hatalma azonban régi szkitha erkölcsaik megromlásával járt, A vitézkedés mind kevésbé lett kenyerük, családjuknak, főleg nőknek éltek. Nemcsak tiszta fajtájukbeli sok gyermekük volt, de a szláv asszonyokkal is túlságos volt az érintkezésük. Történelmi adatok szerint *egy ilyen ujszláv nemzedék* támadt először ellenük. Magyarázata ez az egyes szláv népek – cseh, tót, lengyel, – rövidfejségének is, másrészt annak, hogy – megint vitátlan – *ez a nép nem pusztult el, véres harcokban, nem is vonult vissza, hanem főleg államának központi területein, a Dunántúlon és Ausztriában (Bécs – Biécs – avar szó és alapítás) majdnem teljességében megmaradt, és egyrészében a magyarság, másrészében a délnémet – rövidfejű – svábság ethnikai anyagává lett.*

Azon szlávok közül, akik Közép-Európába az »avarsággal« jöttek, velük folytatták itt életüket és jó harcos néppé alakultak ki, elsősorban a két horvát népet kell megemlíteni, akiknek típusa is leginkább kaukázusi. (Jellemző itt is, hogy *a kevésbé harcos tót volt az u. n. fehér horvát.*)

A Nyugat, – Nagy Károly császár – leverte és meghódította őket. Meghódoltak, felvették a kereszténységet és ittmaradtak. »Avar« ország keleti részéből, »Biécs«-ükkel az Ostmark, Ausztria lett. Két nemzedék alatt körös-körül előtörték szláv jobbágy-népeik és országokat alapítottak maguknak.

A csehek 620 körül egy Samo nevű frank kalandor alatt rázták le először a fehér hunok igáját. A 803-i régensbürgi birodalmi gyűlésen pedig ezek ellen kérik az »avarok« és a morvák, együttesen a császár segítségét.

De ha a fehér hunok hatalma Bajánnal le is tűnt, népi mivoltuk sokáig fennmaradt. Pl. a VII. század folyamán még Bizánc ellen harcolnak – perzsa szövetségben – és ugyanekkor meghódítják Friault. A történelem 819-ből és 826-ból is ír róluk és még *a X. században is több nyomuk van a mai Horvátország területén. Ők adták elsősorban a szlávsnágnak a kultúráját. Ennek fogalmaival rengeteg hun-szkitha szó ment át a szláv nyelvekbe s míg ugyanazok egyrészt kezdettől megvoltak és megmaradtak a magyar nyelvekben, másrészt azokat*

a szóvándorlás törvényszerűsége szerint, mint u. n. szláv kölcsönzéseket *viszavettük*. Itt találjuk meg a magyarázatát a szláv és magyar szóegyezéseknek, illetve az egyező szógyököknek.

A sok, részben emiatt példát követve, – *a garád*. A magaslati szónak – bár elavult, – de nyelvünkben ma is meglévő szava. Az avaroktól vették át a szlávok s lett belőle *grad*, és *sok helynevünkben* ezen formában történt a visszavétel.

A hunok jellemzése.

Regina s általában a krónikások ostoba és ellenséges leírásokat adtak át *a két hun nép szokásairól és erkölceiről*. Mindezeknek az ellenkezője igaz: annak a kornak szokásai és erkölcsi épen saját népeiknél voltak primitívek és kegyetlenek s ezt ma megdöbbentő és érthetetlen példák tömegeivel könnyű igazolni. A gyűlölködő és gyenge ellenség emberi szokása a hazugság és a rágalom, amellyel Atilla és Baján hunjait is illették, valamint később bennünket is.

Ez a gyűlölködő hazudozás nem maradt ki természetesen testi megjelenésük leírásánál sem. Tiszta ördögpfákat rajzolnak meg, holott bizonyos, hogy *akkor és ma egyformán nem volt a testi különbözőség más, mint a kaukázusi és az árja ember különbözősége*. Akkor természetesen ez méginkább volt idegenszerű. Akkor a népek exkluzívabbak voltak, barbár volt minden idegen ha különb is volt náluk' és úgy írnak ezekről a krónikások, mint ma a vadakról az utazók.

Az idegennel szemben való különbözőségek a primitív lelkékben még inkább élesztette a gyűlöletet, így aztán a rasszbeli különbözőségekből *torz ábrázolás, karikatúra lett, ezek rajzolatai a krónikás írások*.

Hiszen már az ősi szkithanépek, a khiti- emlékek sem sokkal jelentenek mást. Mégis ezekben, az ábrázolás komoly célja – egyiptomitól, árájától, sémitától való – megkülönböztetés volt, a fő, a jellegzetesnek kidomborítása s bennük a primitívum a korszaké.

De ugyanakkor megírják, hogy a fáraó arája, *a khiti királyleány* – maguk között és magukhoz képest – »égi szépség«, amiből ha le is számítjuk az egyiptomi írások szokásos túlzásait, pozitívum *marad*. A khiti zsoldosvezér *Uriást is* szép feleségéért pusztította el Dávid király.

Most, a longobard *Romhilda* gyászos krónikáját írva meg, voltak kénytelenek megemlékezni *az »avar« vezér férfiasságáról*, akiért Romhilda elárulta és elhagyta népét.

A gyűlölködő tudákosok írásaival szemben tehát a szkitha emberképről is mást bizonyít a valóság. Ime, nemcsak a szláv, de az árja nőknek is inkább kellett a szkitha férfi s emlékezzünk az amazon legendára is, mikor a szarmata nők és szkitha ifjak nászából új népek születtek.

A műveltebb, kiválóbb és a mindenkor »több embert« jelentő szkithát az ősidőktől *máig éhesen igyekeznek magukba olvasztani* a másfajtaikat. Így is szaporodott azután az egyes idegen népekben a szkithafaj, illetve a kaukázusi típus, míg a megmaradiaknak a testi és *lelki* fennmaradásukért, tehát nemzeti mivoltukért állandóan fegyverben kellett és kell élniök.

Hogyan lett a kaukázusiból »alpesi«?

Az európai fehérhaj kerekfejű típusának kialakulásában a legfontosabb tényező a fehér hun (avar).

Számukat a krónikások 7x30.000 harcosra, az egész bajáni hunságot tehát az 1.000.000 főnéi jóval többre tehetjük. Számra nézve is hatalmas nép volt ez akkor.

Figyelemmel arra, hogy puha, elsősorban nem harcos nép voltak, véres veszteségeik alig lehettek, ellenben szaporaságukról a feljegyzések is megemlékeznek. Végül, megsemmisülésük mese, politikai hatalmuk megtörése után népi mivoltukban földjeiken maradtak meg. Megállapítható, hogy utolsó *megalapozását* és teljes *kialakulását* *ők jelentik a most már alpesinek* is nevezett kaukázusi rassznak.

*

Ebben a korban barnaszínű és rövidfejű volt már Gallia közepének lakossága, *a kimber és alánutód gallság* és ez a jelleg megmaradt máig. A germán frankok beolvadása, nem sokkal később a normannok képezték ki a kelta alapnéppel a francia nép hosszúfejű típusát északon, míg délen megmaradt a mediterrán (ibériai) rassz.

A területileg csatlakozó Svájc túlnyomó részben barna és rövidfejű lakosságú. Ennek a típusnak gócpontjai a tessini, graubündeni és wallisi kantonok, – a régi Rhaetia. A *rhaetusok az etruszkok utódai*. Niebuhr ezen állítását az újabb historikusok és nyelvészek tényként fogadják el. Már *PUnius is* vallotta, hogy a rhaetusok az etruszkok északra szorított népének utódai.

Ha a *barna kaukázusi típusnak elterjedését* vizsgáljuk, szembeötlő, hogy:

Graubünden, Glarus	30.34%
Baden, Württemberg	25.07%
Bajorország	19.02%
Westphalen	9.01 %
Pomerania	8.03%

Hannover, Oldenburg 7.00%-ban ez a rassz, tehát ennek elterjedése nem északról délre, hanem *délről északra terjed*, ami a szkitha-etruszk származásnak a statisztika modern eszközével való igazolása.

Kollmann helyesen fogja fel ezt az ősi szkitha népvándorlás eredményének és így a *kithi-szkitha-etruszk-rhaetus ősök ma bajor-osztrák-svájci-sváb rasszutódaikban élnek!*

Wirchow szerint az északról délre törő szőke típus két külön gócba vágta szét a barnát. Ezek a folyók mentén, a Rajna irányában Elzász felé s a Duna irányában, Bajorországtól lefelé terjednek. (*Wirchow* pontosan megkülönbözteti a szőkétől a szürke típust, (szürke szem, szőke haj, világos bőr), amely az árjaság szláv ága.

A *bajani hunság* felléptéig is ez volt általában a rövidfejű kaukázusi fajnak Európa közepén történt elhelyezkedése. A longobardoknak a Dunántúlt történt – *szó szerinti* – kiűritése után, az »avar«-nak nevezett hunság birodalmának gócpontja ez és a mai Ausztria lett. Politikai jelentőségük megszűnésével *mint nép megmaradtak, de felvették a hóditók szellemi jegyeit, vallásukat, nyelvüket. A testi jegyek azonban merevebbek és állandóbbak lévén, nemcsak megerősítették fajtájuknak a Duna irányában történt terjeszkedését, de ahhoz hatalmas területen csatlakoztak. Hiába lettek tehát sok század alatti szellemi áhasonlással svábok vagy délszláv horvátok, testi mivoltukban legalább is azonosak maradtak a többi szkithafajával, aki még volt, az akkor Európa keletén tanyázott magyarságig.*

Ez a rokonság *csupán vér rokonság, amelynél a szellemi* (nyelv, kultúra, nemzeti érzés, stb.) *rokonság kétségtelenül öntudaiosabb és döntőbb tényező* s az utóbbi nyilvánul azok életében, míg az előbbi talán *tudat alatt hat.*

Utóbbiakban maga a nyelv a kevésbé fontos, (pl. az oláh, nyelve dacára szellemi rokona sem az olaszoknak) de a másik kettő, főleg még a közös történelem, végleg az idegenekhez kapcsolja őket. *Mégis testi azonosságuk a mienkkel annyira egy, hogy a Tiszától az Óceánig utazva eggazon arcvonású és megjelenésű emberek között maradsz.*

A jelen sok mértjére tehát a fajiságban találunk választ. Ha DIsraeli mondása: »A fajta minden s azon kívül nincs más igazság« túlzás is, annyi bizonyos, hogy az észak és délnémet külön célok, – a magyar-osztrák sorsközösség, a svábok, tótok, horvátok hozzáánsimulása, nem csupán az alkalmi politika eredménye.

Politikai alakulások.

A Kárpátoktól keletre fekvő szkitha földön az északkeleti kazárság és a délkeleti magyarság között lévő szkithaság a nemzetté erjedés állapotában maradt Dengezik halála után. Kialakulásuk csakhamar megkezdődött, mert a dunai bolgár hagyományok szerint első fejedelmük, *írnak*, Attila legkisebb fia volt, aki a bolgár egységet megteremtette. (*Hóman.*)

Németh Gyula szerint a bolgár, keveréket jelent. Mindenesetre bizonyos, hogy a inemzetté érett és szervezett *atillái* és hajáni hunság után ottmaradt *hunokból* és más *szkitha népekből* alakult ez az új nemzet, bár ennek az elnevezésnek nyomait már az V. században megtaláljuk, mikor a hunok között »bolgárok« küzdenek a góthokkal az Aldunánál.

Maga az alakulás, törzsek ad hoc szövetkezése, átcsoportosulásain, felbomlásain keresztül haladt és *ezek a csoportosulások azok, amelyek az erjedés ezen korszakát félreértő történelem lapjain mint új meg új népek fel és letűnései szerepelnek.* Mégis csodálatos, hogy származásukat és népi lényegüket illetően a félreértések zürzavara keletkezhetett.

Nevük erre nem adhatott okot. Hiszen a byzantinusok *hun*, *hunobundóbolgár*, *onogunduri*, *hunkotragui*, stb. elnevezései a hun-magyar eredetet tisztán érzékeltetik. Az arabok feljegyzik, hogy nyelvük hasonló a kazárokéhoz, amelyet főleg kereskedelmi élénk összeköttetéseikből jól ismertek.

Szkithák voltak tehát, – közelebbről hunok. Az orosz *Nestor* egyenesen a kazárokkal azonosítja őket: »kamen aus der Zahl der Schyten das ist der Kazaren, die sogenanntn Bulgaren, und waelhten sich Wohnsitze an der Donau« Kr. u. 501. (*Schüchte aus Nestors Jahrbüchern*). ,

Görög, arab és magyar kútfők alapján eredetükről ugyanezt bizonyítja *Fejér György*. »Bulgari occidentales seu *nigri*, lingua sua Hunnica seu Magyarica primitiva cum Slavica commutata degenerarunt«. *Fejér* a kazárokról írott munkájában

Mirkond perzsa író alapján a kazárokat magukat a *fehér hunok* egyik törzsének bizonyítja, szerinte a fehér hunoknak négy törzse lévén:

I. *Var-* (Tibar, Avar, Owar, Awar)

II. *Kazár* (Kozár, Chazur, Katzir, Akatzir)

III. *Uz* (Ozi, Asi, Chuz)

IV. *Pecsenyegh* (Pacinacitae, Pacceni, faessenyő),

amely felosztás annyiban kétség nélkül helyes, hogy mindezen népek szkithák voltak, viszont a Var-ral, akik hunok (fehér hunok, Baján népe) a byzantinus tévedésekkel egyező hiba a szkifhaságnak a hun melletti másik önálló főágát, az avart azonosítani, de az ezeknél sokkal régiebb, külön fejlődött kazár népet is idesorozni!

Az emiitett különböző források között *Elmacin* arab, *Chorenei* Mózes örmény és *Theophanes* is kifejezetten hunnak bizonyítja a bolgárt s megállapítják, hogy *nyelvük a hunnal azonos, a töröktől és a perzsától különböző!*

Mibenlétüknek ezen világos igazságát meghomályosították az *ogur, ugur, un-ugur, ogundur, onugundur, utrigur, stb.* szavak és *fikciók*. Ezek egyrészt *idegenek alkalmazta szavak, másrészt időnkinti politikai csoportosulások voltak*, amikhez aztán a térben-időben messziről]öttek olyasféle meséket költöttek, hogy *y>volt egyszer egy ugor nép, amely legyőzte az onugurt, aztán egyesült az ogundurral, majd szétvált utrigurra és kutrigurra. Származtak pedig valamiféle lesodort török-mongolságból*«. Ideje, hogy a komoly történetírás ezeket a *mesebetéteket* is végre kidobja!

Az »ugor« szó és fogalom.

Az »ugor« névvel, amint *Munkácsi Bernát dr.* *Az »ugor« népnevezet eredete* című tanulmányában bizonyítja, a *szlávok jelölték meg az idegeneket*, úgy., amint később, a byzantiak a *türk*-kal, vagy miként még később, a magyarnak minden muzulmán vagy turbánviselő (arab, bosnyák., stb.) török, a töröknek az európai frends, efrends, (francia) a délszlávnak pedig svába volt *minden idegen. így a byzantinak a kazár is türk volt* és így nevezték a magyart is *ugyanakkor*, amikor már az arabok is a magyart magyarnak (mazar) nevezték. Megemlítendő itt azonban, hogy maga *Constantinus* bennünket a rossz szokás alapján *turkovi-nak* és helyesen *mazari-nak váltogatva* nevez. (z = gy).

Az ugor tehát általánosan idegent jelentő szláv szó. Ezt a szót elsősorban alkalmas megjelölésül a szkitha népekre vonatkoztatták, »ugri beljiji« »fehér ugorok« *krónikáikban a kazárokat, »cerniji ugri« »fekete ugor «-ok a magyarokat jelentették.* Az orosz ugor, jugor, ugri, uhri szó, – amelyekből az *ungar, unger* is származott – általában vonatkozott tehát a hun népekre is. így nevezték azoknak az ősi földön maradt részeit, – míg az ugyancsak orosz *wenger* az előbbtől megkülönböztetve jelent bennünket.

Ez a szó eredeti formájában: ugor, tehát idegen és jelentése szerint »az idegena-t jelentő szó csupán, amelyet különösen a szkithafaj valamelyik népe önmagára vonatkozóan soha nem használt. Ebből ethnikai nevet csak a filológusok találtak ki (Budenz után) s azt teoriájukban az altáji (!) nyelvcsalád finn-ugor ágára (?) vonatkoztatták.

Ezt a zavart aztán még inkább mélyítette az *ujsfur* fogalom, ami viszont egy valóban létezett török-mongol fajtájú nép neve volt.

Az unugur-bolgár elnevezésnek, azonosításnak értelme tehát nincs, – az egész arra volt jó, hogy állvány legyen a török származási elmélethez, amely azt mondja, hogy az »unogur« nép, valamely »hun áradattal« – Szibériából lesodródott török nép volt, amely a bolgár és a magyar nyelvbe a török elemeket beültette, – annak a nyelvnek tehát léteznie kellett!?...

Tény, hogy a VII. században egy ilyen – a szlávoktól *onugurnak* nevezett – *politikai alakulás* állandósult. 847-ben még hun kötelékben törnek Erdélyre, ahonnan azonban Theodorik osztro-góth király őket visszaveri. A VI. század közepén a fehér hunok hegemoniája alá kerülnek és 600 körül Baján alatt harcolnak Priscus római vezér ellen.

Procopius és kortársa *Ennodius* ticinusi püspök felváltva nevezik hunnak és bolgárnak iőket, s *népük két ágát különböztetik meg kuturffur és uturgur név alatt.*

Kovrát (668-685.) alapította meg a dunai bolgár birodalmat. A nemzetnek ebbe beleilleszkedni nem akaró része a Káma-Volga felé vándorolt el és ott alapított magának külön hazát, egy harmadik, kisebb töredék pedig Lebediában maradt.

Lebedia nemcsak a hun-maradék bolgárságnak, de magának a nyugati, atillái, bajáni – fekete és fehér hunságnak is – szülőhazája. *Az őrméng források* (főleg Agathon diakónus), *Jordanes és Kosmas Indikopleustes* tudósítása és *a Zachariás féle egyháztörténet* szerint a Kapukon túl (Gsurzár – Vaskapu) a Kaukázustól északra, a Pontus környéke volt hazájuk.

A Volgához távozott nemzetrészt nem is tért vissza. Utódaik talán a..kazáni tatárok, amelynek mohamedán része ma is bolgárnak nevezi magát. Ezek tehát törökökké *lettek*, mint ahogy a Balkánra szakadt nép szlávává *tett*.

Nyilvánvalóan helytelen tehát az a velük való bizonyítás, hogy a bolgár török lévén és a bolgár a hunnal rokon, tehát a hun is török. Maga a kiindulás hamis. De egyenesen *ülfakozni* kell Németh Gyula alaptalan és vakmerő *gondolatfűzése* ellen, hogy: »Minden valószínűség mellett szól, hogy a magyarság az onogur-bolgárokkal, minden esetre a Priscos tudósításaiban szereplő bolgárnépcsoporttal együtt a 460-as évek elején költözött nyugatszibériai őshazájából a Kaukázus vidékére.« (»A honfoglaló magyarság kialakulása.«), hogy 465-800-ig az Azóvtól Kubánig terjedő »Levedia«-ban tanyázott volna, ahonnan a bessenyő üzte volna ki, – főleg, hogy a kazárral azonos volna; a szabir, amely adta mindezen vándorlásokra a kezdeti lökést. Az adatok kaleidoszkópjának játékos képe mindez, – a »törökpárti«-ak céltudatos rendezése.

A bolgárság kiválása és faji elkülönülése.

Az évezredek során felemelkedett és letűnt szkitha népek közül már csak a bolgár az, amelyiknek fajisága alapján a magyarsághoz talán még valamilyen vonatkozása van. Ez a nép lényegét illetően már nem szkitha nép, azonban származásán kívül *annak* sokáig megmaradt tudata, majd a mienkkel párhuzamos története az a többlet, ami okot adott a tudományos rokonításra s ami átment a köztudatba is.

Az írott történelem és segédtudományai megállapították a nép szervezetét, nyelvét, szellemét is és az etimológiai eredmények természetszerűleg kellett, hogy túlnyomó részükben egyezzenek a magyaréval.

A bulgároknak is megvolt az a védelmi és társadalmi szervezete, mint a bajám hunoknak. Kilenc törzsük kilenc győrben helyezkedett eleinte el. Hadiszervezetük, hadviselésük az ősi szkitha volt. Ruházatuk szintén. *Liutprand* követi jelentésében (X. század) panasolja, hogy Nikephoros császár az udvari ebéden elébe ültette a *bolgárok magyar módra ngirt* követét. Ez a »magyar mód« a három varkocs meghagyása (Vata varkocsai) és ezt az ősi hajviseletet az eudzei bolgár sirszoboremlék is őrzi.

Fehér Géza említi ezt az adatot, aki Kruin Khán madarai szikladomborművéről is megállapítja, hogy a Szasszanida időkig visszavezetett – ősi bulgár, (helyesebben szkitha) képzőművészet alkotása.

Fehér Gézának is viaskodnia kell azzal a bulgárokkal is ki-

terjedő kicsinyes és tudatlan állításával a középkori írónak és követőiknek, hogy a középkori bulgár vad, barbár horda volt és reánk, illetve a szkitha népekre is hasznosan bebizonyítja, hogy a bulgár sohasem volt nomád, hanem letelepült földmivelő és állattenyésztő nép.

Nem vitás, hogy a bolgár nyelvben vannak török szavak, – amelyek bekerültek az összes szkitha nyelvekbe is, akként, hogy a keleti hunság, amely a mongol-török népeket épenúgy nevelte fel, mint a fehér hunok a szlávokat, – Khina alól visszaáradva, saját átalakult, vagy azoknak egyes szavait elhozta s népeinknek nyugat felé terjedő láncán továbbadta. Az erőszakolt finnista teoriával szemben azonban *inkább* népszerű török elmélet erre a tényre alapított, – a szkithafajuság hirdetését elnémitván a német tekintélytisztelet és Hunfálvy Pál.

Maga a bolgárság hova-tovább egészében *idegen* lett. Példájuk (a contrario) a kezdettől fogva való tiszta magyar egység egyik legfontosabb bizonyítási eszköze.

Az erős katonanemzet, amellyel szemben Konstantinos Pogonatos császár még birodalmának egész haderejével is vereséget szenved, *rárétegződvén a szláv lakosságra, nyelvében és jó-részt rasszában is elszlávosodott.*

Miklosich egyenesen » bolgár-szlovénok «-nak nevezi őket, a Káma-Volga vidékére szakadtak utódait pedig a csuvasz, (esetleg cseremis és mordvin) népségben keresik az orientalisták.

Bizonyos az, hogy rövid 200 év alatt (678-860), akkor, *amikor az utolsó szkitha hegemoniát az elaggott és már gyorsan letűnő kazárság mellett megvalósító magyar nemzet a Kárpátok alján megjelent, a bolgárság szellemileg, sőt fajilag megszűnt szkitha nép lenni.* Ha Miklovieli túloz is és népük nem lett *bolgár-slovén*, mégis bizonyos, hogy belőlük, új földjükön akként alakult ki egy *új-bolgár* nép, velük a thrákokból és a szlávokból, – mint az etruszk, sabin és latinból a római, – a kelta, angolszász és normannból az angol alakult ki.

Meg lehet jegyeznünk, hogy maga ezen új-bolgár nép is újabb variációk tényezője. Ilyenek pl. a macedón, vagy a hazánkban ismerős *krasován*, amely a bolgár-oláh–szerb kevei édeséből kialakult tájfajta. Ez a korcsnép hovatovább az oláhság szellemi jegyeit veszi fel. – Ilyen kritériumok a szellemi-korlátoltság, alkoholizmus, nemi kicsapongás – s nyelvük is mind teljesebben oláhos lesz. Nem csoda így, ha községekét az utolsó másfél évszázad alatt már teljesen dominálta az oláh és sváb.

Kik voltak az avarok?

Az írott emlékek, az egykorú és közeli történelem, a nép köztudata, hagyományai, mind – tisztában voltak azokkal az igazságokkal, amelyeket az újabb és legújabb tudományok vakmerően letagadtak, vagy egyes tudósok problémákká avattak. Mikor csak a régi írott történelemnek egymagában kétségtelen ténye az, hogy az »avarok« (Baján népe) nem voltak avarok, hanem határozott bizonyossággal hunok, s amikor ezek az álaravok (pseudo-avares) az avarokkal való összetévesztésükön kapva-kapnak, mert ez számukra erkölcsi nyereség, erőbeli többlet, amikor egy erősebb, kiválóbb, keletibb avar nép létezését ismerik, amely mind ezen okoknál fogva kellett, hogy a bajáni hunságnál régibb, maradandóbb és minden vonatkozásában többlet jelentősebb legyen, – csodálatosan nem keresik, hogy kik voltak ezek a tulajdonképeni avarok?

Itt-ott felemlítik őket határozatlanul, sokszor tudatosan elhallgatják, olyképpen, mint mikor a meg nem értett utrigur-kutrigur-féle politikai, – momentán alakulások – felbomlása után néznek a semmibe. Ez a tudomány vakon haladt el a keleti kútfők sok fontos adata mellett és szinte gyerekes csínynyel dobta félre az elsőrendűen fontos örményeket. Ellenben a semmiből nemcsak nyelvtudományt, de történelmet csinált Hunfalvy Pál és a lényegében hozzá hasonló Várnbery Ármin, akiknek jó időre sikerült homokba temetni az igazságot. De, nagyon helyesen mondja Munkácsi Bernát, hogy – *évszázadok problémái lehetnek viszontagságos sorsú kérdések és igazságok és bukásuk után kelhet fel győzelmük kapcsolataik kiderítésével. Továbbá, hogy az ismereteknek minden ágában is – a tévedések erdőin át jutunk az igazsághoz!* Helyes megállapítása az is, hogy: *évezredekre terjedő múltja volt már a magyar nyelvnek mielőtt a magyar nép a történet láthatárán megjelenj és ama törzseknek élete, amelyek e nyelvet és rokonnait beszélték, nem fogható fel másképp, mint állandó tolongásnak, ide-oda vándorlásnak a szkitha gyűjtőnév alá foglalt, különböző nyelvjárásokat beszélő nemzetiségek között!*«

Valóban évezredekre terjedő múltja van a magyar nyelvnek, valóban hamarabb volt e nyelv, mint maga a nemzet, mert ez alapján maga az egységes szkitha nyelv, a szkitha nyelvcsalád tagjainak ősi nyelve, amelyet a történelem ezredévei során egymás után, – de akár egymás mellett is, kialakult és különböző politikai egységekbe tömörült szkitha népek csupán nyelvjárásbani különbözőségeikkel beszéltek.

Maga a magyarság pedig nem a Kárpátoknál jelent meg a »történelem látóhatárán«. Addig más név alatt *ismerten* élt. A jóhiszemű Munkácsival szemben, akit nyelvészkedése és a korszellem *inkább* Vámbéry iskolájába sodort – azt is meg kell jegyezni, hogy a szkitha népek ide-oda nem tolongtak, hanem egyrészt természetes kirajzásaik alkottak szülőföldjükön kívüli államokat, – másrészt sohasem más nép ereje, de a maguk céltudatos útja volt minden megmozdulásuk.

Láttuk, hogy a szlávoknak a szkitha népekre vonatkoztatott *ugor* elnevezése (fehér ugrai, fekete ugrai) egyrészt *annakidején* zavarta meg a bizantinosokat, – másrészt újabban vezette a tudósokat olyértékű megállapításokra, mint amilyen volna az, hogy a német, a germánok – *deutsch* ágazata. Mikor pedig a fehér hunokra értelmetlenül ráruházták és rajtuk hagyták az »avar« nevet, úgy okoskodtak, hogy *ha*, – az elképzelésük szerint – *az avaroktól kiűzött fehér hunok* már a köztudatban *y avarok* lettek, akkor *a türköktől kiűzött (?) avarok legyenek türkok*.

A »türk«. A »massagéta«.

Ez a »türk« szó az arab és a perzsa nyelv »ugor«-ja. Ezeknél éppen azt jelenlétié, mint a szlávban az utóbbi. Általánosan az idegen népre vonatkozó megjelölés volt. De a bizantinosoknál ez a szó, – épp úgy, mint addig a szkitha, a kelet földrajzi fogalmává is változott: Kelet-Turkia, keleti türk. A források értékelésénél, különösen a *Priscos Rhetor* feljegyzéseiben sem ezen tényeket, sem azt a zűrzavart nem szabad figyelmen kívül hagyni, amelyet *az addig valóban ismeretlen ótörök nép megjelenése* a Kr. u. VI. század közepétől – nem annyira a szkitha népek között, – mint inkább a *tudósításokban okozott*.

Ezért van az, hogy a türk nevet alkalmazzák a szkithaság utolsó hegemoniájára, arra a legfiatalabb és leghatalmasabb nemzetre, amely meglepő fellépésével állandóan foglalkoztatta

ezentúl őket, *jóllehet tudtak, hogy kik vagyunk és jól ismerték múltunkat.*

*

A szkithák (szakák) *szabad szkitháknak* nevezett nyugati ágából keletkeztek a hun politikai alakulások, a keletibb szabad szkithákat massagétáknak nevezték a görögök.

Utóbbiak között a vizek mellett települtek neve volt a thyssagéta. Már Herodotos megteszi a síkföldi baromtartó massagéta és az északibb, lovasvadász és halász thyssagéta és jirka közti különböztetést.

Utóbbiakban a keleti hunsnak velünk szomszédos és két legközelebbi rokonképét, a kunt és a bessenyőt látjuk. A földrajzi összefüggést nem érintette a keleti hunsnak – a hiunginik-nak története, ezek nyilván sereghajtók maradtak. A szkitha népek szokásául ismertük meg, hogy vereség esetén csak a közvetlenül érintett törzsek menekültek, ők így azután is megmaradtak velünk szomszédos földjeiken.

A legszélsőbb jirkáktól (tehát bessenyőktől) északra már a Herodoióstól még nem ismert mongol-török népek következtek, akik jó sokára léptek csak ki – a hun iskola elvégzése után. – az ismeretlenségből. Ezeket azonban mégis megkülönbözteti a szkithaságtól.

A népazonosság minden kritériuma szerint az ősi szkithák népe, *maguk a szkithák voltak a massagéták annyira biztosan*, hogy Nagy Sándor történetírói ráismerve bennük Herodotos dnyeperi szkitháira, alig tudták magukat a hazugság vádja alól tisztázni. *Strabo* azt mondja, hogy a Káspi körüli szkithák a dahák, a keletiek a massagéták, a többi népet álfájában nevezi szkithának (szaka). Ugyanígy *Ptolomeus*, aki térképén is így jelöli meg őket. »Sogdiani, Dahae, Massagetatae, Sacae *eiusdem nationis sunt*« mond *Curtius* (Hist. Alex. Magui L. VI. c. 3.)

Ha már most egybevetjük ezen adatokat;

Procopius: »*Massagetatae, si ve ut iam vocant Hunnos*«,
Atillám, Massagetarum, Scytharumque exercitu
armatum adversus Aetium processisse...«

Belisar: »*Aigan parentes habni Massagetatae, sive ut iam*
vocitant Hunnos« (»De bello Vandalico«).

Evagtrins: : *Hunni, olim Massagetatae...*
Jiunni qui et Massagetatae...«

Theophanes: »*Ad Eurum Tanaidis Turci habitant, qui olim*
Massagetatae vocabantur... *

»In Oriente ad Tanaim Turci degunt, qui Massagetae antiquitus dicti sunt...«

Menander: »Turci, qui antiquitus Sacae vocabantur...«

továbbá *Bizanti Faust:* »A massagéták királya számos hun hadak vezére...« azon időben a saját vére Chosroes, Armenia királya, ellen bosszút forraló massagéta király, Samesan egybegyűjté hunjainak minden hadát...« (Örmények tört. 4. kötet.) - *Fuldai évkönyvek* (894): »Avari, qui dicuntur ungari«, Tamás, spalatói esperes (900 körül): »A massagéta nemzetnek egy része kiköltözvén országából, mely magyar nevet visel, nagy sokasággal jött, minden akadályokat elpusztítván, egész Pannóniát, a Duna mindkét oldala fele elfoglalta«. – *Federic aquileai patriarcha:* »Magna Ungarorum gens a Syria egressa« (Aquileai krónika), *Nicephora Gregoras:* »Massegatae Alani vulgo dicuntur«. A szerencsétlen augsbúrgi csatáról fennmaradt egykori kézirat a magyarokat egyszer ungaribusnak, többször parthunak nevezi. *Agathias* »onguroknak nevezett unnok«, *Theophilaktus*, a hun-ugorok onogur, unnugor, »a hun nép egyik ága« kifejezései, – ezek és hasonló egykorú megállapítások tömege bizonyítja, hogy ezek egyfajta népek voltak, továbbá, hogy csak a területi és később a politikai összefüggés megszakadása választotta el az »u. n. szabad székesség« hun és massagéta népeit egymástól s utóbbiakat nevezte, korszakának téves és kényelmes kifejezésével turknak a bizánci.

Népünknek tehát idegenek adta első és utolsó neve: massagéta és türk, közben a szlávok elnevezése volt az ugor. Az őshazában való, magunkra vonatkozó saját nemzeti nevünk volt pedig az avar!

Hunfalvy úgy okoskodott, hogy nem lehettünk turkok, mert ungaribus vagyunk. Azt nem veszi tudomásul, hogy úgy az egyik, mint a másik egy-egy idegen-adta elnevezés, a sajátmagunk adta név mellett.

A császári Írókat tévedéssel gyanúsítja meg, pedig azok nála sokkal jobban ismertek bennünket, színről-színre és múltunkban is. Szembeszáll Jordanessal, aki is azt mondja: »Hungari aute.m hinc sunt noti...« s bennünket meghagy a Maeotis körül, de a hunokat céljai szerint az Uralhoz helyezi. Tagadja természetesen *Georgius Monachus* »Turkovi, Unnoi, Ungari« azonosítását, *Ibn-Roszteh* és *Gurdézi* türk-madzsar egyeztetését, megdöbbentő vakmerőséggel tagad minden elméletével nem egyező tény.

Az avarok megfelekezése.

Nagy Sándor ázsiai hódításai halála után csakhamar bomlásnak indultak. Indiát a keleti hunok foglalták el és Pendsáb, keleti Afganisztán és Baktria szkitha királyokat uralt. Azos király háromnyelvű (görög, – prakrit –) érmeivel könyvtárnyi könyv foglalkozik, de a harmadik nyelvet eddig nem fejtették meg!!!

Strabo, *Pasianos*., *Tocharos* és *Sakaraulos* királyokat említi meg a 12 szkitha király közül, akiknek 300 uralkodási esztendeje jelentette az Indo-szkitha birodalmat. Bizonyos, hogy ha több, mint 20.000 drb. érmüket olvasni fogják, – fajtánk mi-benléte nem lesz többé vitatható.

Nagy Sándor indiai hódításainak sorsára jutott Antiochus öröksége is, amelyet az avarok egy része foglalt el Nagy Sándor halála után (60 évvel) s alkotott belőle 500 évig (Kr. e. 260.-Kr. u. 226-ig) fennmaradó, Rómával dacoló világbirodalmat.

Az avar »pártus«-ok felléptének oka nem egészen világos, bár nyilvánvaló, hogy a roskadozó nagysándori birodalom csábította a szkithákat a hódításra. – *Arrian* görög történétíró (Kr. u. II. század) azt mondja: »a pártusok Szeszostrisznak, Egyiptom királyának és Jandusszosznak, a szkitha királynak idejében költöztek ki azon helyre, amelyet most bírnak.« *Constantinos Menasse* (Comp. Cronicum XIII.) ugyancsak a Szeszostrissszal való szövetség eredményének tudja a régi asszír földnek a pártusoktól történt megszerzését.

Ugyanezen szabad szkithaságból váltak ki előbb a királyi szkithák, most ismét a szabad szkitha., massagéta nép megfelekezéséről van szó, midőn alkalmas és királyi férfiú hatalmas vállalkozására sereglett össze a nép jelentős része. *Hogy ez nagy belső harcok nélkül nem történhetett meg, mutatja a kivált résznek adott »pártus«* név.

A *nisibi felirat* ezeket örökíti meg: »Antiochus országlásának 11. évében a pártusok a macedónok igáját lerázták és az eulhaliták királyának fia lett királyuk, kinek nemsokára Kelet- és Északázsia minden népei meghódoltak«.

Ezt a feliratot *Tiridetes* örmény király vésette be, maga is pártus, illetve pártus dinasztiaiból származott. így az euthalita hunnak is nevezett avarok közül való, akiknek gazdag, következőként művelt és polgárosodott államáról *T. Simocatta* is ír.

A hódító, az első pártus király *Arszak* volt, aki Arméniát

is meghódítván, abból pártus scundo-geniturát képezett, trónjára ültetvén öccsét, *Val-Arszakot*.

Az Arszakidák.

Az ősi, művelt pártus Arszakida király érdeklődött új népe, az örmény kiléte iránt és ezért *Mar-Ibas-Katinát* elküldte bátyjához, hogy a nini vei királyi könyvtárban kutasson az örmények története után. Ezt a munkát folytatta később az V. század közepéig *Choronei Mózes*. *Mar-Ibas beszél achusokról vagy pártusokról és ezek anyanépéről, a daha vagy massagéta szkithákról* és magasztalja a honalkotó és hős legnagyobb királyt, *Válarszakot*.

A pártus Arszakida dinasztia és az örmény történelem kapcsán forrásaink tehát az *örmény krónikák is*, amelyek a közvetlen tudomás és érdek okából a legmegbízhatóbbak közé sorozandók. Ezek alapján állapítható meg az is, hogy az *Arszakida dinasztiából származott menekült volt Basilius és utódai, Constantinus Porphyrogenetus és Bölcs Leó!...*

így tehát, ha utóbbiak honfoglaláskori s ezt megelőző történetünknek és ethnographiánknak méltán legnagyobb tekintélyei, – érthető. Ezek a császári írók tulajdon ősi fajtájukat kellett, hogy legjobban ismerjék!

Ha pedig minden jottájuk tökéletesen bizonyosnak és vitatlanul világosnak bizonyult, tudhatjuk, hogy mialapon írta Bölcs Leó, hogy szokásos nálunk és keményen büntetjük az – *elpártolást*. Az ő korában már a magyar, szervezett nemzetként jelent meg, továbbá köröskörül alsóbbrendű ellenségek vették körül. Az egy Zuárd, vagy *Szavardnak* (az ősinemzet névvel egyező név), Árpád vezérének elpártolásán kívül, aki népével együtt a balkáni bolgárok között maradt, nem is tudunk másról. *Az elpártolás előfordulásának és kemény büntetésének alapja Bölcs Leó tudatában elsősorban a partus elpártolás és annak következményei lehettek.*

»Savartoeasphaloi «.

Lebediában újabb ilyen megfelekezés gyöngíti az akkor már önmagát magyarnak nevező avar szkithaságot: egy rézsűk a régi hazába visszatér.

Együgyű mese, hogy holmi bessenyőtámadás szakította volna szét őket. A bessenyő, fajtabeli,, nyomunkon haladó

gyengébb nép volt, – másrészt bizonyos, hogy itt alakult ki a magyarságban az atillái örökség megszervezésének végleg elhatározott célja, amely az azelőtti hun haza felé útnak is indította őket. Itt és e helyett azonban 3 törzsük inkább a régi hazába tért vissza.

Már most: a historikusok előtt a minden szavában tekintély Bölcs Leónak ezen kifejezése itt: »savartoeasphaloi« – amely szóval a visszatérőket nevezi – érthetetlen!...

Pl. A germán *Zeuss*, vagy a magyar (!) *Borovszky* e kifejezést így értelmezik: »szabar-toi-aszfaloi« – a »swarts« és »phal« = »fekete« és »polovcz«-kun. Kinvicnek is rossz ez a szófejtés, – bár valamiben a lényegre így is ráhibázik. Hogy a szabir fogalommal és szóval lenne kapcsolatban Bölcs Leó meghatározása, eleve kizárta Hunfálvly szelleme.

Az összetett szó elsősze nem lehet vitás. Savar, szabardi, szabir változatban is előforduló avart jelent. Bölcs Leó tehát azt a néprészt jelöli meg, amely az új »magyar« politikai fogalomból a régít akarta visszaállítani, az előbbi hazában.

Ha a népnévből keletkezett helyfogalmat kutatjuk, vagy feltesszük, a menekülés – különben képtelen – esetét, – akkor a szó második része az »asphali« »jólvédett« »megegerősített« lehetne.

Már Dárius emlékirataiban előfordul *Sapardia*. Ez az avar föld, amelyet joggal azonosítanak a *Zapaortenon* hegyvidékkel. Így: »*Sabartoeasphaloi*« egyenlő volna »*Zabaorte*« és *asphali* azaz *HI jól védett Sabaorta*« kifejezéssel. Ez az a hely az őshazában, ahol Arszak Dara városát építette: »*Arsaces regnum Particum format, urbem quoque nomine Darám in monte Zapaortenon condit...*« (*Justinius Historiarum L.XLI.C 5.*) »*A Caspiis orientem versus regio est Zapaortene dicta et in ea fertilitatis inclitae locus Daricum*« (*Plinius Hist. Naturalis L. VII. C. 16.*) Ez a hely még *Plinius*nál »*Abaorte*«, *Isidorus Characenus*-nál »*Apaortikene*«, *D'Auville* és *Haas* régi földabroszán »*Apaortene*«. *Chorenei* Mózes földrajzában »*Skithia, amely Apaktariának, másként Turkiának is mondatik*«.

De vessük egybe ezeket is: »*Hunni, qui appellantur Saberi, gentes Hunnicae*« stb. és hasonlók a byzantinosokban, – »*Sabiri, gens Hunnica, ad Caucasum habitari frequentissimi et in multos principatus rite divisi*« (*Theophilactus*).

Így tehát az auktorok mellett, az azok közül kimagasló Bölcs Leó bizonyítja – a Lebediából visszatérők kapcsán –

azt, hogy a »magyar« előtt az egész nép neve az avar és hogy hol feküdt az őshaza!

Julián megcáfolt legendájának földje, a filológusok tundrái, Vámbéry Szibériája helyett ide is utal minden nyom, s ennek fekvése a magyar lélekben valahogy benne van. »Nem jártam arra, – de odaszállnék... «

Értelmezhető azonban Bölcs Leó kifejezése akként is, hogy: »bátor« vagy »igazi« avar. Menekülésük okának hiányában pedig éppen ez látszik a helyesnek. Mindenik esetben a helynévben vitatlandiul benn van és lényeges az -»avar«.

Jerney János, a pártuskérdésnek is nagy tekintélyű kutatója, a magyarságot közvetlenül a pártusoktól származtatja. Értékes itt a Klaproth Gyula elleni támadása, aki kaukázusi útleírásaiban (1807.) azt bizonyítja, hogy Theophilaclos ogorjai a kaukázusi avarok. Ezt még fellelhető történeti nevekkel igazolná, mint Uldni, Adilla, Budach, Ellák, Balamir, amelyek ismert hun, Almus, Zolta, Leél, Geissa, Sarolta ismert magyar nevekkel egyezők.

Jerney idézi pl. Kézai Simont, aki beszél a perzsiai magyarokról. Nyilvánvalóan a visszatért avarokról van szó. Ezt a tényt különben teljesen vitán felül helyezi az a történelmi tény, hogy őket az európai magyarok odaszakadt törzsének nevezve, XXII. János pápa 1329-ben a samosgati (Simsat) püspök felügyelete alá helyezi. Ma már és régóta csak a Madzsam nevű város, falu, hegy és személynév, a nagyon sok magyar típusu arc jelzi emléküket.

A partus birodalom.

Az avar (sabir) nép a szervezkedés, a reá váró hegemonia átvételére nemzettéalakulás stádiumában lehetett akkor, amikor éppen a nemzet magva, legfejlődöttebb része Arszakkal kivált. Birodalmuk történetét feljegyezte a história. Strabo ezeket mondja el: »Valami szkitha Arszak a Maeotison felül lakott daák feje, ezekkel együtt betört a pártusok földjére, azt elfoglalta, s részint maga, részint maradéki a pártusok nevét a rómaival vetekedő hatalom fokára emelték.« Tacitus leírja harcmódorukat, az ősi szkitha, vagy ismert magyar harcmódort: szervezett, begyakorolt lovasság, a nyilazásbani kiválóság és különösség, lesek alkalmazása, kelepccék állítása, színlelt hátrálással az ellenség hadirendjének felbontása, a várból ki-

csalása, stb. Ezzel a harcmóddal verte le *Orod* (!) király *Crassus* és törték össze *Antonius* légióit.

Eliseus (»Az örményeknek a perzsák ellen viselt háborúja.«) *Pharbi Lázárral s általában az örmény krónistákkal egyezően vallja, hogy a pártusok avarok voltak, Arszak a szkitha danák apar-(na) abar – avar – törzséből indult ki. U. így Ptolemaeus* (»obares«) és *Strabo*. *Justinus* azt mondja: »*Parthi Schitarum exules fuere.*« *Bizánti István:* »*Parthiae gens olim Schythica.*« *Trogus Pompeius* kétszer is említi, hogy a »pártus« és királyuk »*Arszak*« saját népüktől való neveik!

Mindezek alapján tehát 1. a pártusok szkithák voltak, azoknak *massag éta*, vagy saját nevük szerint *avar népéből*, 2. »pártus« a saját nevük volt, az idegenek is »pártus« formájában vették át e szót. Ha pedig ennek a saját népüktől adott névnek jelentése volt az »*exules*«, akkor tiszta tény, hogy a *partus* – pártost, elpároltat jelent, még akkor is, ha ennek világos értelmétől megrémültek a XIX. század tudósai. De a hivatkozott auktorok alapján merészelhetjük elhinni, hogy *Arszak* – Ország, *Valarszak* – a secundo genitura Örményország királya – *Alorszak*, *Orod*, – *Crassus* leverője – *Arad*, s. i. t.

Sokat jelent *Tacitus* mondása: »*Parthis nondum adultis:* a pártusok még nem serdültek fel«. Jelenti a pesszimista római rettegését az újonnan feltűnt félelmetes ellenségtől, az örök fajnak ifjú hajtásától, de jelenti még ki nem alakult állami és területi berendezkedésüket, sőt azt, hogy *anyanépüktől, az avarságtól még ekkor sem szakadtak el.*

Strabo feljegyezi, hogy a pártusok a Sassanidák ellen külső l'ajtájukbeli segítséget hoztak, *de az anyanemzethez fordultak segítségért máskor is, mindig, ha külső támadás, vagy trónviszály támadt.* Így akkor is, amikor a Sasszanida *Artaxerxes* megdöntötte az utolsó pártus király, /irtában uralmát, akiről *Tacitus* meg is jegyezi, hogy *otthon*, a daliáknál nevelkedett. (*Annalium L. II. C. 3.*)

Úgy látszik ekkor az avarok valami okból kellő erővel nem segítettek, rokonának, *Chosroes* örmény királynak támogatása pedig kevés lett.

Birodalmuk bukása után a pártusok jórésze nyilvánvalólag *hazament*, más részük római szövetségben, később zsoldban *massag éta* és *partus* légiók neve alatt harcolt tovább a perzsa ellen.

Évszázados harc volt ez is az árjával. Ott látjuk *Heraklius*

császár (610-641.) szövetségében még a 40.000 pártus vitézt a perzsa *Kozroesz* ellen. *Teophanes* már az új hegemóniát alapított szkithák nevén hun-nak, de kazár-nak és turk-nak is nevezi őket.

*

A pártus-perzsa harcokról sok jellemző epizódot jegyezlek fel az örmény krónikák. *Bizanti Faust írja*: »Azon időben a Sassanida perzsa király (Sapor) éppen háborúban volt a chusoknak Arszakida születésű nagy királyával.« (Az örmény-perzsa »chus« vagy az arab »ghuz«, a görög-római szkitha, vagy szaka megjelöléssel egy.)

Pharbi Lázár leírja a perzsák rémületét: »...ha halál fiaival vagyunk és a királyok királya el akar minket veszíteni, ragadjon fegyvert és ölessen meg inkább maga, semhogy bizonyos halálra vezessen és az euthaliták fegyvere által pusztítsa el.«

Úgy látszik, hogy a megerősödött perzsa birodalom mégis a maga szövetségébe vonta az örmény hatalmat is. Az örményországi Arszakidák így sokkal tovább tarthatták magukat (Kr. u. 418-ig) és házukból származott *Tigranes*, *Szent Gergely*, *Szent Izsák* is. Szinte újból kínálkozik az Árpádokkal való párhuzam!

Eliseus ezt írja: »II. Isdeger örmény király a hunok ellen, akiket chusoknak hívnak, fordítá fegyverét és két évig hadakozván semmire sem mehetett.« Megemlékeznek ez auktorok az avarok fegyveres segítségéről is, emlegetvén a massagéták berontásait Perzsiába, a Saporok alatt.

II. Sapor korából jegyzi fel *Grammaticus Péter*: »Azon gyakori háborúk egyikében, melyeket a hunok Saporek perzsa király ellenében viseltek, előállta a hunok közül bizonyos Honaukur (?) nevű bajnok és a perzsákat a háború sorsának párbaj általi eldöntésére szólította fel.« (v. ö. Botond!) Tehát: a lovas harcos, a totemjegyekből keletkezett törzsi hadi jelek (Ákos – fehérsólyom, Kartal – keselyűsas, Bors – párdúc. Turul – sólyom, Kurt – farkas, Kopolyva – tigris, stb¹.), azaz címerek, *SÍZ* »avar« lelet szentendrei kengyel előtt ásatási eredményekkel már bizonyított kengyelhasmálat, a párbaj és a szkitha jellem, vajjon vitatni lehet-e, honnan indult ki a lovagság és kik voltak az első lovagok?

Jerney tanúsítja, hogy *Arszak király* mellékeve *Iguz* volt

és ez a latin *Justi-nak felel meg*. Értelem és kiejtés szerint: Igaz. Felemlíti még: Almas, Tape, Zalka helységeket a régi Pártusország területén, valamint az ahriman és ármány szó és fogalom egyezését.

A pártus nyelvről egyébként nem maradt külön emlék. Az is baj volt, hogy az egyedül jóakarató örmények maguk is perzsa és syrus Írással irtak akkor.

Lukácsy Kristóf (»A Magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei«) az örmény kútfőknek idevonatkozó feljegyzéseit összegyűjtve és megismertetve, maga is Jerneyvel a *pártus-magyar azonosság* alapján áll és vitatta, hogy a *magyar nyelvű eredeti önálló anyanyelv, amelynek szépsége, gazdasága, erőteljes volta egy rég letűnt magas műveltségi korszakot tételez fel*. Annak, hogy a Kelet irodalmi nyelvvé nem alakult, oka, szerinte, a zend szertartási nyelv, amelyet a vallás tartott meg trónján.

Az örmény írók alapján a magyarság eredetét és szülőföldjét az árja-zend népek közé, a Kaukázus környékére, Armenia és Perzsia közé helyezi *Lukácsy Kristóf* és azt mondja, hogy a magyar árja nép, nyelve árja nyelv és az indogermán szanszkrit nyelvcsalád tagja, csakúgy, mint az örmény.

Körülbelül 200 többé-kevésbé azonosítható szót sorol fel bizonyásgul, amelyek egy része valóban nem kifogásolható, pl.:

<i>magyar</i>	<i>örmény</i>	<i>szanszkrit</i>
egy	meg	ekha
ezer	kazár	kezar
kincs	kandz	kents
származás	szárm	
vért	vért	
csorog	csür (viz)	
domb	tomb (damb,	dimb)
kavics, kövecs	kovics, kobics	
bárka	várka	
zsír	sirr	
sóvárgó	sóvár	
bitang	bidag	
narancs	narindzs	narindsch (
tur	tur	
sár	sáhr	char (p)
taps	tzaps	

seregély		sáreg (p)
seregély	száreg	stb.
Tárkony	Tárchim	
él	él, jél	
szúr	szúr stb.	

Ezek bizonyító erejét illetően azonban utalunk a nyelveknél már kifejtettekre.

Bizonyos az, hogy nyelvünkben a török »eredetű« szavak *előtt* voltak árja szavak, illetőleg olyan szavak, amelyek már akkor megvoltak valamelyik árja nyelvben is. Ennek oka nemcsak az avar (a massagéta – pártus) és perzsa-örmény összeköttetésekben, hanem az ennél is ősbibb szkitha és ósárja érintkezésekben lehet, talán a Kr. e. évezredekben, még a Rigvéda szereztetése előtt.

Sokszor kell – sajnos – igazat adni a cinikusnak tetsző mondanak, hogy a történelem »az emberi ész tévedéseinek története«.

Ha a történetírás nem volna tendenciózus, bizonyára nem ütköznének össze H. G. Wells világtörténetében sem egészen bizarr megállapítások. így nála a szumirok – árják, viszont a khitik nem azok. »A hittita civilizáció – mondja – nyilván *árjaelőtti* volt. De ha a sumirok árják...?!

Vagy: a szkithákat a kimberek mellett a médekkel és perzsákkal együtt árjának könyveli el s az utóbbiak a mongolokkal összeütközve, ezeknél ismerik meg a lovat. Hogyan, mikor, miért volt ez a bizonyos összeütközés?... S mii csináltak eddig ló nélkül az *árja* szkithák, akikről a kentaur fogalom már az ógörög regékbe került?...

Valóban érthető igyekezet a rövidfejű kaukázusi szumirokat, szkithákat az árságba kebelezni, akiknek virágzó ősi kultúrája mindezek dacára már alapszabály, mikor megállapítja a »hosszúsirok« és a kelta »kereksirok« emlékeit, a megpörkölt és szétvagdosott emberi csontokat és a germán »hulladékhalmokat« *fajtánk már delelő kultúrájának korában.*

Az árja elmélet megcáfolt fejtegetéseiben annyi mindenestre igaz, hogy a szkitha és árja nyelvek érintkezésben voltát letagadni nem lehet. Ebből a tényből azonban csak óvatosan lehet történelmi, vagy, más következtetést levonni.

A história és az archaeologia bizonyítja, hogy a szumirok óta a rövidfejű szkitha faj adta a kultúrát s ez volt az erős hódító. Ha csak az utóbbi (magyar-örmény) szóösszehasonlítást nézzük, bizonyos, hogy *az egyező szavak partus hatás az örményben s nem jöttek azok fordítva, az örménytől a pártusok (amazoktól területileg elválasztott) anyanépéhez, az akkor avar, abar, sabir, massagéta stb. nevek alatt ismeretes nép nyelvébe.*

Az ősi árja szóegyezések tehát az árjának, a műveltebb és erősebb szkithaság anyanyelvéből való átvételei s ezek a szavak megmaradtak később is az átadó és átvevő nyelvben, így van ez a török, vagy más szóegyezésekkel is. A nyelvészettel egymagában bizonyítani még sem lehet, mert annak u. n. bizonyítékai sokszor maguk is bizonyítandók!

Az örmény történetírás kronológiájából meg lehet állapítani, hogy az általában massagétának, chusoknak nevezett szkithák után csak nagy sokára kezdik emlegetni a hunokat. Ugyanis a partus és magyar, azaz avar nép, az árja népekkel, főleg a perzsákkal és a rómaiakkal merült sok évszázados küzdelembe, – addig a nyugati szkithák külön alakultak.

A massagéta szkithaságból, a szabad szkithák közül már sokkal régebben kiváltak a királyi szkithák, (Basilei, Regii) nyilván királyi főhatalom alatti és más célok iránti tömörüléssel. *Most a szabad szkithaságnak nyugati ága jelenik meg a hun név alatt.*

*

Az örmény krónikások sokat írnak a kaukázusi *Vaskapukról*, amelyeken át a basileusok, majd a hunok külön-külön majd együttesen betörnek országukba. *Eliseus* ír bizonyos *Béla* nevű hun vezérről, Isdegard perzsa király korában. ».. A perzsák temérdek pénzt küldöttek a »kajlandorok« országába és onnan az alán kapukon (tzurzár) hunokat hoztattak.« Ez a történeti emlék egymagában a következő adatokat őrzi meg: 1. Béla 2. Kajlandorok, 3. Alánkapuk, Vaskapu, Tzurzár.

Ilyen adatok mellett kár a tundrákon keresni az őshazát.

E harcokban a basileusok harci eszközéül ismerjük meg a *pányvavetést!* Róluk az I. századtól kezdődőleg már a hunokkal együtt írnak. *Zosimus Comes* (Hist. Bizantinae: L. IV.) a hunokkal azonosítja őket. Úgy látszik, hogy a szabad szkithaságból kialakuló hun nemzettel szemben hanyatló hegemoniájuk, sőt önállóságuk már ekkor elveszett.

A szkitha népek története és fejlődése szerint az első nagy kultúrnépek után az egyetemes, u. n. szabad szkithaság főnépe az avar, a massagéta volt. Ebből váltak ki a királyi szkithák, jóval később a partusok, s a maradék anyanép nemzeti neve lelt legutoljára a magyar. Tőlük északra és nyugatra a szkithaság másik főága, a hun helyezkedett el. Közülük előbb vált el és jutott szerephez a keleti hun – (hiung-nu). Az avar népek első kelteje után, keleti test béreiktől elszakadva és függetlenül lép fel a két hun nép, az atillái (fe-

kete) és a bajâni (fehér) hunság. A legkésőbbben fellépett magyarsággal való legszorosabb összefüggésük miatt kellett most a hunok *után* foglalkozni a »bardous eseuoec«-kel.

*

A görögök és rómaiak szkitha, és ennek törzseit felsoroló *saca, dalia, massageta* nevezéseinek az örmény és perzsa *chus, chusán, chusita* szavak voltak a megfelelőik, A szkithaság nyugati része a Kárpátokban, keleti része a Kaspi körül sorompót jelentett az idegenfajú – árja és mongoltörök – népekkel szemben.

Az ősi szkitha népeknek, a szumiroknak és khitiknek örököseként tört azok ősi földjére a sabaroknak egy része, a pártusok.

Birodalmuk néhány évszázad volt csupán, – pl. a szumirok évezreideihez képest és bukása maga alá temette a pártus nemzet és népet is.

A »magyar«, név kezdete.

Abból a bizonyított kölcsönöségből, amely az anyanép és a »pártusok« között fennmaradt, következtethető, hogy a századokig tartó harcokba belekeveredtek az előbbiek, viszont ezekhez egy részükben visszatértek az utóbbiak. A két nemzet egyazon népnek voltak a két felekezete, de hogy a pártus politikai szervezetbe később az egész avarság bevonult volna és annak vándorútra kelt összessége volna a magyarság, Jerney olyan bizonyítékai dacára, mint pl.

1. Az I. Endre alatti *imádság*: »Ne imádjuk pártus őselők stb.«

2. *Guido* (XIII. századbeli francia főpap) feljegyzése: »nammodo qui *Turci*, veteri sunt nomine »*Parthi*«.

3. Az augsburgi ütközetről szóló *krónikás ének*, amely egyszer *ungariusnak*, ötször *partusnak* nevezi a magyart.

4. Hogy *Justinus* és számos görög auktor a pártusok szkithavoltát állapítja meg.

5. Hogy a pártus nyelvnek és emlékeknek, a Sasszanidák alatti elpusztítása dacára 60 ujjperzsa szó magyar származását állapítja meg, meggyőzően magyarázza a pártus királyneveket, tisztségeket, párszi vallásos szavakat, stb.

Mínthogy a pártus idők alatt, már a II. századtól pl. az

örmények külön megemlékeznek a magyarokról, azt kell fel-
lenni, hogy éppen a partus – elpártolás visszahatásaként, az
auarság együtt maradt része magyarnak kezdte nevezni ön-
magát és ő maradt Plinius ősi szkitha népe, amely »Ultra sunt
Schytharum populi, multitudine imiumera et quae cum Parthis
ex aequo degat.«

A pártusok s az pket évezrednyivel megelőzött királyi sz:ki-
thák kiválása egy-egy király alatt, a békés patriarchális viszonyokkal való szakítás, a nép vállalkozó, államalapításra érett részének olyanforma, bár sokkal nagyobb arányú excessusa volt, mint a görög vagy normán kirajzások. Természetes így, hogy az otthonradiakra még bizonyos fejlődési periódus várt.

Azok a szkithák, – chusok, cydariták, – akik a Kr. u. III. században, mikor a pártus birodalom már hanyatlásnak indult, Kelet felé terjeszkednek és Baktriát Bal eh fővárossal (v. ö. Balkó, Valkó nevek) elfoglalják, – nem a magyarok, hanem a keleti hunság sereghajtói, a kunok, bessenyők. (v. ö. Asolich István: a massagéták, akik Balchban laknak: chusok.)

A népvándorlás első nagy hulláma ezeket érinti, de nem az avarokat, akikről a Biborbanszületett azt írja, hogy mindenkor olyan szuverén nép voltak, akik felett soha senki sem uralkodott. Ugyancsak ő ismeri már magukadta új nevüket, leírva így – mazar.

A derbe ndi krónika mogor népről emlékezik meg. Már Xenophon említi a makar-t Chorenei földabrosszán van a Kuda-makar, guda-ma&ar, (nyilván chus – magyar?)

Ptolomaeus a Tigrisnél Mazara várost emlit. Örményországban Madsar-YÖlgy és Madsar-hegység nem véletlen, bár ezek a magyarság kihült helyei és inkább a Lebediából visszatért töredék emlékei. Említés történik Moager királyról, mint aki népének adta volna nevét, mint Ozmán az ozmánlinak.

Bizonyos, hogy hangrendileg a megyerből – nem származhatott a magyar, hanem e szó eredetileg és mindenkor a magyar volt s előbbi leírásainak idegenszerűségét okozhatta a téves megértés, fonák szónyomozás, csak úgy, mint az, hogy az idegen nyelvre és Írásba való áttételnél – különösen az azokban hiányzó hangjegy miatt – történt a ferdítés. Ma is: magiar, mad jar, stb.

A történet iras zűrzavarának kezdete.

Vessük egybe Priscos Rhetor és Theophilactos következő tudósításait:

Priscos ezt írja: »Abban az időtájban, amikor a vandálok beütöttek Itáliába (455) s mikor a nyugatrómai birodalomban Maioranus császár uralkodott (457-461.) a *szaragurok*, *ugurok* és *onugurok* követeket küldtek a byzánci császárhoz, hogy barátságát és támogatását megnyerjék. Ennek oka pedig az volt, hogy az *abarok* szoríttatva egy hatalmas néptől, elűzték lakhelyeikről a *szabirokat*, akik viszont őket, az emiitett három népet szorították ki hazájukból, – ők tehát, hogy új hazát szerezhessenek maguknak, megrohanták a *hun akatzirokat*, s több csatában csakugyan le is győzték őket!«

Theophilactos, (aki a VII. század első felében az ótörök államtörténelem eredetéről irt) mindenek előtt említést tesz a kaukázusi és attól északra lakó szkithákról, majd követségének céljáról és a török hágánról tudósít. »Ez a hágán az Abdelák uralkodóját, akiről már említést tettem, hogy *Eplhaltáknak* neveztetnek, legyőzte s e néptől az uralmat magához ragadta.« *Figyelmeztet, hogy ezek nem az Iszter mellé letelepedett ávarok, s ezektől azokban megkülönbözteti a valódi avarokat.* Előadja, hogy a hágán másik hadjárata szintén sikertült és az *ugorokat* meghódította, akik mind népességre, mind hadgyakorlataikra nézve a leghatalmasabbak voltak. Ezek a Til (Nagy) folyam mellett laktak, legrégebb fejedelmei Ouar és Hunni, népei közül is egyesek Ouar és Hunni. Justinianus korában ezek egyrésze menekült Európába és az onugorok és szabirok *azt hitték róluk, hogy »avarok«, (»akik szintén szkithák«) akik viszont ezt a tévedést meghagyták.* Maguk az avarok a szkitha népek legműveltebbje. A hagan győzelme után népük egy része azokhoz menekült, akik Taogasztot bírják, másik részük Mukriba. Ugyanezen események hatása alatt a *kozagerek* és a *zabenderék* (akik szintén ouarok és hunnok) az avarokhoz csatlakoztak, utóbbiak 100.000 harcossal.«

Említsük még itt meg *Menandrost*, aki Theophilaktos Simokattest kiegészíteni alkalmas és aki elmondja, hogy az *avarok a szabirokat és az onugorokat tönkrevérték.*

Szembetűnően megállapítható, hogy lényegüket illetően ezek a tudósítások nemcsak *azonosak*, hanem *egy forrásból* származnak, az újonnan feltűnt első ótörök népnek és a byzánci udvarnak összeköttetéséből. Továbbá, hogy *itt kezdődik az a zür-zavar*, amely a török fellépése következtében, egyrészt a keleti szkitha népek megmozdulásáról és ennek következményeiről alkotott akkori véleményekben, másrészt magában az írott történelemben keletkezett és máig megzavarta

ennek tisztánlátását. *Így lett minden, ami eddig szkitha volt, – ezentúl török.*

Az eddigiek alapján nézzük ezeket az adatokat közelebbről: Kétségtelen, hogy a tudósításokban emiített valamennyi népnév a szkitha népcsalád népeire vonatkozik.

Az ismételten visszatérő Ouar és Hunni: avar és hun, – ennek a *nép- és nyelvcsaládnak* két fő népe, amelyek főhatósága alá tartoztak a kisebbek.

Az avar és hun népek legrégebb fejedelmei Teophilaktosz szerint: Avar és Hun, a magyar mondák alapján Hunor és Magyar. Úgy a hunok, mint a magyarok népének a történelem az idők folyamán több nevet adott. így lett a nyugati hunok második kirajzása is avar, aminek téves voltára azonban maga a história is csakhamar rájött, hiszen már Teophilaktosz is megállapítja, hogy az »avar«ok – álaravok.

Úgyde, a valódi avarok Priscos »abar«-jai nem mások, mint a sabarok, vagy sabirok. Maguk a régi görögök massagétái, szkithái, szakái, dahái, – aszerint, amint azokat általános, összefoglaló, vagy szűkebb törzsi idegen elnevezésükkel illették.

A *sabar* maga görögös visszaadása saját maguk abar - avar nevének. Láttuk, hogy ennek a népnek voltak felekezete a *pártusok*, s velük szemben keletkeztette az otthon megmaradt néprész új nevéül a *magyart*.

Bizonyítottuk továbbá, hogy az atillái birodalom szétbomlásakor az Atillafiak alatt (Dengizik, írának és írának fiai: Kutri, gur és Utrigur, akiknek hun népéről, mint külön-külön nemzetről szeretnek tévedni) hogyan keletkeztek alkalmoszerű politikai és hadi célzattal, alakulások, amelyek legtöbbször az egyesült törzsek számmennyiségével jelöltettek meg, s ehhez az idegen, általánosat jelentő ugor volt az alapszó. így az onogur., ongur, szaragur, stb. nevek. De ezek a fogalmak csupán epizód-alakulások voltak, sem előbb, sem utóbb életükről, – nyelvi, faji mibenlétükről nincs említés, – visszatértek szkilhafajuk alapnépébe, amelyből feltűntek.

Ellenben az *akatzirok*, az *ősi kazárnép*, ezek mellett, de önmagában folytatta még, vége felé járó többezeréves életét.

Érthetlenség tehát, hogy az avar megtámadta a sabart – önmagát! – és tönkre verte az onugort, amely politikai alakulás még évtizedekig fennállott! Képtelenség, hogy az utóbbi meghódította – a magyart és ennek átadta az ő – török műveltségét! Azét az ótörök népét, amely a semmiből most

tűnt elő és így is közbenső népek és területek választották el ettől!

A magyarok elindulásának okai.

Tisztára meddő a vita, Zeus, (hun-bolgár) Schafarik, (szláv) Míunkácsi (finn-ugor), Patkanov és Fehér Géza (tisztá magyar) nézetei között, hogy kik voltak a szabirok?

A szabir, savar, abar, avar kérdésre az előbbieket szerint lehet csupán válaszolni. Teophilaktosz írásának magja is ezen megállapítása: »*az avarok – ugorok.*«

A tudósítások lényege tehát az, hogy az ótörök nép fellépése az egymás mellett elhelyezkedett *szkithanépek hullámvá-
sát idézte elő. Ez anélkül is bekövetkezett volna*, mert ezeknek a Maeotis és a Kaukázus közötti zárkózott összefüggését megzavarta és ürességet okozott a hunoknak Atilla és Baján alatti szereplése és a bolgárságban történt kivonulása, az avarságból kiszakadt pártusok, végül a keleti hunságnak Indiában történt meglepedése.

Meg kell még itt említeni, *Zemarchost*, Justinus császár követét, aki 568-ban Dizabul török fejedelemtől *visszatérőben az ugorok földjén* hallotta, hogy Kophen (Kubán) mellett 4000 perzsa leselkedik rá. így nem vitás, hogy az ugorok földje a Kaukázus *északi oldalán volt*, akiket így most a régi massagéta vagy abar helyett jelöl meg. *De a kifejezés egy külön impérium kifejezése, érzékeltetése is, benne van, hogy arra nem terjedt ki azétörök Dizabul hatalma!*

Zemarchos körül is írja az ugorok nevezett magyarok helyzetét. Közvetlenül délen – a pártusok helyén – a századok után felülmaradt perzsák, közvetlenül keleten a megjelent török. Nyomják még az utóbbi elől kitérő keleti hun-, kun- és bessenyő-iiépek, *előtte pedig a nyugati hunságtól kiűritett ősi szkitha föld.* Maga a nemzet, a pártus bonyodalmak után teljességében, a nemzettéérés, államotalkotás periódusába jutott ekkor, amikor területe és külpolitikai helyzete erre alkalmas nem volt, viszont annál inkább az előtte fekvő és a hun testvérektől kiűritett Lebedia.

Nem kényszerű de természetüknek megfelelő, politikailag szükségyszerű és céltudatos vállalkozás volt tehát annak megszállása.

A keleti kútfők értékelése.

Dizabul és a bizánci udvar összeköttetése, továbbá a szkitha népek újabb megmozdulása és folyamatos hullámzása kényszerűen ismét rájuk terelte a kor figyelmét. A bizantinusok viszont új fogalmat kaptak és most már azt alkalmazzák helyesen-helytelenül. Schythia helyett Tur.kiát. szkitha helyett turkot * írnak, s konfúzió lett a kritikátlanul rájuk támaszkodó történelem.

De hozzájárulnak ehhez a tévesen értelmezett és túlértékelt keleti, „*főleg arab források* is. Bővebben ezek tudatlanságával foglalkozni nem kell, elég rámutatni, hogy maguk az arabok csak az izlámokkal emelkedtek ki a történelmi semmiből, s ez előttről, a közvetlen egy-két századtól eltekintve, *önmagukról sincs tudomásuk*. Vámbéry és a »turánisták« nagy tekintélyei: *Dsuveni, Rasid-Ed-Din, Abulghazi, Ibn-Dassza, Ibn-Foszan* szintén csak *a maguk korát* és a török népek akkori, főleg XII-XIV. századbeli ethnikai állapotát jelentik még akkor is, ha genealógiákat adnak.

Az arabok 637-ben megdöntik a Sassanidáknak előzőleg a pártus-magyftr&któl ingatott uralmát és érintkezésbe kerülnek az eÜicLrftfrökökkel. így, míg a bizantinusok felületességéből, ők tudatlanságából és jóhiszeműen gondolják a tőlük északra fekvő népeket is török fajúnak, akik közé pedig csak újabban ékelődött be a keleti hunok nyomán Dizabul népe.

*

Az u. n. *turáni iskola*, ezen tekintélyei mellett hivatkozik még nyelvünk török jövevényszavaira. Idevonatkozóan már rámutattunk, hogy ezek *éppen a törökben jövevényszavak*. *Szkitha jövevényszavak, mint ahogy vannak ezek az árja, főleg a szlávny elvekben is*. Hozzájuk a keleti hunság vitte be.

Helyesen mutat rá a finnista *Munkácsi Bernát*, hogy ha *Zoltán – Zsolt*, (ami magában, a törökben is arab jövevény), Árpád (ami bizonyítása szerint épp úgy szaszkrit, de mint kimutattuk: éppenséggel ősi szkitha stó) alapján akarnak bennünket töröknek megtenni, akkor az^fedár, vagy Levente nevek alapján perzsák., László vagy Bogomér neveink alapján szlávok épp úgy lehetünk, nem is említve, hogy a hiányos török hangtan ilyen neveinkre, mint Lel, vagy Lehel, Lebed, Nyék, Vajk, Vatha, Palics stb. még magyarázatot sem enged.

Többet jelent azonban az, hogy turkománul *uram – mad-*

jarem. Vagy a török köznépnél *hunkárem!* A török hungár-hunkár szó uralkodót jelent, amely a szlávok kifejezésével *óbor*, oborszky cslovok – nagy ember;, óriás, avar – tökéletesen egybevethető. Vagy, hogy Dzsingisz családjában háromszor is előfordul Madsar, mint személynév – a személynév pedig mindig a tisztelet és tekintély kifejezése. Ezek az ősi idők-ből származó tanúságok egészen más tényeket nyilvánítanak!

Vegyük ezekhez meg, hogy a *byzantinusok* a bessenyőket sohasem nevezték hunoknak (pedig ők mindenképpen azok voltak), hanem szkitháknak, a magyarokat főleg hunoknak, a szlávok pedig a magyarokat ugornak, s a hunokkal azonosítva *humigornak* nevezik. *Jordanes* ugyanígy. A pontusi szkithákra vonatkozó kéziratában ezek nevét a következőkként variálja: *huiuigor*, *Imnuggori*, *hunugiri*, *hunucari*, *liungari*, *uniguri*, *hun. így jelent aztán zür-zavart. sőt caesurát történelmünkben az idegenadta név*, s ezért írhatja *Regino* püspök Kr. u. 889-ben: »az ungar nemzet, kinek azelőtt sohasem lehetett hírének hallani, odahagyta Scythia táját...«

Míg tehát maga a török »hunkár«-nak nevezte a magyart, a byzantinus rákapott a »turk«-ra. Maga a magyar önmagát itt is magyarnak nevezte, legfeljebb nevében új hazáját is ki-tüntetve – »döntői magyarnak«. (A Névtelen »Dentü-moger«-je.)

Mivel a byzantinus tévedők a fehér hunoknak adták az avarok nevét, a régi, egyetemes massagéta névhez vissza nem térhettek, a pártusok pedig ezeknek egyik – a köztudatban és történelemben még világosan élő – része volt, a tévedés útján tovább haladva, alkalmazták a türk nevet. Bizonyos, hogy e nép lényegével legtöbbször mégis tisztában voltak, aminek tanúsítása az amellet rájukvonatkozólag alkalmazott szkitha, hun, massagéta, pártus azonosítás, főképen pedig Constantinus Porphyrogenos »sabar-toeasphaloi«-ja. Viszont, ha a magyarra azt mondták, hogy »türk«, ennek kellett mondani a többi fajtabeli népet is, hiszen a szkitha népcsoport az ethnog rafta és a közös történelem kapcsán épen annyira, sőt sokkal inkább összetartozott, mint a szláv, vagy germán népek. így lett a »tekintélyek« után kitaposott utón haladó történelemtudományunk »török« a kazár, kun és bessenyő is!

Lebedia. A kazárok és kabarok.

A Szkithaföldön alapított új hazában, *Lebediában*, – ősi tiszta magyar szó! – a kazárság szomszédságába kerültünk. Az öreg testvérnép gondoskodásának sokat köszönhetünk, hiszen

maga az állami megszilárdulás és dinasztiaavasztás is az ő biztatásukra történt.

Az Erdélyben született agathirsus (Priscusnál akatzirus) nemzet Atilla birodalmának része volt. Utána ismét önálló lett gazdag és hatalmas. *Névtelen* még őshazájukban, Erdélyben is tanítja őket, (Mén-Marót) az azonban világos., hogy ottani hazájuk e korban virágzott és hatalmuk csúcspontján állottak. Iparos és kereskedő nép lévén, hadjáratait a rokon szkitha népekkel szervezi inkább. (V. ö. Velence példájával). Ezért vált rájuk katasztrofálissá a basileusok maradékának, a már csak három törzsre zsugorodott »*kabaroknak*«, (előbb kajlandorok – most kóborok) kiválása és a régtől elszakadt anyanéphez csatlakozása, viszont ezek a magyarságban pótolták az óhazába visszatért »*sabartoasphaloi*«-t.

A *kazárnyelv* ősi szkitha nyelv volt és természetesen nem török. Élesen elválasztja ettől pl. az ezeket jól ismerő *Rabbi Petachia*, aki 173-ban utazott Kazáriában és az ahoz tartozó Krimiában: »Atque addentum Gazariae habitatores alii, itemque in Turcomania dementes, alii uti idiomate et tributum utrosque penderi Regi Graecorum, quin et Tartaros propiam habere linguam.«

A kazárok nyelve legfeljebb dialektusbelileg különbözhetett a *kabarok* nyelvétől, akik faji egyezőségük mellett a kazár államszervezet tagjai is voltak. *Ezeknek nyelvét pedig ma is jól ismerjük!*

Vám, híd, vásár, kazár, egyesek szerint alán szavak. Ha tőlük kellett átvennünk ezen szavakat és fogalmakat, – kereskedelmi versenyt és magyarázatot jelentenek arra, hogy miért hívták fel figyelmünket az atillái örökségre, helyesebben miért tartották ébren és elindulásunkban miért támogattak buzgón.

A kazárokról a »*Hóman-Szegfü*« azt mondja, hogy régebben türk néven voltak ismerősök, a kabarok pedig észtr rokonaik mellől mentek a Volgához, ahol ivadékaik ma burtaszok és mordvinok. Mindezek már ismert, megcáfolt feltevések csak.

A *királyi szkithákról* adatokat őriz meg az ősi történelem. Láttuk, hogy az akatzirok és a kimmeriek után váltak ki a szkitha ethnikumból, annak avar ágából. Kivételes és a szkitha népek történelmében egyedülálló testvérharcba keveredtek a kimeriekkal, – akiket kiűznek a szkitha földről. Herodotos gellonoknak is nevezi őket és elsősorban az ő népük volt Dáriusnak és roppant hadának visszaverője. Indathyrses királyuk

tette a Dárius visszavonulását őrző Miltiadesnek, az ennek rettegő társaitól ellenzett szövetségi ajánlatot. A Dunadeltától lassan kelet felé vonulhattak el ők is, mert ezen az ősi szkitha földön, a Tomiba száműzött *Ovidius* – időlegesen – már nem emut szkithát, ellenben szarmatákról, gétákról és jazigokról megemlékezik.

Hatalmuk viszont kiterjedt a szarmatákra és *alánokra*. Sokan utóbbiakat is szarmatáknak tartják, bár ők – is szkitha nép, ethnograf iájuk és történelmük minden momentuma közénk utalja őket. Mindenkor a szkitha közösség tényezői, leginkább az atillai hunság történetében jutott történeti szerep részükre.

A mondákból és Herodptosból ismerős szarmata és szkitha keveredés ugyanolyan népe lehetek eredetileg, – mint testvérnépeik a jazigok, vagy a finn ősök: a budin nép, továbbá a litván, észt, lett és liv népek.

Míg a királyi szkithák ősi anyanépe az avar, a maga békés életét élte s az ebből, utánuk kiszakadt pártusok világtörténelmet jelentettek, ők meddő és szertelen harcokban porlottak el. ők voltak a »Tzur« kapukon betörő »kajlandorok«, majd az egyes politikai – utrigür-kutrigur, stb. – alakulások kovászai. Nevük 2000 év folyamán, a köztudatban átmegy a szarmata-szkitha jászra, később a bessenyőre és kunra is., utóbbiakra legérthetőbben, mert ezeknek is tiszta szkitha nyelve az övékével egyezett.

Nestor, Nikon és Anna Kommena is tanúsítja ezt: »Eadem utuntur lingua« mondja utóbbi (Alex. Libri XV. VIII. C. 5.) *Cedrenus* is »Patzinacarum gens Schytica est earum Schytharum, qui Regii dicuntur«, tehát a bessenyőknek is nemcsak egyező nyelvét tanúsítja, hanem ezeket teljesen királyi szkitháknak, azaz kabaroknak tartja.

Ezt vallja *Schlözer* is, az újabb kor nagy tekintélye, aki egyrészt a kabart, kunt és bessenyőt teljesen azonosítja, másrészt élesen elkülöníti őket a töröktől: »Wie Macedonier von Griechen, wie Schweden von Daenen, wie Ungern von Slaven, so sind Türken verschieden von Petscheiiegern und Komanern oder Polowczern. «

A szlávok ugyanis polowcz-nak nevezték a kabart. A magyarság ezt a nevet hagyta rajtuk, minthogy tovább is kóborlónak nevezze őket. Az új hazában – Anonymus szerint – a Bükk és Mátra alján települtek, utódaik a *palócok* és matyók.

A szkitha dialektusok.

Pauler a kabar – palóc azonosságról írva, ezt mondja nyelvükről: »*Ha a palócok azon nyelvet, amelyet most beszélnek, a magyaroktól tanultak légyen el, akkor a palócnyelvnek az ősnyelvből megtartott szavakkal bővebbnek kellene lennie.*«. De ilyen ősi nyelvemlékük nincs. Nem is lehetne. *A palócok mai nyelve a maguk ősi nyelve, nem a magyar!* Az az ősi szkitha nyelv, amilyen volt a magyar is és különbözőségük nyilván *nagyobb*, mint kettejük közül bármelyiknek a mellettük, vagy velük együtt élt hun, kun vagy bessenyó dialektusokkal való különbözősége. Hiszen a szkithaság nemcsak nép, de nyelvcsoport.

Jerney nagyon helyesen fejti ki, hogyha a palócok nyelvüket az u. n. kabarcsatlakozáskor a *magyaroktól vették volna*, akkor az tiszta magyar nyelv lenne, mint ahogy *ha tatárul beszéltek volna elébb, akkor ma is meg lennének annak nyomai.*

A palócnak mai nyelve az, ami volt. Szkitha nyelv, de nem az akkori vagy mai magyar!

Az embernek magával hozott faji jellegéhez nemcsak koponyája és hajszíne, de hangszervei is tartoznak. A palócnak, kunnak lágy, dallamos, különös beszédje – ellentét a magyar-nak határozott, keményebb beszédjével szemben. Utóbbi kitépzettebb, mint maga a nép, a szkithaság legszebb tökélyben megjelent példánya.

Jean Jacraes *Rousseau* a beszéd keletkezéséről írott értekezésében kimutatja, hogy a primitív ember a gondolkozás előtt – *érezett* és az érzelem hangjai szavakban kifejezve is megtartották zenei csengésüket. Ez az ütem, a rim. Körülményeiknél fogva ez a déli népekre megálló szabály, míg az északiaknál az életharcok durvasága a beszéd formáján is megérezett. *Julianus császár* pl. a gallusok beszédét a békák brekegéséhez hasonlította. »A melegégöví országokban a kellemes érzések összes eleveisége kellett ahhoz, hogy az emberek beszélni kezdjenek« – és a legrégebb görög auktorok fel is jegyzik az ősi szkithák mulatását, hogy *ijjaik hur/át pengetve daloltak!*

A nép fizikai fejlettsége hangjainak, főleg mássalhangzóinak nagy számában, szellemi fejlettsége a nyelv szerkezetében, a szóképekben, a nyelv költőiességében is megnyilatkozik. *Müller Miksa* a beszéd romlását egyenesen »a beszélő orgánumban az izomerő lankadásával« hozza okozati összefüggésbe s rámutat, hogy míg a magyar abc-ében 25 eredeti mássalhangzó

van (az egy ds-ét kivéve) addig az angolban 20, a görög-latinban 17, a mongolban 17., a finnben 12 (rontott szkitha nyelv!).

A szkitha dialektikusok között legtovábbérett magyar a legtökéletesebb szkitha nyelvű lett. Megtartotta dallamosságát, bár a többinél keményebb. Ezt a nyelvet a barbár idegenek rosszul értették meg, írásban visszaadni nem tudták s így az elferdített szövelemek felett a tudósok könnyen ellapoznak.

Rousseau rámutat a beszéd és írás közötti nagy különbségre is: »Az írás, mely a nyelv megrögzítésére látszik hivatva lenni, azt épenséggel megmásítja.«

*

A palócok nyelve dallamos és lágyabbnak megmaradt. Úgy lehet, főleg ők adták a magyarságnak a regősök, hegedősök legnagyobb számát. Legalább is *Pintér Sámuel* a palócokról írott munkájában rámutat ennek bizonyosságául az aránytalanul nagy számú Hegedős, Sipos., Lantos, Dudás, Gordós, s hasonló neveikre, amelyek eredetileg foglalkozást jelentettek., továbbá a keményebb, erélyes, harcias magyarral szemben a palóc beszéd lágyására, mássalhangzók kerülésére, mondatok közt a kötszők hiányára, s. i. t.

De ha az ősi palócnyelvtől és a hivatkozott aukorok bizonyásgtételétől is eltekintünk, bizonyítani tudjuk a palócnak a kunnal és bessenyővel azonos nyelvét, amely az ősi magyar, illetve ezzel együtt a – szkitha.

Jerney János keleti utazásában rámutat a *moldvai oláh nyelv rengeteg magyar szavára*: apród, armas., birau, kamoras, paharnik, pargar., parkelab, Ludasa (Ludas), Nádi sa (Nádas), rezes (részes) stb. Ezek kiegészítéséül említsük fel még a következőket:

cal ha = kályha	pusca = puska
conha = konyha	rovás = rovás
coporsau = koporsó	surulesc = súrolás
dugau = dugó	samadas = számadás
fogadau = fogadó	samalesc = számol
feredeu == feredő	salau = szálló
festése = fest	sápon = szappan
fibirau = főbíró	secrin = szekrény
f ispán = főispán	sóba = szoba
gand = gond	sobocag = szabadság
gezes = gőzös	temeteu = temető
haladues = halad	tipou = cipő
hotar = határ	tistasag = tisztaság

lábos = lábos
 lámpa = lámpa
 lacas = lakás
 lacuesc = lakik
 nieces – mécses
 covaciu = kovács
 otel = acél
 lepedeu = lepedő
 popion = paplan
 salmajac =
 szalmazsák
 sicsag = síkság
 bivol == bivaly
 bic = bika
 bob = bab
 cápa = kapa
 ciurda = csorda
 ciur das = csordás
 cocos = kakas
 gazda = gazda
 hajma = hagyma
 liba = liba
 lopata = lapát
 marha = marha
 oiaga = üveg
 ocosag = okosság
 otet = ecet
 pahar = pohár
 pod == pad

viteaz = vitéz
 zár = zár
 sabou = szabó
 sarsam = szerszám
 pasula = paszuly
 ruta = ruca
 tulve = tulok
 diplcu == gyepelő
 felhert = lelhérc
 hanfa = hámfá
 igás = igás
 istrang = istráng
 secheres = szekeres
 zabala = zablá
 aciu == ács
 astalus = asztalos
 calapaciu = kalapács
 chimives = kőmives
 estergaios = esztergályos
 firez = fűrészt
 turistán = forrasztó
 ic = ék
 ileu = ülő
 lacata = lakat
 lacatus = lakatos
 mestersug = mesterség
 miheiu = műhely
 munca = munka s. i. t.

(Dr. Szilády Zoltán gyűjtése.)

Ezeket a szavakat nem a magyartól vette át az oláhság, mert Moldvából és a Havasalföldről beszivárogyva magával hozta akkor, mikor a csángók távol sem telepedtek meg ot-tani falvaikban. Ezeket a szavakat tehát az oláhság a kunok-tól és a bessenyőktől vette át, akiknek hazája volt a régi Ete-lköz s akik ott maradtak. Még a XVIII. században is udvari tisztség volt a moldvai vajda udvarában a »kapitány de ko-mán«. A beolvadt kunságtól vették át e szavakat, ezek vitték azt be az oláh nyelvbe és a megmaradt és csángókkal gya-rapított maradékok beszélnek még ezt a – magyar nyelvet, nekünk dialektusként tetszőleg – selypítve.«.

Bizonyításai alapján el kell tehát fogadnunk *Jerney* állítását, mely szerint:

1. *A moldován nyelv alapszavai nem honunkból szivárogtak oda, hanem a hajdani idők bessenyő és kun nyelvéből.*

2. *Hogy helyneveik magyar értelműek, de azoknak kun őslakosai nevezték el úgy és nem magyar, vagy székely gyarmatok azok.*

3. *Hogy sem ott, sem hazánk területén – dacára tömeges települtségüknek – a kunoknak és bessenyőknek nyelvemlékük nincs, mert nem lehet, mivel a magyarral nemcsak egyfajta, de egynyelvű népek voltak – egyazon mindenkor szorosan zárkózott népcsalád tagjai, – amelynek a magyar is csak egyik felekezete volt!*

*

Amit a kunok törökségéről, illetve állítólagos török nyelvről felhoznak bizonyítékul, az u. n. *Codex Cumanicus*, a kun miatyánk, nem lehet meggyőző.

A tatárjárás után törökök maradtak itt, pl. a több faluból álló u. n. »Tatárvidék« a Nagy Kunságban. Maradtak törökök a török megszállás után is. Ezekből származott nyelvemlék ez. De éppen mert más nyelvemlék nem is maradhatott fenn, szabályterősítő kivétellel teszi ezt.

Értékes munkájában bizonyítja ezt *Gyárfás István* »A jász-kunok történeté«-ben. Kutató történeti módszerével megállapítja, hogy a *kunok nyelvileg és fajilag azonosak voltak a magyarsággal, legfeljebb csak nyelvjárást jelentettek*, míg a »török iskola« – Vámbéry, Gróf Kuun Géza, Mészáros Gyula – az emiittelt okmány alapján vitatkozik tovább.

Kik voltak a kunok és a bessenyők?

A kínai évkönyvek írói azt mondják, hogy a *hujha* (hiungnu) és az *ujguel* (ujguol, ungur) egy nép és az *ujk-huz* (oguz) egy nyelvet beszél a *hujhu-val!* így az ő terminológiájuk érzékelteti, hogy a keleti hun és a kun között legszorosabb az összefüggés, a hun és a magyar között pedig közeli a rokonság. Ezzel a világos tanúsítással szemben csupa zavar a modern történelem és segédtudományai, amelyek mondvacsinált problémákba zavarodtak bele.

A nyugati történetírásban régi a hiung-nuk és nyugati liánok azonosságának kérdése. A többek között *Degnignes*, utoljára *Neumann*, nálunk *Pray György* az azonosságot,

Schlötzer, az orosz *Klaproth*, nálunk *Descriczky Imre* és *Fejér György* ennek az ellenkezőjét vitatta. Különösen alapos *Fejér György* cáfoló munkája (»A kunok eredete«) *Neumann pályázatával szemben, amely végeredményében a magyarok turkusz-fajta csöcselékmiwoUát szándékozott bizonyítani. Munkájában Fejér a kunok eredeti szkitha voltát bebizonyítja.*

Előbbiekhez sorozandó még *Hammer* is, aki a perzsa és török íróktól vitatott oghuz-uz = chus fogalmi azonosságot s ez alapon a chus = szkitlia, oghur = k'un egyezőséget és a török származást próbálja levezetni. *Vitathatatlan következtetéseinek csak az a része, hogy az uzok, vagy kunok részükben maguk a keleti hunok.*

Érintettük már a kínai forrásokban hiung-nuknak, a török, perzsa, arab íróknál chus, chusán, chioiita, cidarita, ephthalita hunnak nevezett keleti hunok történetét. A hunságnak ez a hatalmas népe Ázsiára, Chinára tör és azon úrrá lesz. Századok alatt a defenzívából (kínai fal) a kínai diplomácia lassan offenzívába kezd és sikerül a hunok ellen lázítania és a maga szövetségébe vonnia ezeknek a szolga és hűbéres népeit – amelyeket ezek a szkitha szervezni tudással valamivé tettek – a mongol-török népeket.

Láttuk pl., hogy a ló nem török., hanem magyar szó, kapcsolatos fogalmaival együtt. Nem is finn, akiknél s rokon vogulosztják népeiknél csak mesében ismeretes: »Az isteneket hordozó szárnyaslábu szép állat«. Így az ijj – szkitha ijj. Dzsingisz hadszervezete az ősi magyar. A kurgánok és az irás a keleti hunokkal terjed nyugatról keletre. Ősi magyar, illetve szkitha szavak a török tisztségek elnevezései, s. i. t.

Ezek a fellázított mongol-török népek a kínai krónikák »yusitschik népei«.

A szkitha népek örök hibáit látjuk itt is (v. ö. az atillái hunok germánjait, a bajáni hunok szlávjait), amikor a tőlük befogadott, sőt felnevelt népek törhetnek ellenük!

Végeredményben megállapítják a kínai krónikák a szkithák vereségét és hogy a keleti *hunoknak dél felé* (és nem nyugatra!) kellett visszavonulniok. »Ez az év 165, az indo-szkitha népvándorlás kezdete.«

Az indo szkitha történelem kronologaiilag is folytatása tehát a kínai krónikák hiung-nu népének. Anthropologiai, kulturális, régészeti emlékei ma is megvannak az ott birodalmakat alkotott népek, utóbbiakat ugyan jórésztben még fel sem tárták.

Ismerjük a szkitha, különösen a hun csoportbeli népek

azon szokását, hogy vereség esetén csupán a közvetlenül érintettek menekültek, vagy vonultak vissza, s a többi helyén maradt. így a későbbi indoszkithák délre vonultak, de a közvetlenül nem érintett többi hun törzs (a sereghajtók), a megszervezett és már öntudatra ébredt törökség szomszédságában még jó ideig megmaradt. Ezek a néprészek voltak a bessenyők és a kunok, akik most már a magyarság és a törökség között alkottak ütköző államot.

A fentiek szerint közvetlenül a bessenyők maradtak a mongol-törökséggel érintkezésben az indo-szkitha levonulás után, így szedték magukba a később közöttünk terjesztett anthropologiai és nyelvészeti törökösséget. Viszont a türethetlenné vált nyomás alatt a kunokon átvonulva – akik nyomban követték őket – így lettek a kunok helyett ők a mi közvetlen szomszédaink s akik többé nem is maradtak el az erős és adakozó magyar testvértől.

Constantinos Porphirogenetos azt írja róluk: »A patziua-kiták elejétől fogva az Atil és Jeik (Ural) folyók mellett laktak, határosaik lévén a mazarok és az uzok.« Jellemző Nagy Géza ezen adata is: »Nem sokkal azután, hogy az északi hiung-nuk egy része nyugat felé (?) költözött, a II. századbéli görög földrajzíró *Ptolomaeus* már hall egy khun nevű néptörzsről.« A »nyugat felé« kifejezés Nagy Géza és a tudományos irányzatuknak azon súlyos tévedése, mely szerint a hunok Ázsiából a Volgán át jöttek Európába, azaz a hiung-nu és az atilái hunság összetévesztése. De elképzelése újabb hibákat szül: "...kétséget sem szenved (!?) hogy ezen khunok csak egy előretolt kisebb csapata lehetett az ezen időben még az Uraltól keletre tanyázó hun népnek.« Ellenkezőleg. Ezek a »khunok:: a kínai falaknál tanyázott keleti hun népnek akkor legdélibb része, sereghajtója volt, s mikor azok »délrcz vonultak, a khunok helyükön maradván legészakibb csoportja lett azoknak, mígnem közöttük az összeköttetés végleg megszakadt s a magyarok mellett a keleti hunokat követő törökök lettek szomszédaiik.

A gazdag és művelt Baktria, Boleh fővárossal volt ez a föld. Ennek sokat emlegetett szkitha népe, közvetlenül az avar szomszédságban – akkor is, amidőn már ezek pártusokra és magyarokra Mekeztek meg – voltak a kunok. *Amidőn pedig a leghátul maradt és leggyengébb hun nép, a bessenyők, rajtuk átvonultak, a mongol-törökség első nemzetével, Dizabul népével, maguk kerültek közvetlen, úgy látszik., háborús érintkezésbe.*

Ennek az utóbbi népnek közvetett nyomása, a partus tör-

*ténelemnek imént lezárult véres századai, a nyugati hunok le-
tűnte és a tőlük kiűrtetett nagy és kitűnő ősi föld s ezzel a nem-
zetté szervezkedett magyarság számára alkalmasabb és béké-
sebb haza lehetősége, voltak a magyarság kimozdulásának té-
nyezői.*

*Velük és utánuk mentek a keleti hunság két maradék népe
– a bessenyő és a kun – nem mint üldöző, hanem mint az
erősebb és oltalmazó testvérhez ragaszkodó két kisebb. Törté-
nelmünknek önállótlanága és súlyos tévedése az, mintha ezen.
népek valaha is ellenségként harcoltak volna velünk, hogy pl.
a bessenyő vagy kun »megverte« és »elűzte« a magyart?!*

A közöttünk volt csete-paték nem jelentettek többet, mint mikor magyar a magyarral verekedett. Az öregebb és ifjabb Árpád- királyok nem egyszer vitték pl. egymás ellen a keleti » és nyugati ország magyarságát – összecsaptak és kibékültek. Az ifjabb király és a trónkövetelő rendszerint a keleti ország népére támaszkodott, továbbá éppen a kunokra és bessenyőkre. Ezek ismételten a mi elhagyott földjeinket örökölték, mint mi a hunokét, s Etelközből történt becsapásaik saját trónkövetelőink hívására kezdődtek. Nyilvánvaló indok lehetett emellett még a jutalom és a gazdagabb atyafitól remélt zsákmányolás. Kuthen esetében az elkeseredés emeltetett fegyvert, de nyomban örökre visszatértek az erősebb és szerető édestestvérhez.

Hogy pedig a bessenyők »elűzték a magyarokat Lebediából – naiv mese s ezt ujabban mind nyilvánvalóbban állapítják meg.

A legnagyobb és legjobban – éppen itt monarchiává alakult – megszervezett magyar, amely a szkithaság minden kultúrájának és hadidicsőségének legegyszerűsebb folytatója – amelynek csak a pártus nevű része is véres leckéket adott és határt szabott a caesári Rómának és éppen most fejezte be sokszázéves háborúját az árja világbirodalommal – megfutott volna a kisebb, gyenge, menekülő bessenyő csapatok elől, az idegenek értelmetlensége volt csupán.

Látni fogjuk, hogy a mongol-törölciség anthropológiái ismeretjelvényeit a keleti hunok közül azokkal legtovább együttmaradt és leggyengébb bessenyő nép hurcolta be hozzánk – mondhatni belénk! Így van a nyelvészeti egyezőségekkel is. Magunknak azokkal közvetlen érintkezésünk az őshazában sem volt. Maga a nyelvészet in rájön már erre. Munkácsi Bernát idevonatkozó bizonyításai, de leginkább Gombóc Zoltáné fon-

tosak. Utóbbi tudásunk még fenntartja ugyan a magyarság és a »bolgár-törökség« érintkezésének fikcióját, de szakít az eddigi hagyománnyal és ezt nem a Volga vidékére, hanem már a Kaukázus környékére teszi. Ez helyes ut az igazság felé. Ez a vidék pedig már: Lebédia s a »bolgár-törökök« a bessenyők voltak, akik szkitha hunok, csupán felvették és továbbították az anthropologiai és nyelvészeti török hatást.

A honfoglalás után.

Annak, hogy Lebediában nem állapotott meg az útnak indult magyarság, okait érintettük. Mindenekelőtt a kazárság amennyire szeretettel fogadta az újonnan fellépett, majd a *monarchia alakításánál az utolsó szkitha hegemoniát átvett testvérnépet*, a maga kereskedelmi érdekeinek védelmében kezdett tartani attól. Hiszen máris jelentős versenyt támasztottak.

Gurdézi feljegyezi rólunk, »hogy a szlávok felett fennhatóságot gyakorolnak, őket rabszolgáiknak tartják.« Ez a fennhatóság nyilvánvalóan adóztatás, főleg prémszolgáltatás, illetve szedés. Számos adat szól a magyarok nagymennyiségű prémjéről, prémes ruházódásukról, sőt e hazában is a szlávok adója volt a *nyestalia*. (V. ö. Szlavónia címere). Ennek feles mennyiségével és iparcikkeivel, stb. *kereskedtek*. Emiattik fő kereskedelmi piacukat is, *Keres* -et.

Érthető tehát, ha a kazárságnak nem tetszett az erős és hasonlóan kulturált szkitha testvér szomszédi megtelepedése és felhívták figyelmüket az atillái másik örökségre. Feltehető, hogy az ezt jól ismerő kabarok is ösztönözték őket. Magának a magyarságnak is kívánatosabb lehetett ez a föld, mely a köztudat képzeletében régen élt.

Anonymus – aki a maga közelebbeső idejében jobban ismerhette népét, de korának talán legműveltebb férfija is volt, – az akkori divatos geneologiai leszármaztatással előadja, hogy a magyarok Schythiából jöttek, melynek első királya Japhet fia Magóg, *s ennek véreből származtak egyenes vonalon Atilla és Árpád*, – *hogy Árpád maga hivatkozik arra, hogy Atillától származik*, továbbá., hogy: »a magyarok nagy vitéz és hadiküzelmekben nagy hatalmas nemzete eredetét a szkitha nemzettől vette, mely tulajdon maga nevéen »Dentumogernek« neveznek – hogy »819-ben Dentumogernben Ugek, Scythiának igen nemes vezére nőül véve¹ Eunedubelian vezér leányát Emesut« stb. – mind az idevonatkozó hagyományok és hangulatok feljegyzései!

A *Nemzeti Krónika* 50-60 évvel később – az ennek alapján készült *Képes Krónika* vagy *Márk Krónikája*, majd jóval

utánuk Székely István (1559.) és *H citai Gáspár* elfogadják és ismétlik Névtelen ezen s többi idetartozó adatait, nevezetesen Chaba (Tsaba) Atillafi testamentumát, Enodbilia (Enodbil, Eleud felesége álmát), az ezt fehér sas képében teherbeejtő és vezérlő Turul madarat, stb.

Nyilvánvaló tehát annyi, hogy a nemzet tudatában is megvolt és vággvá érett az atillái örökség elfoglalása.

Grexa Gyula («A Csaba monda és a székely hunhagyomány») kutatásai alapján bizonyítja, hogy a hun – magyar mondanakör naiv eposznak maradványai, *az őshazában is megvoltak*, sőt *Nagy Géza* úgy véli, hogy *a nagyszentmiklósi leleten* a Hébe mithoszának tartott jelenet éppen Emese álma.

A mi mondáink alapját jelentik a Niebelungen-Sagenak, de viszont a germán hagyományokból a Dula, Belár neveket, az Isten kardját és a Csaba mondát megfejteni nem lehet.

Teljesen érthető, ha Oláh Miklós és Verancsics következtetéseikben a székelyek hun származását egyedül azon az alapon elhiszik, *mert azok maguk annyira hiszik*. Maga a Csaba-monda egyébként a málraalja-i (kabar-palóc) népnek is hagyománya s mondhatjuk, «*hog az egész szkitha népségnek mondája volt.*

A magyarok továbbindulásának okai.

A történelem, mint szellemtudomány; a természettudományi segédtudományok oksorozatát, a célok., eszközcélok és eszközök összefüggésébe hozza.

A kezdeti célképzet, a megvalósulás útján felbukkanó akaratokkal találkozunk s a megindult törekvés a cél felé, ezeket is annak szempontjából alakítja. így a végső cél más lehet, mint a kezdeti. *Wundt* ezen okoskodása jól illik ide is.

Lebediában szinte ugyanazon körülmények között találta magát a magyarság, mint amelyek miatt őshazájából kiindult. A testvér és hatalmas állami szervezettel bíró kazárnéppel bonyodalmakba keveredni nem akarhatott. Ezeket is fenyegette már a normán, illetve normán roszok után oroszoknak kialakuló szlávság. Területükre áhítozott a bessenyő és a kun, akik *utánuk*, az orosz évkönyvek szerint *915-ben*, ott meg is maradtak.

Az orosz évkönyvek szerint Rurik fia, Oleg alatt vonultak el Kiev alól. Ennek utóda Igor alatt jelentek meg csak, elhagyott területükön a bessenyő k.

Előttük volt a Kárpátokon-túli haza, idevezérelte őket a mondáinkban is megnyilatkozott vágy. *Tudatos útjuk végcélja ez lett!*

Útnak indultak tehát a Kárpálok északi és déli Szorosai felé, Vereckén, az Olt, Maros, Cseriia és Temes útjain Magyarországba. *A vállalkozással, talán a fejedelemsváksztással is, egy et nemértő része a nemzetnek, – a sabartoeasphaloi – viszszaérték az őshazába.*

Itt és ekkor következett be az a tény, amelyet Hóman Bálint említ a szabirokról, mint akik az V. század derekán a Kaukázus felett szétbomlanak, egyrésztük Arméniába vándorol, másrésztük az onugorokkal egyesül, – természetesen: *mutatis mutandis!*

Ugyanennyi lehetett az ősi királyi szkitháknak, a kabaroknak a csatlakozása. De kétségtelen, hogy már ekkor csatlakoztak hessenyők, kunok, normanok is (v. ö. Paulsen Péter: »A magyarországi wiking leletek.)

A kazár birodalom és nép ezredévei után most már végleg elbukik. Elvesztek az indoszkithák, a pártusok, az őshazába visszatért magyarok. A hessenyők és kunok nagyobbik része szintén és elmerültek a bolgár hunok.

Aki velünk jött, csak az maradi meg, faji, népi mivoltában épen, de tőlünk mégsem különbözőleg, mert szkitha. fajunknak különösen az e földön előttünk volt hegemoniáknak történelmi örökösei, mindenben egyenes fohjtalói mi: magyarok vagyunk.

A magyarság ezen faji mibenléte a nyelvjárások, népművészetek és más sajátosságaink magyarázója, sajnos, jórésztben ez az egyke kóroktana is.

Amint ugyanis általában az arisztokrata család időben a kihalás útján halad, akként a korának kultúrájába beérkezett nemzet is. Annál talán 2-3 század, ennél ugyanannyi ezerév lehet az időtartam. A természetes biológiai elhalás folyamata ez, amelyet azonban kedvező körülmények megakaszthatnak.

Bizonyítjuk, hogy a magyar fogalom, amely politikailag és a köztudatban egységes nemzetet – népet – jelent, lénj^egileg népcsalád. Fajunknak azon népeit foglalja össze, amelyek az azonos szellemi jegyeket is megtartották. Úgyde a hun ág népei, a keleti hun, kun és bessenyő, a nyugati hun, fekete és fehér hun (székely és »avar«, továbbá a palóc, különböző időkben sokkal hamarabb jutottak el a nemzetfokozathoz, a hegemoniához, koruk szellemi, gazdasági és politikai kultúrájának teljességéhez, mint a legfiatalabb magyar. Onnan számít koruk, ezért öregebbek. Az »avarok«-nak nevezett hunok »fehér« jelzője már korukban rendjeik (kereskedő, iparos stb.) magasabb kultúráját jelölte meg. Az egykés vidékek népanyaga a Dunántúl pl. jórésztben az ő maradékuk.

Mindez természetesen nem vonatkozik a városi egykére, amelynek főoka inkább gazdasági.

A honfoglaló magyarság száma.

A honfoglaló nemzet számbeli nagyságára vonatkozó adatok egymástól eltérők és ellentmondók. Ha figyelembe vesszük, hogy a törzsek hadászati egységeket is jelentettek, s a hun., »avar- és bulgár törzsek – györök – fejszámát egyezően 30.000 harcosra tették a fennmaradt adatok., ezt a számot kell a magyarságnál is feltételezni. Viszont egy Lebediában 840-ben járt kereskedő állítása szerint egy törzsfő 20.000 emberrel ment a harcba. (*Karácsonyi János.*) A harcosok száma tehát 200-250 ezer lehetett, a családtagokon kívül. *Számnak L. hatalmas ez abban a korban.*

Volt időszak, hogy egyszerre három seregük is indult kalandra, az egyik a Rheimson túlra is eljutott. Henrikkel szemben csatát veszítve 36.000 halottjuk maradt ott. *Hadiművészetükön felül tehát korszaknyi hatalmas számerejük is volt.*

Ha nem tesszük is magunkévá Anonymus térképét az országnak honfoglaláskori helyzetéről, s következőleg hogy külön-külön seregekkel verik le Czobort, Zalánt, Szvatoplukot és Gládot, tartják ostrom alatt Mén Marótól, Munkács, Szabolcs és Csongrád váraiban őrségeket hagynak, s a kalandozásokra is van erejük, – bizonyos annyi, hogy egyszerre többfelé harcolnak és folytatják a megszállást, *tehát maga harcos népük nagy voll.*

A Névtelen előadásával szemben valószínűbb azon feltevés, hogy a honfoglalók először Pannóniát szállták meg és innen fordultak északnak és keletnek, úgy hogy csak 950 körül vették birtokba az egész hazát. (Const. Porph.) *Ez a megszállás pedig nem volt véres hadjáratok eredménye, hiszen az ország lakossága gyér, túlnyomó részében pedig a hódító magyarral egyfajta és egy nyelvű volt.*

A Dunavidék volt a bajáni hunságnak is letelepülési góca, s azok nemzeti létük megszűnte után is földjükön maradtak. A történelem is, csaknem a magyarok bejöveteléig feljegyezte még tényeiket és népi életüket itt eddig élték. Bizonyos, hogy örömmel fogadták a hódítókat és *fajuk új állami szervezetébe készségesen illeszkedtek bele, az új nemzetben való feloldódásuk szinte természetes volt.* Ez a hunság pedig akkor is a Dunántúlnak túlnyomó lakossága volt. *Előtte való régibb népe ennek a területnek nem volt,* hiszen láttuk, hogy a longobard kiürítés szószerinti és ennek a fogalomnak legtökéletesebbje volt. Csak a frank győzelem után telepedtek közéjük frankok és gallok, de éppen abból, hogy ezek települési helyeinek ezek nevével *ők* adtak elnevezést, a település kivételessége tűnik ki. (Pl. A Gál,

Gaal, az avarosan elhúzott *gall* szó egyéni és helynevekben: Igal, Gálosfa., Szentegálos, Gőrös (Győrös)-gál, stb. Bécs, Pécs (Biecs, Piecs) csakúgy mint Tokaj az ő alapításaik voltak. A *göcsejiek, csakúgy, mint az e.hzlávosodott hienccck* (henc) az ő *utódaik*.

Dr. Bartucz Lajos Göcsej és Heteés népének anthropológiájáról írott értekezésében foglalkozik utóbbiakkal.

Elszigetelt tisztább típusnak találja őket s megemlíti, hogy sokan hun, vagy avarhun, mások honfoglaláskor! tiszta magyarokat látnak - bennük. Nyelvileg és ethnográfiailag egységeseek, bár somatológiailag nem ennyire. Az uralkodó színárnyalat a gesztenyebarna. Az eddigi mérési eredmények szerint középmagasak, $\frac{4}{5}$ részük rövidfejű. Állagban a székeleyével egyezőek somatologiai adataik.

Nyelvjárásuk rokon a palócéval, lényegében ugyanaz a lágy, primitív ősi nyelv.

Az ország népének faj azonosságát bizonyítja azon történeti adatból levonható következtetés is, hogy a magyarság aránylag kevés nővel és gyermekkel érkezett e hazába. Etelközben ugyanis az elkalandozott seregek miatt gyengén megvédett asszony és gyerekhad jórészt elhurcolták a bolgárok. Részükre ez olyan vérerőgyarapodás volt, amely faji különbözőségüket jóidőre fenntartatta. Viszont e rettenetes katasztrófa céltudatos utjának befejezésére bírta a magyarságot.

A kenézlői feltárt sírban alig van asszony és gyerek. A harcosok nagy száma alakított tehát a rokonnépek lányaival családot itt. Ez egyrészt ismét egyik magyarázata a bámulatos gyorsan bekövetkezett harmóniának, *másrészt a nyelvegységnek. Mert ha az asszonyok idegennyelvűek lettek volna, reánk is a bolgárok sorsa, a faji beolvadás következett volna be, vagy új idioma alakulása,* (v. ö. a szkitha-szarmata keveredés emlékét) esetleg átmenetileg az asszonyok különbeszédére kedvező kimenetelű időleges kétnyelvűség, – amelynek nem egy példája ismeretes.

A Dunántúlon szlávok nem, vagy csak elvétve laktak, viszont az egykor »avar« hódoltságban élt északmagyarországi szlávtság már akkortól simúlt a szkithafajtájú foglalókhöz. Ezek nyelve is, elsősorban vette és alakította át a szkitha szavakat. Még olyan helynevek mint »*Poprád*« vagy »*Tábor*« is »avar« eredetű szavak, (Melich János), a szóvándorlás és szóvisszavétel számos más példáján kívül. E szlávokra tehát már a bajáni hunság rányomta a maga szellemi bélyegét.

De nem volt az Alföldön sem bolgár állam. Zalán, vagy másnevű úr uralkodhatott ott, de ez tényező és bolgár nép nem volt. Kovrát után egyrésztük a Volgához, másik Aszparuchhal

Moesiába ment. Letelepedtek, keresztények lettek, ottmaradtak. Az Alföldet ritkásan meglakott fehérhun maradványokat, velük összetéveszteni könnyen lehetett, mert akko\ – még azokon is kiüthetett hunivadék voltak.

Faji egység. Nyelvi egység.

Ugyanez áll az ország keleti részére. A kazároknak *már*, az oláhoknak *még* nyomuk sem volt, de bizonyos az, hogy az *atillái hun sag maradáka* a *székelyek*, helyükön voltak.

A Csallóköztől a Bárcaságig az egész országot egyetlen fajú és nyelvű nép lakta tehát már közvetlenül a honfoglalás után. Az északi tótság kivételével tiszta szkitha nép, túlnyomó részében az újonnan bejött magyar. Innen a magyar nyelvnek példátlan egysége akkor és ma, akár pl. a német, akár a szláv nyelvhez hasonlítva. Maga a magyar nyelv alapjában akkor is ugyanaz a nyelv volt, mint ma, – talán akkor tisztább, elvont fogalmakban bővelkedőbb, szókincsében gazdagabb, amint megállapítja ezt irodalomtörténetében Toldy Ferenc, indokolván azaz, hogy a magyar egy rég letűnt nagy műveltség emlékeit hozta magával. A rosszul leírt és hibásan hangzó Halotti Beszédet ma is ki nem értené meg?

A palóc, székely, vagy többi szkitha maradék az új nemzet fajtáját nem ronthatta meg, nyelvük is az volt., ami ma, akkor sem volt tájszólásnál több. Egységes lévén az alap és – *Wundt* nyelvtörvényei szerint – a kultúra és a természet feltételei egységes hatást gyakorolván *egységes volt a fejlődésük is* a szóalkotásban, syntaxisban., – a nyelv egész organikus fejlődésében.

Az egységes nyelvben pedig az egységes nemzetnek egy lelke és szigorú lélektani törvények nyelvi formában, nyilatkoznak meg.

Szinte felesleges már a külföldi, főleg osztrák tudósok tanúságaira is hivatkozni, hogy a honfoglaláskor az ország ritka népességű volt s az a népesség is túlnyomóan »avar< maradvány. Az itt bizonyított tény is cáfolata az onugur legyőzetésnek, bessenyő kiűzetésnek. Mert ha különösen vitéz ugyan, de kisszámú nép lettünk volna., nem lakhattuk volna be ezt az országot. Ha pedig itt idegen népek laktak volna s nem lett volna a tetejétől az alapjáig magyar fajú és nyelvű a lakosság, *a letelepedett felső hódító réteg a bolgárság példája szerint az alsó, nagyobb réteg ethnográfiáját vette volna át, még különb hadi, gazdasági, stb. kultúránk mellett is.*

Fajilag is egységes volt tehát az ország lakossága, a magyarság, régmúltjában, a honfoglaláskor, – és ma is az. Faji meghatározásában azonban elsősorban a lelki jegyek az irányadók és csak másodsorban a testiek. Nem mellőzhetők el azonban utóbbiak sem, és elismerés illesse azokat, akik ezeket kutatják és ezeket vizsgálva indulnak múltunkba.

Herman Ottót idézzük itt: »A magyar faj és típus kérdése nehéz probléma; úgy meredezik előttünk, mint egy közhit szerint megmászhatatlan szikla, melynek csúcsán a megfjtés aranyvirága nyílik.« – »Ne csak egy oldalon próbálkozzunk, minél több ösvényt találunk... annál jobban támogatják egymást a másuton törekvők is.« (Budapesti Szemle, 190. 318. sz.)

Valóban a két testvértudomány, az archeológia és az anthropologia, a test és a szellem emlékeinek kutatása, a nyelvészettel egyenlő rangú pillére a történetírásnak, eredményeiket ez ma már nem nélkülözheti. Sajnos a magyar anthropologiai kutatások eredménye még kevés és messze vagyunk az új Németország azon generális intézkedésétől, amely az egész nép, embertani leírását, felmérését., a koponya adatok egybevetését, tehát, teljes somatologiai megállapításait fogja rövidesen eredményezni.

Még kevesebb reményünk lehet arra, hogy őseink honfoglaláskori anthropológiáját leletekből megismerhessük, jóllehet a benepusztai lelet, a pilini sirmező és a verebi és nagyteremiai sírok feltárása óta (*Pulszky Ferenc: a Magyar pogány sírleletek*) és újabban különösen *Bartucz Lajos dr. munkálkodása* értékes anyagot eredményezett. Mindez azonban szabályok felállításához kevés, eltekintve attól, hogy a talált testereklyék nőkéi és gyermekeké, mert a harcosok túlnyomó részben idegenben estek el.

A magyarság somatologiai meghatározásában egyetlen vitatlan szabály a *kerekfejűség*. A típust meghatározó többi – velükszületett öröklődés – testi jegyek ezzel való további csoportosítása, a szellemi jegyek alapján egységes népben további típusbeli alosztályokat jelentenének.

Török Aurél jdevonatkozólag helyesen világosít fel, azt mondván, hogy *a természetben (anthropologiai) tiszta fajták nem is léteznek, csak variációk. Ezeket adja a változásoknak szakadatlan sora, amelynek sem kezdetét, sem tagjainak szakadatlan egymásutánját, sem a végét nem ismerjük.* »Mi – mondja – e sorozaton belül csakis az egymástól távolabb eső tagokat tudtuk eddigelé úgy-ahogy megkülönböztetni, amelyek között

legott annyiféle átmenet mutatkozik, hogy meghatározásuk ennyiben is csak durva lehet.» így a dolicho, – meso-cephal., ortognath stb. kategóriák értékéről!

Típust alkotó tényezők tehát a természetes fejlődés, másrészt a keveredés állandóan ható erői.

A magyarság, sőt az egész szkitha népcsalád soha nem került olyan körülmények közé, hogy bennük a beltenyósztottság kialakulhatott volna. A szkitha népeknek lényege és rendeltetése volt, hogy megteremtsék és elhítsék a kultúrát a többiek között és az »Isten ostromaiként« neveljék és fegyelmezzék azokat.

Nagy területeken és végtelen időközön keresztül a szkitha népek szorosan egymáshoz tartoznak, politikailag szinte egyik nemzi a másikat. A ki-kialakulóban maradt rasszok így mégis ugyanazon népet jelentik s ha az egyedek anthropologiailag egymástól különbözőek is, mégis egyformán gyökeres testecskéi ugyanazon népnek. Keveredésük, visszakeveredésük következtében esetleg ismét újabb variáció indul, vagy az új generáció az ősökre üt vissza, s így szellemi jegyeik állandósága mellett az átmenetek egybefolyó határaival képződött anthropologiai mozaik alakult.

Erre a konklúzióra jut *Bartucz Lajos dr.* is, az alföldi magyarsággal, különösképen a 99o/o-ban magyar Csongrád népével foglalkozva, amidőn azt mondja: »Az egyes vidékek egymástól való különbözőségét tulajdonképpen nem a típusok jellegzetes sajátosságainak eltérése okozza, hanem *ugyanazon alkat-elemeknek különböző fokban való keveredése.*« Az eddig egységesnek hitt típusok, palóc, matyó, kun, jász, székely, mind több típus keveredése. Egy-két, vagy több elem a sok somatologiai jegy közül nagyobb vagy kisebb fokban van meg bennük.

A szkitha fogalom lényege szerint éppen ez a természetes, kell, hogy ez náluk úgy is legyen. Nézzük meg a dolgot közelebbről!

A *kabar*, amíg királyi szkithából palóc lett., a hadakozás örök mozgásában élt. Nevei is: kalandozók, kóborok. Történetük során a kimmeriek, a félig szkitha., félig szarmata jászok, úgy lehet ugyanilyen alánok és roxalánok, a fekete és fehér hunok és bulgárok, a kazárok., végül a magyarok, valamennyi más, de mégis ugyanazon fajú szkitha nép között, ezek államainak és időleges szervezeteinek kötelékében, a beltenyósztést teljesen lehetetlenné tevő körülmények között lehettek volna-e mások? ... A természetes fejlődéstől eltekintve, mindennel kisebb-nagyobb fokú keveredésük volt, ami mindenkor a típusképződés kezdete.

A fekete hun harcos, a fehér hun polgári nép volt! Ismét releváns életmódbeli differencia!

Az avarság »fekete« harcosai, a pártusok, visszaszivárogtak a kivándorlásukkor még fehér, azaz békés foglalkozású anyanépükhöz, ekkori nevükön már magyarokhoz. Honfoglalásukkor ezekhez csatlakozott a kabar és mai földünkön ismét újabb variálódás indult.

Mindezen természetes és folyamatos keveredésben a variálódó testi jegyek, úgy lehet mondani., hogy a szkitha faj testi részének szerkezeti tényezői voltak.

Az u. n. »avarság«-ra rétegeződött kevés idegen sem volt ezektől anthropologiailag idegen, bár nagy idő választotta el őket az etruszk-rhaetus származású délnémetektől és a kimber-alán vérhatás alatt rövidfejűekké lett »gál«-októl. A délnémetiség és délszlávság (horvátok) egyrészét pedig éppen ők telítették újra szkithavérrel, hazájuk egy része is Ausztria lévén.

Végeredményben legalább is a szkitha népekre azt kell mondanunk, hogy a típusok, vérségileg összetartozó népekben a testi sajátságoknak természetes fejlődés, keveredés és vissza-keveredés okozta különböző fokban való megjelenései.

A »törökösség« oka.

Meg kell azonban állapítani egy idegen és alsóbbrendű fajnak népünkbe történt beszivárgását és ennek még ma is kimutatható anthropologiai visszaiüéseit. Ez a mongol-török faj. Ezek a nyomok a nyelvi nyomokkal együtt volnának a török származás hamis elméletének bizonyítékai.

A magyarság hun örökségének passzívumai ezek.

Helyesen látja Méhely a hunok bukásának főokát abban, hogy szövetségeseiket befogadták »hunnak«. Az atillái hunokról mondja ezt, akiknek ezt a szokását jól ismerjük a történelemből. *De ezek a befogadottak legalább fehérek voltak!*

Németh Gyula idézi a kínai évkönyvekből: »Azután meghódította (t. i. a keleti hun király) Lo-laut, O-sunt és Ho-k-ut-ot, a mellette levő birodalommal; ezáltal mindezeket hunokká tette.« Mint a nyugatiak, ugyanúgy befogadták tehát hunnak a keleti hunok is szövetségeseiket, *de ezek már mongol-törökök voltak!*

A keleti hunok nagyobb része, az indo-szkithák – amennyiben nem lettek árulók és nem vonultak ki közülük – ezeket a befogadott és felnevelt török népeket magukkal vagy maguk-

ban vitték Indiába, de a keleti hunság bessenyő nevű része azoknak testi és nyelvi nyomait, jelentőségének csekély mértékéhez képest ugyan, de átadta a magyarságnak. Ez a folyamat már az őshazában megkezdődhetett, az ott való érintkezés és beszivárgás útján. A testvér szkiitha keleti hun népbe olvadt törökség nyomait ezért találhatjuk meg egyes honfoglaláskori magyar testereklyében – amennyiben az illető nem volt éppen bessenyő – és még ma is élő magyarokban.

Nyilvánvaló, hogy a sárga vagy fekete faj test jegyei a fehérénél több öröklési egységet jelentenek és feltehető, hogy keveredés esetén a somatológiai jegyek visszaütése a beltenyészettséggel egyenes arányban áll.

Így értelmezhető pl. Bartucz megállapítása a matyókról, hogy sok közülük a »mongolos«. Ha t. i. maguk a matyók nem is bessenyők, de ezek szomszédságukban települtek., már pedig a bessenyő nép egyedei között voltak ennek a típusnak a »bct-cillushordozóu.

Így lehetnek aztán a honfoglalás testemlékei között a kaukázusi rövidfejű fehér (keletbalti stb.) típusok között »mongolosak« is. Teljesen alaptalan játék volna azonban idevonatkozóan minden mennyiségű meghatározás, mert, hogy azt mondassuk ezekre, hogy »sok«, egyéb tényezők mellett ismerni kellene az egészet és az arányt.

Az írott történelem nem segít itt. *Jordanes* és *Marcellinus* leírásai a hunokról, amennyiben nem csupán a hosszúújú emberrel való összehasonlítás érzékeltetései, csupán gonosz gyűlölködő karri katurák, a valószínűleg már ismert mongol típus alapján. Különbö is ezek okaira és értékére az előzőkben már rámutattunk.

Az »Árpád-típus.«.

Ismerjük azonban az *Árpádok* családjának testi jegyeit. Nem azért jelent ez sokat, mintha a régiek szokásos geneológiai leszármaztatásai szerint visszafelé akarnánk ebből következtetést levonni, de mert bizonyos, hogy bennük a leggondosabban kiválasztva, fajuk testi képének fogalma és szépségideálja /estésült meg. Tehát ha közünk volna a mongol-törökséghez, ha ennek valamely törzse, vagy szervezete ált volna élére a meghódított magyarságnak, úgy az lett volna a nemzet arisztokráciája, dinasztiaja és annak a fajnak tisztán megőrzött típusa mutatkoznék bennük.

Holott Anonymus ilyen képet fest Árpád atyjáról! »*Vala pedig Álmos arcára ékes, de barna, fekete szemei valónak, de nagyok; termete magas, karcsú, kezei izmosak, ujjai hosszúak. Maga pedig Álmos kegyes, jóindulatú, bőkezű, bölcs, jó katona volt, vidám ajándékozója mindazoknak, akik Schythiában az-ideítl valónak vitéztek.*«

Bizonyos, hogy a *Névtelen* Álmos képének megfestésében nem tartotta szem előtt a fontos anthropologiai jegyeket és terminus technikusokat, sőt általában, mintha a lelki jegyek felsorolásán lenne a súly. »Ékes« arca, »nagy« szeme, »magas-karesu« termete azonban nem a mongol típus kritériumai.

De ismerjük egy *másik Álmosnak* a leírását is, IV. Béla öccsét. Szép, hatalmas termetű férfiú ő, aki megvetéssel harcol az undorítóan rut törökök ellen a »tatárjáráskor«.

Ismerjük *Szent László* képét, »aki fejfel magasb' mindenkinél« és szabályos, nemes ábrázatát *Szent Istvánnak*. Mindezen adatok merőben ellentétesek az *alacsony, ferdeszemű, szakáttalan és más mongol fajúkkal* éktelen török típussal, holott a legelőkelőbb család nyilván a legkitenyészettebb és a primitív faj átütő ereje nyilván a legmaradandóbb!

Ez az egyetlen magyar család egymagában értékes megcáfoló]" a a könnyelmű és alaptalati teoriának és bizonyítja a szkitha faj és a magyarság faji – testi – mibenlétét.

De a fenti adatok nem csupán a krónikák kétségbevonható állításai és a rövidfejű dunamenti népek szépségeideáljának, a szkitha harcosnak, a »turáni lovasnak« eszményítései, hanem *azokkal egyezően állapította meg az Árpádok családi testi jegyeit a modern tudomány is.*

Török Aurél (Jelentés III. Béla és neje testereklyéiről) csak III. Béla koponyáját 44 oldalon írja le, vizsgálatai tehát a legalaposabban Megállapítja, hogy hosszúkás arcú és mérsékelt gömbölyű koponyájú vala. *Ezt a típust – mondja – finn-ugorok és török-tatárok között felfedezni hiába próbálta.* Az előbbivel egyezően állapítja meg a *Szent László* hermáján lévő típust. Tanulmányának eredményeként hajlandó az egységes Árpád-típust megállapítani. *Mindenesetre tény, hogy a kaukázusi rövidfejű fehér emberfaj, dinárinak elnevezett típusának kiválóan szép egyedei voltak.*

De a többi magyar is megőrizte vérének tisztaságát, ami ugyan nem érintette a típusok keveredésének folyamatát.

Azt kell mondanunk végül is, hogy *a szkithaság egyetlen népe sem lett teljesen kitenyészett típus soha. Az anthropo-*

lőgiai jegyek a szellemi jegyek mögött maradtak végig. A ie.s'í/jegyek az egyes népeknél fokozatbeli különbségekben mutatkoztak meg, valamint az egyes népeken, pl. a magyarságon belül is. Áll ez a honfoglalás idejére és a mára egyaránt, – a magyar faj lényegében ma sem más, mint a honfoglaláskor.

A betelepülések hatása.

Vizsgálunk kell mégis ezt a kérdést közelebbről azon következmények miatt, amelyeket a tatárjárásig, sőt a török hódoltságig szintiszta – bár megfogyatkozott – magyarság közé történt telepítések okoztak.

Ezek a telepítések a magyarság faji egységét alig érintették), s a földrajzi és történelmi kedvezőtlen helyzet dacára a magyarság fajképe még a pusztán testi jegyeket tekintve is alig változott.

Mindenekelőtt azért nem, mert általánosságban ezeket a betelepítetteket a magyarság nem olvasztotta be!

A régi két nép, a tót és a horvát, a magyarral szemben döntően súlyos nyereséget ért el. Ezek vére apai ágon már akkortól jelentősen hun, amikor azok az »avarokkal« bejöttek Középeurópába, ezeknek a galíciai Biécs, az osztrák Biécs és Dalmácia közötti birodalmába. A magyarság maga, népi mivoltukban, érintetlenül hagyta a török időkig őket, azután viszont pl. az északra húzódott magyarság jelentős részében nem tért vissza, hanem tóttá lett. Ha visszajött is., rajtuk maradt, hogy hogy »Tóth«, mint pl. a városi »polgárrá« lett nemesen, hogy »Szabó«, ha ugyan egyenesen *névidegenítés* nem történt!

A tótságnak az Alföldre telepített szórványa *tót ma is*, még az a község is, amelyik Petőfit adta a világnak!

Természetesen ez az általánosság, de az általános a szabály.

Ahol látszólag nyertünk egyéneket – ott is nagyon számolni kell.

A magyarságnak, amelynek nemzet-személyében a maradék szkitha faj került, a gyűlölködő., a vele ellenséges fajoknak, az árjának s a mongol-töröknek az üllője-kalapácsa közé, az állandó harcban elestek a fiai és így a vérségileg, tehát fajilag is közelálló, lelkileg többé-kevésbé már is azonosult idegenek pályázhattak az elesett ifjak el nem jegyzett menyasszonyainak kezére.

Teljesen áthasonított sejtek ezek. Ha apáikban még nem is »született« magyarok, de ivadékaik már nem csupán szívük szerint ezek.

így van a horvátal is, akiknek mai hazáját az elveszett helyett földünkől hasítottuk ki. Megkapták azt *régi maggár népével együtt, amely ma horvát*. Nem is beszélve ismét csak arról, hogy a horvát és szerb közötti testi különbözőség (és különbség) éppen azon alapszik, hogy előbbieket a bajáni hunsnak éppen legjobban meglakott földjein ezekkel együtt vegyültek el.

A fehér hunsnak itteni emberanyaga a horvát népbe olvadt. Átvették ezek azoknak ugylátszik egyes intézményeit is. A bán szó és méltóság határozottan ősi szkitha szó, náluk talán a fehér hun Baján-t jelenti és egyetlen más szláv népben sem ismeretes. A horvát nemzet jelleme, rendeltetésének hite: a Kelet ellen Nyugatért, a testi és szellemi jegyekben való sok más azonossága velünk ezzel magyarázható.

Akiket belőlük visszakaptunk, azok őseikben a mieink voltak! »Za dravec« »za gora« – azaz innen mentek oda, szkitha fajuknak élő nemzete vonta magához vissza! Szerb, ilyen nincs! Nagyon kell keresni az ezt a szabályt megerősítő kivételt.

De mindezeknél szomorúan érdekesebb *a fajtánk élet-halál kérdését jelentő oláhság*.

A székely tömb *alatt és felett* beszivárgó oláhság nagyobb részében, már szkitha népekkel kevert volt bejövetelekor és nyelve szkitha szavakkal telített. Ez főleg a hozzánk be nem jött kunság és bessenyőnép an.thropolo.giai és nyelvészeti hatása, mintha ezekben az idegen és ellenségessé lett vérutódokban valósult volna meg hozzánk való nostalgiajuk.

Az a folyamat, amely a regáti és csak kis részében erdélyi *mediterrán* oláhsághoz hozzáereményezte a dinári típust, tehát kaukázusi rasszt, a szkitha bessenyő-kunság beolvasztásával kezdődött és velünk szemben *máig* folytatódik. *A magyarság tömbjei dőltek ölükbe, éhesen áhítják népünk testanyagát máig, hogy a magyar test népüket, a magyar erő életüket, a magyar múlt történetüket építse és erősítse*. Mindez, nem statisztika., csak köztudomás, *de mit válaszolhat a statisztika arra, hogy az yoláh vera mennyi változtatást tett a magyarság fajaképén?*

Nézzük a *németséggel* való viszonylatot?

Mindenekelőtt őket is a szkitha vér bontotta két fajra, az északi árvára és a déli kaukázusira. Utalunk a mondottakra, főleg, hogy mennyire fontos tényező volt ebben a bajáni hunsnak. Az történt, hogy a német impérium alá jutott »avarság« germanizálódott. Ez a nagyszámú, szapora nép itt a németiség

szellemi jegyeit vette fel s az árja germánsággal szemben a délebbi német földet ő telítette. Az Árpádkori »vendégek« még többnyire árjak. Részben azok a »cipszerek«, tisztán az erdélyi századok. Nem hiába nyilvánult meg utóbbiaknál mindenkor ellenségesen a faji differencia. Viszont a *svábság kaukázusi*, vagy ennek *ujabb neuén: már alpesi fajta. Anthropologiai arcképe* általánosságban a *magyaré*. Kézenfekvő feltevés – és természetes – *volna*, hogy a faji azonosság mellett a szellemi létben régibb és államalkotó ősi magyarság tőlük nyerhetett »emberanyagot«.

De nem így történt. Iskolapéldája ez annak, hogy a *fajiság* főtenyezője nem a testi jegyekben való azonosság, hanem a *szellemi jegyekben egyezés* s hogy viszont nem egyetlen jegyben – nyelv, rassz – való azonosság teszi a nemzetet, amelyek gyakran szétválasztják az összetartozót éssé összefogják a különbözőt, hanem a szellemi jegyek *összesége*, vagy tulnyomóságukban való egyezés, közös szokások, hagyományok, terület, történelmi múlt, erkölcsök, törvények, szervezet, kultúra, s. i. t.

A magyarság a szellemi különbözőséget megőrző svábságot nem is akarta soha beolvasztani. A milliós Budapestet századok óta ma is kis sváb faluk veszik körül. Temetői fejfái – sokszor »Stephan Balogh« és »Johann Kiss« – példái szerint nemcsak anyagiakat szereztek tőlünk. Rovásunkra történt gyarapodásuk is érthető: igénytelenebbek, anyagiasabbak, az új környezet részükre az előbbinél megfelelőbb. Mindez általánosságban áll. Egyedeik, ha velünk szellemi jegyeikben is teljesen azonosultak, itt-ott megteszik a *magyar név* felvételével a *feltétlen belépést a nemzetbe*, de ezek, *szinte kivétel nélkül*, középosztályunk számbeli gyarapodása csak és *csupán annyiban nyereség, mert nem veszteség*, minthogy többnyire ekkor már nőágon vérségileg is magyarok.

Összegezve tehát az általános rövid áttekintést, azt kell megállapítani, hogy a magyarság és a nemzetiségek közötti kölcsönhatás csak az utóbbiaknak eredményezett vérnyereséget. *A kölcsönhatásnak ránkeső részét különben is magunkból kaptuk vissza.*

A magyarság fajképe lényegileg, kezdettől máig, sem természeti okokból (földrajz, környezet, életviszonyok), sem idegen fajjal való keveredés okából nem változott.

Az azonos, vagy rokonfajták keveredése azonos nemzedékek sorsát keletkeztette. Még új tájfajta sem fedezhető fel. A

modern viszonyok pedig az állandósulásnak a régiéknél jobban kedveznek.

A mai magyarság anthropológiája.

Ha ma már – vagy: ma még nincsenek is testi jegyek alapján határozottan elkülöníthető népek és *a fejlődés folyamata hullámzó haladás*, mégis, szembeötlő sajátságok határkövei között térkép rajzolható.

Így pl. nem kétséges, hogy az átlagos testmagasság egyes népeknél más.

Lenhossék Mihály adatai szerint ezek az átlagok így sorakoznak:

angol	17217
svéd	170.2
délnémet és magyar	167
északnémet	168
délfrancia	163
olasz	162
bajor	162
lapp	152

Bizonyos továbbá, hogy minden fajnak alfajai, minden kategórián belül alkategóriák vannak. Így a magyarságnál is. Idevonatközösen *Bartucz Lajos dr.* szorgalmas és nagy értékű, bár még elégtelen adatgyűjtésére és megállapításaira kell támaszkodnunk. Vizsgálatai alapján: »a legkisebb termet a matyóknál és kunoknál, nagyobb az alföldi magyaroknál, jászoknál és a Balaton mellékén, még inkább az Alföld déli., még inkább keleti részén, míg tetőpontját éri el az erdélyi magyarságnál (székelységnél), ahol az arithmetikai középérték egészen a magas-termetig felmegy«. Végeredménye a Lenhossékéval egyenlő: 167-168 cm.

A különbözőséget az anthropologiai más-más elemek jelenlétével, illetve ugyanazon elemek más-más fokú keveredésével magyarázza, kiemelve, hogy a termet nem csupán az öröklés, hanem a kültermészeti viszonyok (klíma, földrajzi fekvés, társadalmi, egészségügyi viszonyok) eredménye is.

Ha azonban a természeti rasszképző momentumokra pillantunk, meg lehet állapítani, hogy azok e hazában, az idő rövidségétől eltekintve is, változást alig okozhattak. A középeurópai klímák – óceáni, balti és ponrusi – között, a magyarság itt is

a pontusi klíma alatt maradt, a földrajzi fekvés, s a többi körülmény is csak a normális fejlődés szerint változott.

A primitívebb rasszoknál a termet egyöntetűbb, mint a civilizáltabb (tehát keveredettebb) rasszoknál. (Bartucz: »A mai magyarság termetéről.«)

Ha a magyarság ma is meglévő *altípusait* vizsgáljuk, megállapíthatjuk egyrészt azoknak átlagait, másrészt ez az áttekintés anthropologiailag s bizonyíték ismét csak arra, hogy a mongoltípus szórványait a magyarságba a bessenyők hurcolták be.

Az anthropologia – maga Bartucz is – a tulróvidfejű mongoloid vonású elemet »*bessenyőtípusnak*« nevezi. Ezek között a matyókat már emiítettük. (V. ö. Bartucz: Egy régi kuntelep embertani feltárása.)

Az ásatások alapján az ő termetátiaguk a legkisebb: 158-159 cm. Ezekkel szemben a kuné 162 cm. (»Kiskun és nagykun« nem a termetre, hanem a települési területre vonatkoztatott jelző.) Az alföldi magyarság termetátiaga 165, a jászé 168 cm. volt, míg ma a kuné 164.5., az alföldi magyaré 1654, a jászé 166.5 cm.

Míg tehát a kunság előbbi – az ásatások eredménye szerinti – átlagtermete kisközepes, addig ma már nagyközepes, ami az alföldi magyarság hatása.

Külön vizsgálta a csongrádi magyarságot, amely szintén nagyközepes. Ugyanilyen a palóc, amely a közepesnél valamivel magasabb termetű, bár öles, szálas is akad. Kövér, hízásnak indult kevés van közöttük, inkább szikár, erős emberek, csontos arcuk inkább gömbölyű, mint hosszúkás. Színük: se nem szőke, se nem barna. (*Dr. Kürti Menyhért*: »Heves vármegye népe.«)

Ha tehát *Topinard* osztályozása szerint a termet

I.	alacsony	160	cm.
II.	kisközepes	160-165	„
III.	nagyközepes	165-170	„
IV.	magas	170	„

úgy a hivatkozott eddigi eredmények alapján *a szkitha fajt ma jelentő magyarság nagyközepes átlagtermetű.*

Bartucz megállapítja, hogy az ásatások során s túlnyomóan rövidfejű testereklyék mellett előfordul egy kisfokban hosszú-

fejű típus is, hozzátéve., hogy ma annak a vidéknek a népe határozottan rövidfejű. *Török Aurél* felfogása szerint a honfoglalók rasszkeveréke voltak egy hosszúfejű és egy rövidfejű rassznak. *Bartucz* ásatásainak eredménye és *Török Aurél* tekintélye alapján – hivatkozva a szentesvidéki szkitha temető tanúságaira is – úgy véli, hogy a szkitháknak egy tipusa mediterrán rassz jellegű volt – bár ennek a kérdésnek nyílt voltát elismeri-, és egy keletbalti és mediterrán kereszteződésben – Kenézlő -, a honfoglalók köznépét gyanítja.

Török Aurél nagy tekintélyét kétségbe nem vonjuk, azonban még ma is a kutatások a kezdet kezdetén vannak és sajnos messze vagyunk attól, hogy ezekből már törvények lennének levonhatók.

Más segédtudományok, főleg maga az írott történelem alapján véleménye csak egy, lényegtelen., hosszúfejű keveredéssel, valószínűleg a Csallóközben letelepedett lebediai normann csatlakozással értelmezhető. *Különösen hangsúlyozzuk azonban az ő értékes azon megállapítását, hogy a honfoglalók túlnyomó része minden mongoloid jelleg nélküli tiszta kaukázusi típus volt!*

Bartucz ásatásainak eredményei – nem vitatja, – kevesek szabályalkotásra. A lengyeli és bodrogkereszturi leletek kétségtelenül lényegesen előbbi kor testemlékei és egy kisközepes hosszúfejű típus megtelepedettségét bizonyítják. Ennek a fajnak maradványai, tisztább., esetleg kevertebb típusu példányai kerültek még elő pl. a szentesvidéki ásatások nyomán, – ameddig már t. i. az agathirsek legelső szkitha hulláma elért.

Ezek terjeszkedése a Maros folyásának irányában haladt Csongrádig. A Szentés-kettőshalmi, a vásárhelyi fürgehalmi és a csanyteleki leletek alapján határozott szkitha kultúra megállapítható, amelynek kezdetét *Reinecke és Fettich* a Kr. e. VI. századra helyezik. Viszont a települési archeológia igazolja azt is, hogy az Alföld még előbbi népesülése északról történt. Feltehető tehát ezen leletekben, ennek (az u. n. bükki kultúra népének) emlékei. Ezek korának meghatározásához adat, hogy hazánk földjén ember egyáltalán nem tűnt fel az újabb kőkor előtt. Jégkorszaki emlékek, cölöpépitmények legalább is nincsenek. Tehát az európai fejlettebb ősnép azon maradványai lehettek, amelyek önálló létük után., más cthnikumoknak is tényezőivé lettek.

Ez a típus tehát a honfoglaláskor már ritka és kivesző lehetett. A magunkkal hozott északi nem volt számottevő. A

mongolos csupán a bessenyők között volt feles. Ezt az u. n. turáni iskola sem tudja egyébként rekonstruálni, ma is annyit tud, hogy »ennek eredete és anthropologiai mibenléte tisztázva nincs.« Feltűnését csakis a történelemmel lehet megmagyarázni. Az anthropológia végeredményében pedig megerősíti a történelem tényeit és helyes következtetéseit, mint ahogy azokat helyesen som mázta *Török Aurél*.

Bartucz főleg a saját, továbbá *Jankó János*, *Lázár István*, *Seemayer Vilibald* mérései alapján a mai magyarság *cephal indexét*, összesen 18 vizsgálat alapján 81.45 és 88.98 között ingadozóknak találta.

A *Broca-Topinard-Deniker* féle beosztás szerint a koponya ezen hosszúság-szélességi jelzője a *rövidfejűséget* jelenti.

Természetesen a komponensek kisebb, vagy nagyobb fokban rövidfejűek. így átlagban a matyó	85.5
a csongrádi	86.38
a göcseji	85.28
a kun	87.08 stb.
csakúgy változó, mint a termetátlag.	

A termetnagyság a fejjelzővel együtt sem lehet elég testi jegyek alapján való meghatározáshoz, hiszen a testi jegyek száma és ezek mikénti csoportosítása határozatlan. Mindenestre az előbbiekhöz kell még venni a *színárnyalatot* (barna).

Bizonyos határok között tehát a nagy átlagban egyöntetű magyar fajta anthropologiailag is megállapítható. Ez vonatkozik a múltra is, mert – a történelmi időkben a fajok általában nem változtak meg.

Az eddigi kutatások alapján is meg lehet tehát állapítani, hogy őseink minő testi jegyeket hoztak magukban, mit találtak itt, illetve mennyiben jött be új tényező. Mindez a testi jegyek megtárgyalása volt, anthropológia., amelynek azonban az ember csak »hulla a boncoló asztalon«. Viszont az *egyén* az élő ember lelkével s annak megnyilatkozásaival együtt. Tehát a faj meghatározásához a testi jegyek egymagukban nem elégségesek. Ezek mellett tényezők a szellemi jegyek is, különösen a nyelv és kultúra, – a nemzetfogalom meghatározásánál pedig ezek: a közös történelmi múlt és a közös terület következményei, a közös nemzeti célok stb. – amazoknál fontosabbak, mert a *lélek* produktumai, *öntudatos kinyilvánításai az azonosság*nak.

Bizonyos az is, hogy a szellemi jegyek, éppen úgy, mint a testi jegyek, egyrészt a folytonos változás állapotában van-

nak, másrészt idegen hatások alatt módosulhatnak. Amint a magyarságnál a testi jegyek változása, ugyanazon fajta abban maradt kitenyésztettségének keveredése folytán csak fokozatokban való különbözőségeket jelent, úgy van a szellemi jegyeknél is. A nyelv, kultúra különböző variációi a fejlettség vagy kevésbé fejlettség fokozatai.

A különböző szkitha népek különböző nevei, vagy ugyanazon népnek korszakonként változó nevei dacára közös alap volt az ősi kultúra. Az árja és mongol ellenségekkel folytatott évezredek harc alatt vesztettünk abból, – egyik többet, a másik kevesebbet és ilyen arányban vettük át az új kultúrát is. De a *kultúra iránti fogékonyság a magyarságnak különös lelki adottsága.*

Zene, költészet, képzőművészetek, nemcsak bőségben és pazar színekkel nyilatkoznak meg népünknek, de soha meg nem ismert primitív emberekből »bármelyik táján a világnak nagy...« művész lehetne sokszor!

Az »ember« fogalom nemcsak a testet jelenti és ma már a természettudomány sem csupán állati mivoltában igényli az embert. A természet alkotása a szellem is.

Az eddigi, főleg német meghatározások nem voltak tekintettel a szellemi ismertetőjegyekre s ezért bizonytalanok és joggal támadhatók a csak egyoldalú fajelméletek.

Testi jegyek alapján két idegen – árja és kaukázusi – rászert jelent pl. a németség: s azokon belül is altípusok mozaikjai – amint Hitler is kénytelen beismeri (»Mein Kampf«). A szellemi jegyek közül már csak a nyelv is összefoglalás. A magyarság, amely testi jegyei alapján egységesen kaukázusi, nyelvében éppen csodálatosan egységes. *Ezt nem fogja össze műnyelv s az alig különböző dialektikusok kezdettől valók. Ilyen a magyarság jelleme is, amelyet legkifejezöbben eddig talán Herman Ottó irt le. Bizony, ez a jellem más, mint a többi népé. Talán, negatív megrajzolva, szembetünöb: milyen nem a magyar? Magunk között ritka a különbség, – ismét csak iokozatokbani.*

Konklúzió.

Bár meddig vizsgáljuk is a magyar közösség *külső és behő sajátosságait*, azoknak azonos lényege egyre jobban kibontakozik. Ezt a múlt idő is hova-tovább világossá teszi.

Fajtánk testanyaga nem változott és ha pazar bőséggel

szétszórt ajándékából valamit netán visszakap – nem is változhat.

Nyelvünk ugyanaz, mint volt – és ha vigyázunk, hogy gyom ne verje fel, – ugyanaz marad.

Elrendeltet esünk, hogy felismerjük a kultúrát., a világnak adjuk s az azt még nem értő, vagy ellenséges népekkel szemben, védelmezzük.

Köteles feladatunk mindenek előtt, hogy *megismerjük önmagunkat* és lomtárba dobjuk történelemkönyveinknek sokszor tudatosan, – sokszor könnyelmű elképzeléssel alkotott lankasztó és mérgező »megállapításai«-t.

A szkitha népek hosszúéletűek s mi ennek a fajnak utolsó hajtása vagyunk. A szkitha összesség ma: a magyar.

Minden nép addig él, míg rendeltetése van. A mi elrendeltetésünk tartama, – amíg a fehér faj jelenti a Földet.

Örök tehát a magyar. El nem pusztíthat senki idegen, mert a magyar csak saját magát fogja meggyilkolhatni, más által nem gyilkolható. (Széchenyi.)